

Teresa del Valle: "Argazkian ateratzen direnak gizonak dira"

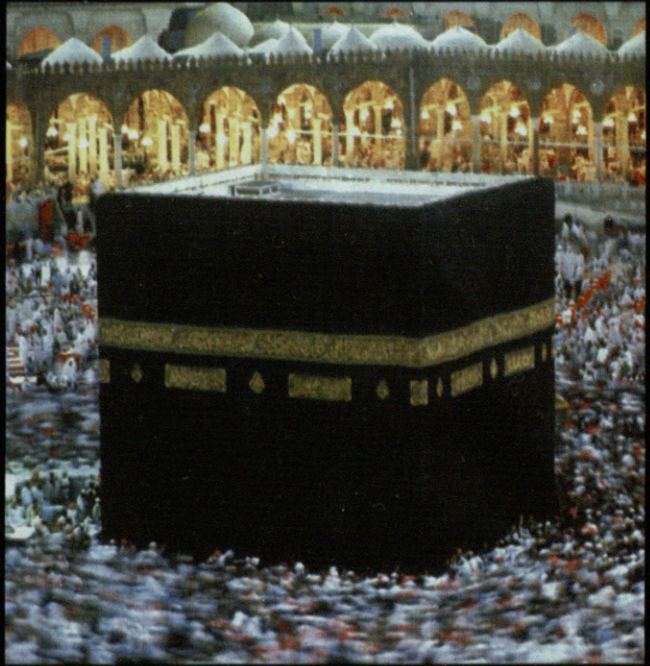

ARGIA

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

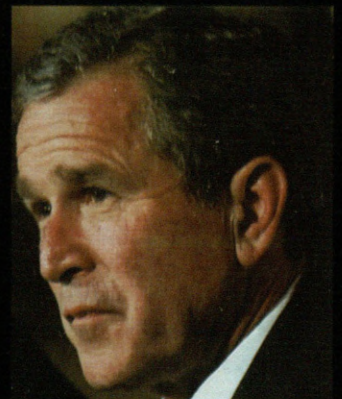

ABENDUKO
larrun

Irailak 11, Islamismoa, Ekialde Erdia

GERRAREN PUZZLEA

Euroaren etorrera: pezeta eta liberari agur

Bidalketa gasturik gabe

Gure Azokan
1.000 pta.

~~2.200 ptar~~

**ASISKO URMENETAK ETA
ZAZPIAK BATMAN
KOLEKTIBOAK AURKEZTEN
DUTE:**

MANTXUT MANTXUT?

HAMAIIKA BRADERIA,
HARRIKALDI, AGUSAGAILU
ETA EXPANTUKERIA,
GIZABANANOEZ ETA
PINTTERDIKO JENDEAZ
TXUFEATZEKO

**EZ HAUGU BI ZEHE BETE
SUDUR UTZIKO**

EZ IZAN ASTAPULLO!
FERIAZONK!!!

ESKAERA ORRIA

ARGIA: 142 Posta Kutxa • 20.160 LASARTE-ORIA • Tel.: 943371545 • Faxa: 943361048
e-posta: denda@argia.com • www.argia.com

IZEN-DEITURAK: _____
 HELBIDEA: _____
 POSTA KODEA: _____ HERRIA: _____ HERRIALDEA: _____
 TEL.: _____ E-POSTA: _____

IZENBURUA

PREZIOA

ALEAK

GUZTIRA

MANTXUT MANTXUT?

1.000

☐ **TRANSFERENTZIA:** Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 14 - 0360048647 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da

☐ **KONTUA:** TITULARRAREN IZEN-DEITURAK

N.A./N.I.E.

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Entitatea

Sukurtsala

K.D.

Kontu zenbakia

Entitatea

 Sukurtsala

 K.D

 Kontu zenbakia

Diseinua: antza S.A.L.

DANI BLANCO

■ Miguel Buen: "Askatasunik gabe ezin da kontsultarik egin"

9

DANI BLANCO

■ Zenbat Gara: Teloiaz bestaldeko mundua

20

ALBERTO ELOSEGI

■ Gabonak gaboom!

26

DANI BLANCO

■ Mariasun Landa: "Inozentzia galdu dut baina ofizioan irabazi"

40

ORRIZ ORRI

Oihartzunak 5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa 6

Elkarriketa: Miguel Buen Lacambra.

Mikel Asurmendi 9

EKONOMIA

Euroa: Kontuak egiteko azken txanpa.

Daniel Udalaiz / Mikel Asurmendi 12

EUSKARA

Zenbat Gara: Teloiaz bestaldeko mundua.

Nagore Irazustabarrena 20

GIZARTEA

Gabonak gaboom.

Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre 26

Elkarriketa: Aitor Lopez de Aberasturi.

Auria Etxeandia 29

Elkarriketa: Teresa del Valle.

Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre 31

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak 36

Elkarriketa: Mariasun Landa.

Mikel Asurmendi 40

Orain dela 30 urte

Pilar Iparragirre 43

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak 46

Agenda 49

Bizia 50

Ihesi 51

Denborapasak 55

IRITZIAK

Politika: Joseba Alkalde 8

Kultura: Jean Haritschelhar 38

Azkena: Emilio Lopez Adan 58

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen honen edizioa laguntzaile:

kutxa

zuri esker
gracias a ti

gizarte ekintza
obra social

2001eko abenduaren 31 bitartean...

ARGIA Astekariaren urtebeteko harpidetza...

~~OHIKO PREZIOA~~
~~17.300 pta.~~

10.000 pta.

500 lib.

~~OHIKO PREZIOA~~
~~828 lib.~~

Billete hauek euskaraz agurtzeko ARGIAren eskaintza euroa

Elkarrizketak, denbora-pasak, ibilaldiak, umorea, erreportajeak, eta beste mila kontu, euskaraz eta astero zure etxean.

HARPIDETZA EGITEKO

943 37 15 45 ☎ • harpide@argia.com

*Oharra: 10.000 pta./500 lib.ko kuota lehen urteko harpidetzari bakarrik dagokio

Jabetza: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Lehendakaria: Joxe Mari Irazusta
 Zuzendaria: Pello Zubiria.
 Zuzendari orde: Xabier Letona.
 Idazkaritza Teknikoa: Ixabel Bereziartua.
 Produktzioa: Berdaitz Goia.
 Erredakzioa: Mikel Asurmendi, Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi.
 Sustapena: Kike Amonarriz.
 Argitalpenak: Bego Zuza.
 Harpidetzak: Edurne Urruzmendi.
 Bezeroen harrera: Olatz Kortá.
 Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña Soraluze.
 Administrazioa: Marijo Aierza, Mari Karmen Loiarte.
 Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Industrialdea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00. Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Gazteluko Plaza 44, 3. eskuina. 31001 Iruñea. Tel.: 948 22 22 85.

POSTA ELEKTRONIKOA:
 Erredakzioa: kazeta@argia.com
 Komertziala: komertzial@argia.com
 WEB ORRIALDEA
 www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
 ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.
 INFORMATIKA: A.S.P. Koop. Elk.

Urtebeteko harpidetza:

Hego Euskal Herria ... 17.300 pta./104 euro
 Ipar Euskal Herria ... 828 lib./126 euro
 Espainia ... 17.300 pta./104 euro
 Beste atzerriak ... 22.145 pta./133 euro
 Airez ... 34.600 pta./208 euro

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaina Taldeko partaidea da

■ Evans, Zeelanda Berriko "New Zealand Herald" egunkarian

-Kanpoan: Palestinarren karga.

-Zakuan: Mendeetako europar anti-semitismoaren ordaina.

Urte berri on, irakurle

Urtea bukatzen ari da eta Gabonak bertan ditugu. Urtero bezala, astebeteko etena egingo dugu, eta beraz, ez dugu astekaririk plazaratuko hurrengo astean. Hori dela eta, urtarilaren 6ko data eramango du hurrengo ARGIAk. Gabon zoriontsuak eta Urte berri on opa dizkizugu, irakurle.

Hiruko Txikian

HOTZA

Niri Durangoko azokak gogora dakarkidana, botak, artilezko galtzerdiak, lepokoa eta anorakarekin batera. Lagunek eta inguruko tabernen saldek berdintzen ez zutena. Beste garaiak izaki. Konspirazio garaiak. Egun, profesionalizatu zaigunak, salmentek berotzen dutena, urrundik bizi dut hedabideak medio. Eta aitortu behar dut bailara horretan orain hogeitertetik gora ezagututako gazte haren arrakastak berotu nauela ni ere. Izan ere, ZERUKO ARGIA hartan zinemas arduratzen zen gaztea aurtengo izarra izan dugu, bere lehen eleberria erruz saldu baita euskal

letretan nekez lortzen diren zifrak lekuko. Ez da lehen idazle erbestertua, baina bai dela seguruenik exiliatua izateaz gain euskal literaturan klandestinoena. Bere burua eguberri amaraunetik aldendu ezinik, hitzen ondoeza sukar, idatziz libratu da laguna izotzetik sorlekuaren inguruak epelduz eta jendartearen beroa jasoz. Dagoeneko arrakastaren kalenturek zorabiatuko ez duten Josebari, aurtengo eguberria ez al zaio hain amarauntsua gertatuko eta aterbe lezakeen konjeladorea, bere arrotzan etxeoago.

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

GAZTEAK ETA
LANGABEZIA

Euskal Herriko gazteei kezka gehien sortzen diena langabezia da (%70), bizitzaren garestitzearen aurretik (%27). Oso urrun daude droga (%9), ikasketak (%8), hirietako segurtasun eza (%6) edota gatazka politikoa (%5). Horixe jasotzen du Jaurlaritzak egindako eta pasa den astean jakinarazitako "Gaztediaren erretratua 1999-2000" ikerketa soziologikoak. Ikerketa hori ordaindu duen Lakuako exekutibok ondorioak atera behar ditu eta norabide horretan egin beharko du lana gaztediaren eskaera eta kezka asetzeko. Ikerketa honek gazteek beraiek proposatutako irtenbideak ere jasotzen ditu. Lautik hiruk uste du lan astea 35 ordutara murrizteak eta gehiegizko orduen mugatzeak lana sortzen lagunduko lukeela. Ia erdiak gaizki ikusten ditu aldi baterako lana eskaintzen duten enpresak. Nahiz eta proposamen hauek langabeziaren arazo larria konpontzeko panazea ez izan, badira, besteak beste, administrazioak bultzatu eta sustatu beharko lituzkeen formulak. Heziketaren benetako orientazio eta planifikazioa eta lanbide heziketasustatu beharko lituzke halaber ●

◆ DANIEL UDALAITZ

FRANTZIAKO POLIZIAREN AURKA
EZ DUELA JOKO DIO ETA-K

ESAMESAK eta susmoak bazterreratzeko argitara emandako komunikatuan, Frantziako segurtasun indarren aurkako bere estrategia ez dela aldatu jakinarazi du ETAK, eta izandako tiroketak segurtasun indarrek beraien aurka jo ondoren gertatu direla. Jende askok pentsatu izan du, besteak beste eta adibide gisa, ea zergatik jendarmeen aurka ez eta ertzainen aurka bai, Frantziako segurtasun indarrek Ertzaintzak baino askoz etakide gehiago atxilotu dutenean.

UDALBILTZAK BAKE EKIMENA
BULTZATUKO DU 2002. URTERAKO

MIARRITZEN egin zuen bere bigarren batzar nagusia Batasunak kudeatzen duen Udalbiltzak eta bertan bildu zituen 445 udal hautetsi. 2002rako 2,386 milioi euroko urrekontua (397 milioi pezeta, 15,6 milioi libera) eta barne araudi berria onartu ziren eta 2001ean egindakoaren berri eman zen. 2003rako ekimen garrantzitsuen "gatazkaren irtenbidebide politiko eta elkarriketatua bultzatuko duen ekimen bat gizarteratzea" izango da, eta horretarako sintesi mailako proposamen bat landuko da. Udalbiltzak bitan banatua jarraitzen du gaur egun: batek Batasunak eta zenbait zinegotzi eta alkate independentek bultzatutakoa, eta bestetik, EAJ eta EAK osatzen duten Udalbiltzako Batzorde Eragilea.

ORDEZKARITZA AUTONOMIKORIK
EZ DA IZANGO BRUSELAN

AURREIKUSI bezala Espainiak atek itxi dizkio Espainiako erkideko autonomikoei Europar ordezkari izateari. Iñaki Gerenabarrera Jaurlaritzako Nekazaritza sailburuak salatu duenez, Jose Maria Aznarren jokaera "koldarra eta faxista" izan da gai honetan Moncloak egin ei dituen amarrukeriengatik. Laeken, bestalde, euroagindua ontzat eman zuten Euro-

JOSEBA OLALDE

pako Batasunako (EB) estatuburuek, azkenean Italiaren baiezkua jaso ondoren. Espainiako Gobernuak, beraz, pozik da urtarilaren lehen EBren lehendakari zari ekiteko.

ASKATASUNA ERAKUNDEA JAIKO
DA AMNISTIAREN ALDE

AMNISTIAREN Aldeko Batzordeak eta Koordinaketak bat egin zuten duela urte bete eta ekimen horretatik erakunde berri bat jaioko zela iragarri zuten: hori da orain sortu den Askatasuna erakundea, bere sortzaileen helburu berberak dituen, baina Euskal Herri osoan jardungo duena. Testuinguru berezian jaio da erakundea, AABko zuzendaritzaren hamabi kide espetxean direlako: hamaika Espainiako espetxeetan eta bat -Juan Mari Olano- Frantzian.

B A H E A

• Iratxe Sorzabal, tortura jasan zuen atxilotuak "Euskaldunon Egunkarian": "Nik ez nuen hiltzeko beldurrik; gogoia neukan. Ezin duzu, baina ahal izanez gero... Hori iruditzen zaizu momentu horretan. Gero, denborarekin, neure buruarekin beldurtu naiz pentsatuz hiltzeko gogoia izan dudala. Inoiz ez dut hiltzeko gogorik izan. Baina momentu hartan bai, lasaitasun bat bezala edo, gutxienez, hori bukatzeko zerbait bezala. (...) Eusko Jaurlaritzaren jarraera epela izan da. Gezurra dirudi. Gainera, beraiek ondo dakite hemen tortura-

ETROA

BLOKEOA

Bakoitzak dituen tresnak erabiltzen ditu politikan, unean uneko interesen arabera, eta tresnon erabileratik dator, halaber, bakoitzak atzera edo aurrera egitea. Eusko Legebiltzarreko blokeo egoeratik aurrekontuen luzapena aterako da, baina abenduaren 31ra arte falta diren egunetan zalaparta entzutetsua biziko da, eta hor ikusiko da nork gal dezakeen eta nork irabazi egoera berezi bezain korapilotsu honetatik. Luzapena izatekotan -1999an EHrekin adostutako aurrekontuak dira- oposizioa higatuz izan dadila erabaki dute Jaurlaritzako alderdiek, eta hor PSE eta Batasuna izan daitezke kaltetuenak, PP ezin erosoago baitago.egoera honetan.

PRESO BATEN FAMILIAREN AURKAKO ERASOA

ANGELUKO Xabier Gimonen familiaren aurkako eraso bat izan zen hil honen 13an. Erasotzaileek hiru molotov koktel jaurti zituzten etxearen aurka, senitarteko batzuk barruan zeudela. Xabier Gimón ETaren laguntzailea izateagatik preso izandakoa da, eta gaur egun, Patxiku Gimón bere semea espetxean dago. Eraso hau, Ipar Euskal Herriko hainbat polizien aurkako antzeko erasoak gertatu ondoren etorri da. Familia honek lehendik ere eraso txiki batzuk jasan dituen arren (autoaren gurpil zulketak edota autoa pinturaz zikintzea), tamaina honelakorik ez. Gertaera, guztiz berria izan gabe, presoen familiaren aurkako beldurrezko erasoen tamaina handitzera dator. Izan ere,

orain zenbait urte, Iparretarrak (IK) erakundearain presoek familiek ekintza larderiatsuak ere jasan zituzten.

BAKE KONFERENTZIA ONDO DOALA DIO ELKARRIK

BERE bederatzigarren urteurrena ospatzeko Iruñean egindako bazkari ekitaldian Elkarriko buruzagiek adierazi izan zutenenez, Bake Konferentziaren emaitzak egokiak dira orain artean. Gizarte mailako ekimenenetan hitzaldi eta mahainguruak han eta hemen gauzatzen ari dira eta, aurreikusi bezala, ez da albisterik alderdien arteko gutxieneko edukiei buruz kontzentzuatu nahi den idazkiaren inguruan talde moderatzaila egiten ari denaz. Hori martxoan edo apirila aldera ezagutuko da.

tzen dela, beren poliziak ere torturatzen duela. Gero konparatzen duzu beste istorio batzuekin: edozein personagatik susmo txiki bat egiten dute, eta segidan, atxilotetak eta sarekadak gertatzen dira... Eta gero, tortura kasu bat aurpegiratzen diezunean, 'ikus behar dugu frogak nolakoak diren...'. Eta hori nahiz eta argazkiak eta auzitegiko medikuaren agiriak izan. Eta ez dute zertan egon, oso gutxitan ateratzen dira. Nire kasuan badirudi pribilegiatu bat naizela. Badirudi Euskal Herrian Iratxe Sorzabal bakarrik torturatu dutela, eta horrek amorrua ematen dit".

■ Bill Clinton.

IZPIAK

Bill Clintonek euskal auzia konpontzen lagunduko duela jakinarazi zion Xabier Arzalluz EAJko EBBko lehendakariari. EEBBetako lehendakari ohiak Londresen emandako hitzaldi baten ostean zenbait minutuz izan ziren biak eta orduan luzatu zion laguntza eskaera buruzagi jeltzaleak.

Josetxo Arizkuren da Frantziatik Espainiara aldi baterako estradizio prozedura jasan duen lehen euskal preso. Lau hilabeterako izango da Espainiako espetxeetan, Entzutegi Nazionalak epaitu egingo du eta berriz Frantziaratuko dute han duen gartzela zigorra bete dezan. Arizkuren gose greban da Espainiaratu duten lehen egunetik eta jarrera hori mantentzeko asmoa du Espainian dagoen bitartean.

Cristobal Montoro Espainiako ogasun ministroak jakinarazi duenez, Kontzertuaren inguruan hilaren 20rako akordiorik ez bada, diputazioekin bakarkako negoziaketari ekingo dio.

■ Cristobal Montoro.

Ekonomia Ituna: berriztatze eta gaurkotze duin eta aldebikoa

Erraz eta bi hitzetan esatearren, gaur ezagutzen dugun Ekonomia Ituna Espainiako Estatuak eta Euskal Autonomia Erkidegoaren artean finantzazerga harremanak arautzeko antzinako foru sistema da. Hala dio Gernikako Estatutuak eta hala izan da -gerrate galduek eta bere zigorrak inposatzen zutena salbuespen- azken ehun eta hogeita bost urteetan zehar. Aipatutako sistema honen arabera Erkidegoak, Espainiako Estatuari Euskal Erkidegoan ematen dituen zerbitzuez eta Euskadiren eskumen ez eskuratuaren balioa ordaintzen dio eta dirutza horri "kupo" deitzen zaio. Ekonomia Ituna existitzen den lehen unetik izan da honela eta aurtengo hil honen 31n amaitze dagoen Itunak ere, azken hogeita bost urteetan zehar indarrean egon denak, hau berau dio.

Ekonomia Itunaren inguruan dotrina orokorrak ontzat ematen dituen ezaugarrietaz sakonduko bagenu, honako hauekin aurkituko ginateke. Bat: aldebikotasuna, hau da, bi alde berdinen artean ematen den eskumen erlazioa da Ekonomia Itunari zentzua ematen diona. Bi: zergak ezartzeko ahalmena. Hiru: zergak kudeatzeko ahalmena. Lau: aldebateko arriskua, hau da, Estatuak parterik hartzen ez duenez, Erkidegoko zerga kudeaketan eta Erkidegoak Estatuak gastuei aurre egiteko kupo bat eman behar duenez, hemengo zerga kudeaketaren galera edo onura hemengoa bazarri da; eta bost: solidaritatea, hau da, Estatuak irteerei aurre egiteko Erkidegoko kontribuzioa hemengo erreanta eta bizitza mailaren arabera egiten da.

EGUNGO Ekonomia Ituna instituzio moderno eta malgua dela ez dago zalantzarik. Orain berriztatu behar bada ere, epe amaierara helduta, 1981eko Ituna sortu zenetik bost aldiz aldatu edo egokitu da. Ildo honetatik jarraiki, Ekonomia Ituna bere heldutasun maila gorenera eramatearren eta gaurko aroek eta eskumenen irakurketa arrunt batek eskatzen dutena ikusirik, Erkidegoko Institutioek honako puntu hauetan oinarritu dituzte beraien berriztatze behar izanak: iraupen mugagabea izan behar du. Indarrean dagoen Itu-

nean Euskadiko erakundeei eratzikitako arauzko gaitasuna finkatzea eta garatzea. Epaketa bidearen alternatiba izango den beste prozedura bat ezartzea, administrazioen arteko gatazkak konpontzeko. 2002-2006 bosturtekorako kupo berritzea, indarrean dagoen kupoari dagokionez finantzareka eta neutraltasuna errespetatuz. Lurralde komuneko sisteman ezartzen diren zerga-irudi berrien hitzarmen automatikoa gauzatzea, inportaziorako zergak eta eskubideak izan ezik. Gaur eguneko konexio puntuak berrikustea eta egokitzea, baldin eta horiek aldatzea beharrezkoa bada eta, azkenik, Ituna Europaren esparruan erabat bat etortzea, zergen forusistemen orokortasuna errespetatuta.

Egunotan berriz eta egunkari eta beste hedabide askok aditzera eman duten ildotik, ezadostasuna nabaria da Estatuak eta Erkidegoak negoziaketa burutzeko izendatutako ordezkarien artean.

EDUKIEI dagokienez eta beste hainbat gaiaren artean, kupo kopuruaren neutraltasuna eta Ekonomia Itunaren sarrera eta Europar Batasunean kontutuan hartzea dira, aipatu bezala beste gai batzuren artean, hurbiltasun falta nabarmen bat isladatzen dutenak. Forma aldetik, aitzitik, gauzak askoz ere garbiago daude, zeren betitik aldebikoa izan den lege baten edukia oraingoan Estatuak bere erantzunkizun bezala hartzeko asmoz, bere eskumen bezala hartu du aldebakarreko

JOSEBA ALALDE

Joseba Alkalde
Eusko Jaurlaritzako
Lehendakariordetzako
Idazkari Nagusia

"Ekonomia Ituna ez berritzeak ez dakar, berez, ez lege hutsunerik ezta segurtasun juridikoaren eza handiagorik bi alde ordezkarien arteko akordio ezak ekarritakoa baino"

luzapen bat onartuz.

Ekonomia Ituna ez berritzeak ez dakar, berez, ez lege hutsunerik ezta segurtasun juridikoaren eza handiagorik bi alde ordezkarien arteko akordio ezak ekarritakoa baino. Eta hori hala da, alde batetik Itunaren indarraldia amaitzeak berez ez dakarrelako aldi berean bere menpe sortuak izan ziren zerga foru arauak ere indarra galtzerik, eta bestetik, Ituna luzatze hutsak argitzen ez duelako etorkizunean aplikagarri izango den jardunbideari buruzko zalantza juridikoa.

Amaitzeko, bada, aurrerago jorratu den ideia bat: gaur egun berriztatu behar den Ekonomia Itunak izan dezala gaurkotze duin eta aldebiko arin bat espero dugu ●

M I G U E L B U E N L A C A M B R A

Gipuzkoako Foru Aldundiaren aurrekontuak, alderdi sozialistak urtarrilean burutuko duen Konferentzia politikoa eta euskal gatazka izan ditugu hizpide Errenteriako alkatearekin. Konstituzioak eta Estatutuak eskaintzen dituzten bideak lantzearen aldekoa agertu zaigu.

“ASKATASUNIK GABE EZIN DA KONTSULTARIK EGIN”

PSE-EEK eta IU-EBk osatu gutxiengo gobernuburu zara Errenterian. Batasuna alderdiak alkatetzak dituen herrietan kentzearen aldekoa al zara?

Alkate naizen ikuspuntutik erantzungo dizut. Batasunako edo EHko alkatea bere herriaren interesen alde ari bada (pertsonen alde eta edozein alderdikiaren gainetik, alegia) ez dago arrazoirik alkatea aldatzeko. Beste gauza bat da, ekimen eta eraso bortitzen aurrean, udalaren babesean, alkateak deusik ez esatea eta ez egitea. Udal bateko alkateak ezin du herritar edo zinegotzien aurkako mehatxu etengabeei men egin edota hauek baten hilketa kondenatu gabe utzi, hori onartezina da. Beraz, kasu hauetan, nahiz Batasunako nahiz EAJ, EA, IU-EB, PP edo PSE-EEko alkatea izan, alkatea kendu behar da. Alkateak pertsona guztien askatasuna eta bizitza errespetarazten ahalegindu behar du, herritar eta zinegotzi guztiek berdinak izan behar dute. Printzipio hauek denok errespetatuko bagenu, ziur aski oso aurreratuak egongo ginatke bake prozesuan.

■ **PSE-EEko eleduna zara Gipuzkoako Batzar Nagusietan. Foru Aldundi hau iazko aurrekontuekin gobernaturik izan da. Zein da zure iritzia?**

Aurrekontu luzatu batekin diharduen gobernuak oso mugatua du bere egitekoa, bere ekimena murriztua eta herritarren kalterako izaten da. Beraz, aurrekontu luzatu hauekin gobernatzea oso txarra izan da gipuzkoarrentzat. Gainera, aurrekontu hori

EHrekin hitzartua izan zela kontuan hartzen badugu, hau da, ETAk su-etena bertan behera utzi ondoren onetsia izan zela, bada, nire iritzia oso ezkorra da. Nolanahi ere, hau politika orokorraren ikuspuntutik dudaz irizpidea da. Batzar Nagusietan PSE-EEko arduradun nagusi gisa dudana zehaztu beharra dago.

■ **Zein da orduan EAJk eta EAK osatu gobernuak Diputazioan eraman duen politikaz zure balorazioa?**

Ekonomia arloko balorazioa ez da txarra, zentzuzkoa da, gobernuak eskura izan dituen baliabide ekonomikoek lagundu baitute betiere. Bitarteko ekonomiko franko izan du eskutan etorkizuneko zorrak apaltzeko eta Aldundiaren oinarri ekonomikoak sendotzeko. Haatik, gobernuaren jarrera agintzaile edo prepo-

tentea da. 51 batzarkideetatik 19en sostengua duen gobernu honek bere tesiak inposatu nahi ditu. Sozialistei betiko amarruarekin erantzun digute, PPrekin eta EHkin bat egitea aurpegiratu digute. Guk behin ere ez dugu akordio bat hitzartu EHrekin. Araudiak dioena errespetatu dugu, Eusko Jaurlaritzaren aurrekontuetan berdin gertatzen ari da. Zuzenketak edo emendakinak ez zaizkio aurrekontuen osoari egiten, itzultzea edo ez itzultzea da bozkatzeko dena. Eta araudia ez du PSE-EEK ez PPK ez Batasunak erabaki, araudia -Batzar Nagusietan nahiz Eusko Legebiltzarrean- EAJk gehiengoaren zuen garaian bozkaturik izan zen.

■ **Gobernu hau 2.002ko aurrekontuen negoziatzeko prest omen dago zuekin. Zein dira sozialisten baldin-**

DANI BLANCO

■ “Konferentzian euskal sozialista gisara gure jarrera argitu behar dugu, alegia, gure etxean ideiak oso garbiak izan behar ditugu lehenik”.

DANI BLANCO

■ “Konstituzioa eta Estatutua baldin badira joko araubideak, eta biek aldatuak izateko beren bitartekoak baldin badituzte, eztabaida dezagun autogobernuaz bi lege hauek markatzen dituzten parametroen barruan”.

tzak akordio bat iristeko?

Hiru dira gobernuari jarri dizkiogun baldintzak. Lehena, ahaldu nagusiak terrorismoaren aurkako jarrera sendoa izatea. Egiari zor, Roman Sudupe gure ahaldu nagusia baldintza hau kementsu eta duintasun handiz betetzen ari da. Ondorioz, ETaren terrorismoaren jomugan egotea ekarri dioena.

Bigarren baldintza aurrekontuak irekiak izatea da, gipuzkoar guztiei zuzenduak, alegia. Gipuzkoako gizartearen herritar nazionalistek eta ez nazionalistek osatua bada, Udalbiltzara -edota Udalbidera- joan daitekeen diru laguntza bertan behera geldidala nahi dugu. Hirugarrena, aurrekontuek izaera sozial bat izan behar dute, Gipuzkoan egiten ari diren azpiegituren gauzapenean eta finantziariozko moldean akordio batera iritsi behar dugu. Aurrekontu hauek udalekin elkarlanean gauza daitezen proposatzen dugu, edo behintzat, elkar lan hori den baino zabalagoa izan dadila. Adibidez, hirigintza berritzeko egitasmoetan eta lur-zorua erostetan udalekin akordio batera iritsi behar du Diputazioak. Kostu sozialei aurre egiterakoan elkarlan zabalago bat izan dadin nahi dugu, eta ez Udalen eta Foru Aldundiaren arteko liskarrik.

■ Politikaren eremu nagusira etorriz. Autogobernuari buruzko eztabaidaren aldekoa al zara?

Autogobernuaren eztabaidaren alde naiz guztiz, baina bi aspektu argi eta garbi kontuan hartuta. Joko arauak Konstituzioa eta Estatutuaren markoan jasoak daude. Gure politikan ari den edonork bi marko hauek argi izan behar ditu.

□ “Sarritan, gure oinarrietako kideen jarrerekin bat egiten dugula uste dugun arren, hori ez da beti horrela”

Izan ere, legeak gizarteko indarren arteko ondorioz gauzatzen diren hitzarmenak dira, gizarteak berak gobernatzen duenarekin hitzartuak. Beraz, hitzarmen hauek gizarteak aldatu nahi dituelako aldatuko dira. Konstituzioa eta Estatutua baldin badira joko araubideak, eta biek aldatuak izateko beren bitartekoak baldin badituzte, eztabaida dezagun autogobernuaz bi lege hauek markatzen dituzten parametroen barruan, eta ondoren, gure arteko elkarbizitza gauzatu eta arautzeko funtsezko bi lege hauek aldatu behar baditugu, bada, aldatuko ditugu.

■ PP Madrileko Gobernuan izanda, uste duzu hori posible dela?

Bai. Hor daude Estatuaren nahiz Konstituzioaren bi xedapen gehigarriak, eskubide historikoei erreferentzia, alegia.

■ Alderdi sozialistan bide hauek baldintzarik gabe kontuan hartzen dira?

Bai. Baina argi dago Jesus Egigurenek eskubide historikoei buruz egiten duen irakurketa eta alderdiko beste kide batzuek egiten dutena ez dela bera. Nik, jakina, Egigurenek egiten duen interpretazioarekin bat egiten dut.

■ Zer espero duzu zure alderdiak datoren urtarrean burutuko duen Konferentzia politikoaz?

Hasteko, Konferentziak alderdiaren oinarrietara eztabaida zabaltzea nahi nuke. Sarritan, alderdiaren

tokian tokiko zuzendaritzetako kideen arteko eztabaidak baino ez ditugu burutzen eta gure oinarrietako kideen jarrerekin bat egiten dugula uste dugun arren, hori ez da beti horrela. Sarritan usteka-beak izaten ditugu. Konferentziak eztabaida bat erraztu behar du, kide guztien tesiak jarri behar dira mahai gainean, tesiak edozein direla ere, inolako beldurrik gabe. Autogobernuan gehiago aurreratzeko tesiak badira edota EAEko autonomiaren aurreko jarreretara itzultzeko tesiak badira ere, bi tesiak legezkoak dira.

Konferentzian euskal sozialista gisara gure jarrera argitu behar dugu, alegia, gure etxean ideiak oso garbiak izan behar ditugu lehenik. Hortik aurrera, alderdi kideek beharrezko ikusten badute, akordioa zein indar politikorekin gauzatu nahi dugun zehaztu behar dugu, baita zein akordio mota ere bai. Horretarako baina, alderdi kide guztiek, gai guztietan, hots, udalgintza, ekonomia, kultura baita autogobernuari edo independentziari buruz duten iritzia ondo ezagutu behar dugu.

■ Gatazkari gagozkiola. Gatazka ebazteko elkarriketa finkatzeko esparrurik ba al dago gaur egun?

Gatazkaz hitz egiteko, lehenbizi, hitzen zehazpena adostu beharko dugu denon artean. Zer da euskal gatazka? Nazionalista batzuek dioten bezala, Euskal Herria eta Espainiako -edota Frantziako- estatuaren arteko gatazka? Edo euskaldunen arteko gatazka ote da? Ni azken hipotesi honetatik abiatzen naiz. Ezin da ukatu gatazka bat dagoela, herri bateko populazioaren %50 ez baitago gustura estatuarekiko egokitze instituzionalarekin. Hori horrela da, baina ez gaitezen abiatu gatazka balizko ezagutza baten faltaren ondorioa dela esatetik, bestela akabo. Zeren eta nik ezin dut askatasunez hitz egin, ezta mugitu ere. Hasteko, hor dugu gatazka, gure artean, gaineratikoak honen menpe daude.

■ **Ipar Irlandan gatazkari irtenbide bat emateko formula aurkitu dute. Arriskatu dira. Hemen ez al du arriskatzek merezi?**

Bai, noski. Baina gure egoerak ez du ezer ikustekorik Ipar Irlandakoarekin. Han kolonizazio egoera ematen da, okupazioa dago. Armada eta polizia gain, bi talde paramilitar daude gerran, hemen ez. Hemen badago armada bat, polizia bat, baina hiltzen duen talde bakarra ETA da. Iparaldeko irlandarrek nahiko lukete gure autogobernu maila. Han alderdi guztiek eman dute amore, benetan amore.

■ **Abertzaleen ustez kontua ez da eskumen maila, Euskal Herriari autodeterminatzeko eskubidea ezagutzea baizik.**

Bai. Baina, Ipar Irlandan, erabakitzeak ahalmen hori partekatua dago Eireko Errepublikarekin eta ingeles herritarrekin.

■ **Alderdi sozialistak onetsiko luke formula hori?**

Jakina. Subiranotasuna espainol herri osoaren baitan baitatza.

■ **Euskaldunok ez dugu erabakitzeak geurezko eskubiderik?**

Bai. Baina gauza jakin edo determinatu batzuetan, ez denetan. Hainbat erabaki estatuaren testuinguruan kokatu behar da. Irlandan oinarri ezberdinetatik abiatu ziren eta akordio batera iritsi gero. Hemen ere, aldeak alde, hango formula saia liteke, betiere, Ipar Irlandako akordioa subiranotasun partekatuan datzala gogoratzu.

■ **Zein da herri kontsultari buruzko zure ikuspuntua?**

Kontsulta Autonomia Estatutuari

ALKATE OROZ GAIN

PSEko kidea 1982tik. Gipuzkoako alderdi sozialistaren idazkariordea da. Errenteriako alkatea 1987tik. Aurreko legealdian urte batez utzi zuen alkatetza Pasaiaiko portuaren presidentea izendatu baitzuten. Gipuzkoako Batzar Nagusietan PSE-EEko bozeramalea da. Zaragozako Arbisa herrian jaio zen orain 54 urte. Hogei urterekin etorri zen Donostiara. Historia eta ehiza dira bere zaletasunak.

buruz eta bere bideak urratzeari buruz galdetzeko bada -xedapen gehigarriaren eta eskubide historikoen bitartez aurrera egiteko- kontsulta ez da beharrezkoa, herritar gehienak ados baitaude. Kontsulta Euskal Herriak autodeterminazioa erabiltzeko posibilitateaz galdetzeko bada, galdera

tranpa bat izango da. Kontsultak ez lioke euskal gizarteari deus onik ekarriko, gizartea areago zatitzea baizik. Gainera, kontsulta burutu ahal izateko ordezkari politiko guztiek askatasun osoz aritzeko aukera izan beharko genuke, hots, kontsulta kanpaina guztiz libre bat burutu beharko litzateke. Askatasunik gabe ezin da kontsulta bat egin. Kontsulta bat burutu ahal izateko hori da lehen oinarri eta printzipioa.

■ **Edozein dela ere egoera, kontsulta bat ez da erraza, antza.**

Bai. Baina, demagun egoera normalizatu batean gaudela, herritar guztiak askatasunean, egin dadila galdera hau: independentzia nahi duzu bai edo ez?

■ **Zuk onetsiko zenuke galdera hori?**

Kontsultaren emaitza loteslea ez bada, zergatik ez? Baina kanpaina libre batean betiere, batzuek independentziak ekar ditzakeen abantailak azalduz eta besteek desabantailak

◆ MIKEL ASURMENDI

ITZULPEN ZERBITZUA

eskura

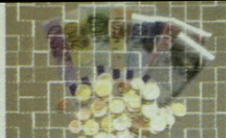
SERVICIO DE TRADUCCIÓN

EUSKARA - GAZTELANIA
GAZTELANIA - EUSKARA

Bezereen beharretara egokituz,
Ingelesa, Frantsesa, Alemaniera, Italiara,
Katalana, Portugesa, Galegoa...

1985EAN SORTUA

JOSÉ ARANA, 15 BEHEGAINA • 20001 DONOSTIA
TEL.: 943 29 18 30 • FAXA: 943 27 58 69
eskura@eskura.com • www.eskura.com

KONTUAK EGITEKO

ALBERTO ELOSEGI

■ Merkatariek bezeroei itzuli beharreko diru xehea eurotan itzuliko diete. Kutxazainek ere euroak soilik emango dituzte.

Europako aldaketa historiko baten atarian gaude monetaren esparruan. Pezetak eta liberak euroarekin batera ibiliko dira Euskal Herrian datozen urtarril eta otsailean, eta ordainketarako baliabide gisa desagertu egingo dira martxoaren leian; egun horretatik aurrera euroa izango da diru erabilgarri bakarra.

Testuak: Daniel Udalaiz
Mikel Asurmendi

Europako diru berri eta bakarrera-ko, eurorako, prestatzen urteak eman ondoren, iritsi gara Europako Batasuna osatzen duten herrialdeen arteko harreman ekonomiko eta komertzialetan aldaketa historikoa ekarriko duen egunaren atarira. Martxoaren 1etik aurrera euroa izango da erabiliko den diru bakarra honako herrialdeetan: Alemania, Austria, Belgika, Espainia, Finlandia, Frantzia, Grezia, Holanda, Irlanda, Italia, Luxenburgoko eta Portugal. Nolanahi ere erabat diru bakar gisa indarrean jarri aurretik, aldaketa gogorregia gerta ez dadin, bi hilabetetan zehar euroa pezetekin eta liberekin batera ibiliko da Euskal Herrian, ehunka urte dituzten diru horiek desagertu aurretik.

DATA ERABAKIGARRIAK.

Abenduaren 15etik aurrera finantza erakundeak euroen txanpon sortak eskain-

tzen hasiko dira: 2.000 pezetaren (80 libera) truke 43 euro txanpon ezberdin emango dituzte, guztira balio hori izango dutenak. Txanpon horiek ezingo dira erabili 2002ko urtarrilaren 1a iritsi arte.

2002ko urtarrilaren 1etik 2002ko otsailaren 28ra bi diru ezberdin erabiliko dira Europako herrialde horietako bakoitzean. Euskal Herrian, berriz, hiru diru ezberdin: pezeta, libera eta euroa. Data horretan hasiko dira euroak banatzen eta pezetak eta liberak euroengatik ordezkatzeko. Diru berria kutxazainetan eta finantza erakunde guztietan egongo da. Merkatariek bezeroei itzuli beharreko diru xehea eurotan itzuliko diete. Kutxazain automatiko gehienek euroaren billeteak soilik emango dituzte.

2002ko martxoaren 1a izango da euroaren benetako abiatze eguna. Data horretatik aurrera guztiz desagertuko da Europako Batasuneko txanpon zaharren

0AZKEN TXANPA

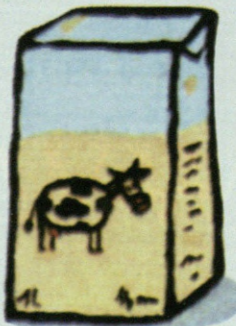
Urtarrilaren 1etik otsailaren 28ra pezetak, liberak eta euroak erabil ahal izango dira, baina martxotik aurrera euroak besterik ez

erabilera eta euroa erabiliko da bakarrik. Nolanahi ere, 2002ko ekainaren 30a bitartean pezetak eta liberak bankuetan eta kutxetan aldatu ahal izango dira euroen truke. Oso garrantzitsua da egun hori gogoan hartzea, zeren egun horretatik aurrera pezetak eta liberak, hurrenez hurren, Espainiako Bankuan edo Frantziako Bankuan soilik aldatuko baitira, betiere doan eta epemugarik gabe.

Aldaketa honek guztiak biztanle on hitura aldaketaz gainera, arazo logistiko garrantzitsua eragingo du, diru zaharra bildu eta berria merkaturatzea egokitasunez gauzatzeko. Dena aurreikusitako bidetik joaten bada, 2002ko urtarrilaren lehen Europako banku nagusiek 16.000 milioi billete eta 50.000 milioi txanpon izango dituzte banaturik 291 milioi pertsonaren artean.

ADI GORAKAKO BIRIBILTZEAREKIN. Euroa indarrean jartzeak batetik abantailak eta bestetik arazoak ekarriko ditu. Eta sortuko duen arazo nagusiakoa prezioak goraka biribiltzearena izango da. Horrela, eurora iragaiteko Europako Batzordeak jakinarazi duenez, gerta liteke merkataritzako gune batzuek prezioak goraka biribiltzea euroa indarrean jarri aurreko hilabeteetan.

Bitarte horretan gerta daitezkeen gehiegikeriak saihesteko Jakabide Zuzeneko Kodea izeneko konpromisoa

Esne litro bat
0,70 euro
4,60 libera
115 pezeta

Ohitu lehenbailehen euroak erabiltzen

Euroa kontsumitzaileengana hurbiltzeko ardura duten erakundeek hainbat aholku eskaini izan digute Europako diru berrira ohitzeko. Guk horietako zazpi aholku aukeratu ditugu Eroski taldeak argitaratzen duen "Consumer" aldizkaritik hartuta.

✓ Gogoan izan euro baten balioa 166,386 pezetakoa dela (6,56 libera), baina zentimoek ere bere garrantzia dutela, eta handia, gainera. Oso maiz erabiltzen diren gauza ugari euro bat baino gutxiago balioko dute (100 pezetako edo 3,64 liberako ogi batek 0,60 euro balioko ditu, edo gauza bera dena, euroaren 60 zentimo).

✓ Partzialen batuketa biribildu behar da, partzialak ez dira batuketa egin aurretik biribildu behar.

✓ Lehenengo egunetan, nahiko euro merkaturatu bitartean, erosketaren zati bat pezetatan edo liberatan

eta gainerakoa eurotan ordaindu daiteke.

✓ Lehenbailehen ohitu eurotan pentsatzen. Horretarako ohitura ona da pezetatan edo liberatan eta eurotan ageri diren etiketei begiratzea.

✓ Bi diruak batera erabiltzeko garaian, inork ezin dizu komisiorik ordainarazi euro billeteak edo txanponak aldatzeagatik.

✓ Erosketak egiten dituzunean eskura ditzakezu euroak, itzuli behar dizuten diru xehea eurotan itzuliko baitizute. Beste modu fidagarria finantza erakundeetara joatea da; hor erabateko bermea daukazu zure ohiko diruaren truke euroak eskuratzeko.

✓ 2002ko urtarrilaren 1etik aurrera ezingo da taloirik egin pezetatan edo liberatan. Beraz, komeni da data hori baino lehen eurotan egiteko taloiak eskatzea ohiko finantza bulegoan ●

hartu du hainbat enpresak, biribiltze hori zuzentasunez egingo dutela, itzuli beharreko diru xehea beti eurotan itzuliko dutela eta kontsumi-

Ogi bat
0,61 euro
4 libera
100 pezeta

tzaila informazioa ematen saiatuko direla aginduz. Eranskailu urdin berezi bat edukiko dute ondo ikusten den leku batean, konpro-

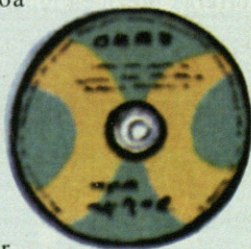
miso hori hartu duten merkataritza gune horiek zein diren bereizten laguntzeko; hori guztia kontsumitzaileei lagungarri gerta diezien.

Txanpon berriak bere abantailak ere baditu. Atzerrira joaten garenean ordaindu beharreko dibisa aldaketaren tasarik ez dugu izango. Ia Europa osoan mugitu ahal izango dugu diru bakar berbera erabiliz. Beste herrialde horietara egin nahi diren diru transferentziak lehen baino

askoz errazago egingo dira. Eta gardentasun eta lehia handiagoa gertatuko denez, transakzioen prezioek behera egingo dutela aurreikusten da. Truke tasak

aldatzearen arriskua desagertuko da herrialde horien arteko harremanetan. Interes tasek ere behera egingo dute, maileguen kostua murriztuz. Eroste gaitasunik ez da galduko inflazioaren jaitzierari esker eta hazkunde ekonomiko onuragarriagoa izango da.

Kontsumitzen ditugun produktuen kopuru handi bat EBko herrialdeetatik dator, eta, komisioak eta dibisak desagertzearen ondorioz, oso litekeena da prezioak jaistea. Europako

CDa
19,82 euro
130 libera
3.300 pezeta

■ Europako diru berria: 8 txanpon eta 7 billete

Zortzi txanpon eta zazpi billete berri izango ditugu datorren urtaririlaren 1etik aurrera. Denek alde bat berdina dute (Europakoa) eta beste aldea estatu bakoitzak bere irudiekin egituratzen du. Txanpon horiek Europa-ko Batasuneko kide diren 12 herrialde-

urreztatua- balio handienekoak (euro 1 eta 2koak). Halaber, tamainak eta pisuak ere bereizten ditu, balioaren arabera handituz, nahiz eta euro bateko txanponak ez duen arau hori betetzen.

Txanponaren ertzak ere garrantzi handikoak dira ukituaren aldetik, batez

rekin, eta itxura guztiz nahastezina hartzen dute.

Txanpon bakoitzaren balioa zenbaki handitan ageri da, herrialde guztietan berdina den aldean. Txanponaren beste aldean herrialde bakoitzeko irudi ezagunak ageri dira.

1 zentimo
1,66 pezeta
7 zentimo

2 zentimo
3,32 pezeta
13 zentimo

5 zentimo
8,31 pezeta
33 zentimo

10 zentimo
16,63 pezeta
60 zentimo

20 zentimo
33,27 pezeta
1,31 libera

50 zentimo
83,19 pezeta
3,28 libera

5 euro
831,93 pezeta
32,80 libera

10 euro
1.663,86 pezeta
65,60 libera

20 euro
3.327,72 pezeta
131,19 libera

50 euro
8.319,30 pezeta
327,98 libera

100 euro
16.638,6 pezeta
655,96 libera

200 euro
33.277,2 pezeta
1.311,9 libera

tako edozeinetan erabil daitezke, alde horietako batean duten irudia edozein izanik ere. Txanponak ondo bereizita daude koloreen arabera: hiru txikienak kobre kolorekoak dira (1, 2 eta 5 zentimokoak); tarteko hirurak horiak (10, 20 eta 50 zentimokoak); eta zuria eta horia tartekatzen dituzte -nikeleztatua eta

ere ikusmen arazoak dituzten pertsonentzat, eta elkarren artean ezberdintasun ugari dituzte: koskadun fina, koskadun tartekatua, perfilatu festoi finekoa, koska gabea, leundua, leundu erretenduna eta abar. Ezin da ahaztu 20 zentimoko txanponaren profil berezia, "lore espainiar" erakoa eta zazpi hozka txiki-

Tamaina eta kolore ezberdineko zazpi billeteak honako hauek dira: 500, 200, 100, 50, 20, 10 eta 5 eurokoak. Billeteak guztiz berdinak izango dira eurogune guztian; ez dute txanponak bezalako alde nazionalik. Billeteek ere eurogune herrialde guztietarako balio dute. Horietan ageri diren irudiak Euro

Bankuko arduradunen ustetan, euroaren etorrerak prezioen igoeraren ordeztasiera ekarriko du, diru hau erabiliko duten herrialdeek egonkortasun handiagoa izango dutelako.

PREST AL GAUDE? Egia da azken hilabeteotan Europako kontsumitzaileek informazio zabalagoa izan dutela komunikabideen bitartez zabaldu diren publikitate kanpaina indartsuei esker. Beraz, garai honetan, euroa iristeko egun batzuk besterik geratzen ez direnean, hiritarrak joan den urrian baino prestatuago daude la pentsa daiteke.

Joan den urrian argitaratu zen Europako Batzordearen azken inkestaren emaitza: Eurobarometroa. Eta hor ageri zenaren arabera, zer ikasi handia dago oraindik, nahiz eta, egia esan, Espainiako Estatuko biztanleak, batez beste, Europako gainerako herrialdeetakoak baino hobeto informaturik zeuden. Horrela, garai hartan Espainiako Estatuko %73k ezagutzen zuen zein egunetan jartzen zen indarrean euroaren erabilera; Europako herrialdeek orokorrean batez besteko berbera zuten. Espainiako Estatuko %87k zekien billete eta txanpon horiek eurogune gainerako herrialde guzti-

guztietan erabil zitezkeela; Europako herrialdeen batezbestekoa %80koa izan zen. Ordurako Espainiako Estatuko %27k ezagutzen zuen bi diruak batera erabiliko zirela epealdi batez, eta ehuneko hori %17koa zen EBko gainerako herrialdeen artean. Espainiako Estatuko hiritarren %63 kezkatuta zegoen prezioekin, agian, iruzur egingo ziotela uste zutelako, eta ehuneko hori %66koa zen beste herrialdeetan. Eta Frantziako Estatuan eta Alemanian %68raino igotzen zen kopuru hori. Espainiako Estatuko %79ren ustez merkataritza-guneek Joka-bide Zuzenaren Kodeak eskatzen duen

pako ondare arkitektonikoaren adierazgarriak dira. Billete guztiek tamaina ezberdina dute, horietako bakoitzaren balioaren arabera: balio txikienekoak tamaina txikiena, eta balio handienekoak tamaina handiena. Billete bakoitzak kolore nagusi oso deigarria darama (10ekoa gorria da, 20koa urdina, 100ekoa berdea, 200ekoa horia,); gainera, billete bakoitzak oso kontraste han-

1 euro
166,386 pezeta
6,56 libera

2 euro
332,77 pezeta
13,12 libera

500 euro
83.193 pezeta
3.279,78 libera

dia du ondorengoarekiko, erraz ezberdindu ahal izateko.

Billete bakoitzaren balioa zenbaki handitan ageri da. Billeteko osagai batzuk erliebean inprimatuak daude -kalkografia izeneko metodoaren bidez-; eta handienek ukitzerakoan nabarmentzen diren markak dituzte ●

konpromisoa hartuko zuten, eta Europako batezbestekoa %69koa zen. Azkenik, euroak norberaren herrialdeko lehengo diruarekiko zuen balioari buruzko galderari %74k zuzen erantzun zioten Espainiako Estatuan, eta Europako gainerako herrialdeetako batezbestekoa, berriz, %54koa izan zen -Alemanian %35ekoa eta Frantzia-ko Estatuan %71koa.

ETXEBIZITZEN SALMENTAK BEHERA EGINGO DU 2002AN.

Euroaren efektuak diru beltza kanporatzea eragin du, eta hori amaitzeak jaitsiera ekarriko du etxebizitzaren salmentan 2002. urtean, bai Euskal Herrian eta bai Espainiako Estatu osoan. Horixe ageri da BBVako Ikerketa Zerbitzuak argitaratzen duen "Situacio Inmobiliaria" aldizkariak higiezinaren merkatuek egingandako txostenean.

2001. urtean delako "euroaren efektu" horren ondorioz kanporatutako diru kopurua 1,6 bilioi pezetakoa (64.000 milioi libera, 9.616,19 milioi euro) dela jotzen da, eta horietako zati garrantzitsu bat etxebizitzak erosteko erabili da, salmentak areagotuz eta prezioak igoaraziz. Eskari horren balioespen bat eginez, eragin hori higiezinaren esparruko salerosketa guztien %12 ingurukoa izan da; horrek esan nahi du 100.000 transakzio gehiago egin dela, eta, beraz, urtean zehar guztira 900.000 etxebizitza saldu eta erosi direla.

Higiezinaren merkatuak etorkizunean izango duen bilakaera iragartzeko, oso kontuan izan beharra dago esku dirutan metatutako diru beltza kanporatzeko aukera hori ez dela berriro gertatuko datozen urteotan,

■ Bihurtzea eta biribiltzea

Pezetak euro bihurtzeko egin beharreko eragiketa honakoa da:

✓ Pezeta kopurua 166,386 kopuruz zatitu behar da, sei zenbakiak erabiliz.

✓ Hirugarren hamartarra gora edo behera biribildu behar da. Hirugarren hamartarra 5 edo handiagoa baldin bada: goraka biribildu behar da. Hirugarren hamartarra 5 baino txikiagoa baldin bada: beheraka biribildu behar da.

Euroak pezetatara bihurtzeko, aldiz, Euro kopurua 166,386 kopuruz biderkatu behar da, sei zenbaki erabiliz. Seiko erregelaren oinarritzko araua erabiltzea komeni da, sei euro 1.000 pezeta baitira (6 euro = 1.000 pezeta, 12 euro = 2.000 pezeta, 30 euro = 5.000 pezeta). Erregela hau jarraituz, 42 euroko zapata batzuk 7.000 pezeta inguru balioko lukete.

LIBERAK EURO BIHURTZEKO. Liberatan dugun balioa gehi bere balioaren erdia eginez, eta berau zati 10 eginez, kopurua eurotan erdietsiko dugu. Esaterako, 3 liberako sello batek 0,46 euro balioko du.

Euroa liberatan kalkulatzeko orduan kontua hartu behar da 15 euro 100 libera direla eta horrenbestez 1,5 euro 10 libera. Beraz, 9.000 euroko ibilgailu batek 59.000 liberako prezioa izango luke ●

www.kaixo.com

■ Europako Batasunaren historia

Ondoko hauek dira euroa indarrean jarri aurretik Europako Batasunak bidean izandako data esanguratsuenak:

✓ **Pariseko Ituna (1951).** Urte bat lehenago Frantziako Atzerri Arazoetarako ministro Robert Schuman-ek Frantziak eta Alemaniak ikatza eta altzairua elkarrekin ekoizteko premia aldarrikatu zuen, bi herrialde horien arteko betidaniko lehiaren kalteak baztertzeko xedez. Pariseko Itunean Ikatzaren eta Altzairuaren Europako Batasuna sortu zen, hau da, Europako eraikuntzaren lehen kimua.

✓ **Erromako Ituna (1957).** Gaur egungo Europako Batasunaren jatorria. Hor sortu ziren Europako Erkidegoa eta EURATOMa, Energia Atomikoaren Europako Erkidegoa. Honako organo hauek ditu: Batzarra, Batzordea, Ministro Kontseilua eta Justizia Epaitegia. Eta EBaren sortzailetzat hartzen diren hona-

✓ **Europako Akta bakarra (1986).** Europako Parlamentua sortu eta erkidegoaren nortasun demokratikoa indartu zuen, eta, halaber, erkidegoaren jardura eremuak ugaritu zituen (ingurumena, ikerketa eta garapena). Barne merkatua sortzeko asmoa iragartzen da.

✓ **Delors Plana (1988).** Adituen batzorde batek, Europako Batzordearen lehendakari Jacques Delors-en gidaritzapean, barne merkatua, kapitalen zirkulazio askea eta ekonomiaren konbergentzia eratzeke plan bat zehaztu zuen.

✓ **Europako Batasuna (1992).** Maastricht-eko Itunak Europako erakundearen berrikuntzarik handiena bultzatu zuen. Aurrerantzean EEE izan ordez Europako Batasuna izango da, eta pixkanaka diruen batasuna eta diru bakarra ezarriko da. Ekonomia eta gizarte arloko kohesioan sakontzen da eta Europako hiritarraren kontzeptua finkatzen da, eta are gehiago ugartzen dira erkidegoaren jardura eremuak.

✓ **Moneta Sistemaren krisialdia (1993).** Espekulazio handiko hainbat mugimenduren ondorioz zalantzan jartzen da Europako diruen egonkortasuna. Mugimendu horiei aurre egiteko garaian Europako gobernuak hasieran egindako zalantzak gainditzeko modu bakarrak banku zentralen esku-hartze gogorak eta diruen balio galtze orokorra izan ziren.

✓ **Laugarren handitzea (1995).** Austria, Finlandia eta Suedia egin ziren EBko kide.

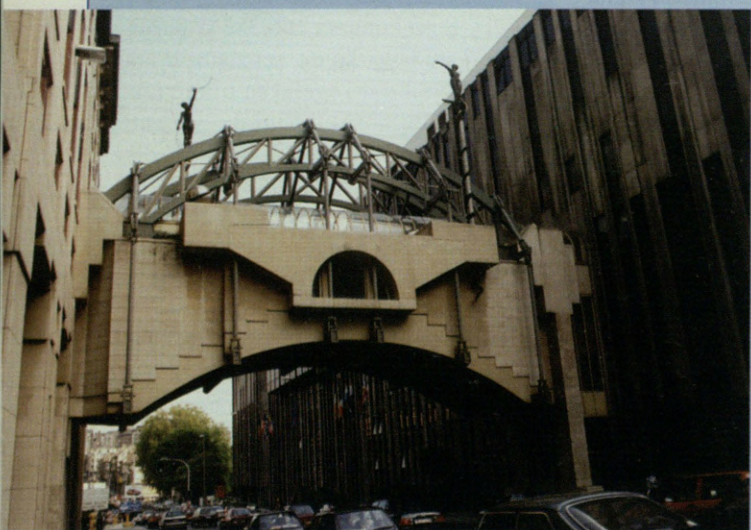
✓ **Amsterdameko Ituna (1997).** Maastricht-ekoa baino indar gutxiagokoa, helburu nagusia EB hiritarren kezketara hurbiltzea izan zen. Hainbat arlotako akordioak lortu ziren: segurtasuna, enplegua, atzerri politika, defentsa eta Europako erakundearen legezketasuna. Lortu ez bazen ere, Ekialdeko herrialdeak sartzeko aukera prestatzeko ahalegina egin zen.

✓ **Diru Batasunaren aitzindariak (1998).** Bruselako Europako Kontseiluak diru batasunaren barruan zein herrialde sartuko ziren erabaki zuen: Alemania, Austria, Belgika, Espainia, Finlandia, Frantzia, Holanda, Irlanda, Italia, Luxenburgoko eta Portugal. Hasiera batean, kanpoan gelditzen dira: Danimarka, Erresuma Batua, Suedia eta Grezia. Izan ere, Grezia 2001eko urtarrilean sartu zen.

✓ **Euroaren jaiotzea (1999).** Ofizialki 1999ko urtarilaren leian jaio zen Europako diru bakarra, euroa.

✓ **Botere banaketa berria (2001).** Nizako Itunak eratu zuen EBko botere banaketarako sistema berri eta korapilotsua, Europako erdialdeko eta ekialdeko herrialdeak bertan sartzen direnerako prestatzeko.

✓ **Euroaren erabileraren abiatzea (2002).** 2002ko urtarilaren 1etik urte bereko otsailaren 28ra elkarrekin batera ibiliko dira pezeta eta euroa edo libera eta euroa. Eta 2002ko martxoaren 1etik aurrera euroa izango da erabili daitekeen bakarra ●

ARTIBOIA

ko herrialde hauek sinatu zuten: Italia, Frantzia, Alemania, Belgika, Holanda eta Luxenburgoko.

✓ **Lehen handitzea (1973).** Danimarka, Britainia Handia eta Irlanda sartu ziren.

✓ **Europako Monetaren Sistema, EMS (1979).** Jendar-tean Europako sugea izenez ezagutzen da, eta herrialdeetako diruaren gorabehereri %2,25eko muga jartzen die inflazioari eusteko xedez. Gerora euroa izango denaren lehen urratsa dela esan daiteke.

✓ **Bigarren handitzea (1981).** Grezia Europako Erkidego-ko kide egin zen.

✓ **Hirugarren handitzea (1986).** Espainia eta Portugal Europako Ekonomi Erkidegoko kide egin ziren.

eta horrek eragin kaltegarria izango du higiezinaren arloko eskariari dagokionez, eta aipatu dugun finantza aldizkariaren ustetan 675.000 etxebizitzako eskaria izango da 2002. urtean.

Aipatu berri ditugun ezaugarri horiek

guztiekin erakusten dutenez etxebizitzaren salmentak behera egingo du 2002. urtean zehar. Moteltze horren zenbaterainokoak erabakiko du etxebizitzaren salmenten prezioen bilakaera. "Situacion Inmobiliaria" aldizkariaren aurreikuspenen arabera,

etxebizitzaren prezioa urte horretako lehen hiru hilabeteetan iritsiko da bere gailurrera, eta egonkor iraungo du urtean zehar. Hazkunde tasei dagokionez, urteko batez bestekoa %5ekoa izango da, beherako joerarekin ●

Frantziako franko monetari libera deitzen diogu euskaldunok. Honen arrazoiaz 1360. urtean, Joanes Ona erregearen liberalizazio garaian, jaulki zen monetaren historiari erreparatuz gero jabetu gintezke.

LIBERA, 700 URTEKO MONETA

Historiako lehen moneta edo txanpona, libera frantziarra alegia, 1360. urtean jaulki zen, "franc à cheval" deitua eta guk "zaldiaren libera" izendatu duguna. Txanpona urrezkoa zen eta Ehun Urteko Gerra garaia bitartean egiten zen. Tours hirian egiten zen eta "libera tornesa" baten balioa zuen. Izen horrek jasoa da historia testuetan.

Txanpon hau Joanes Onaren (Jean le Bon) liberazio garaian egin zen. Artean, 1356 urtean, ingelesek Joanes Ona erregea Poitierseko batailan atxilotu zuten. Erregea liberatua izan zen garaian, berriaz, franko monetak "libre" izena hartu zuen. Horregatik, libera gisa ezagutua ere.

"Zaldiaren txanpona" deituaren -libera alegia- alde batean erregea agertzen da

1795. urtean, libera terminoaren ordez "frankoa" izendatzea erabaki zen Frantziako moneta bakar gisara

zaldi batean, armadura batez jantzia eta buruan koro-kasketa bat daramala. "Johannes Dei Gratia Francorum Rex" testua idatzia dago. Hots, "Joanes franko-erregea Jainkoari esker". Beste aldean, lorez apaindutako gurutze bat darama.

"Zaldiaren moneta" delakoa 1385. urtera arte jaulki zen. Karlos V.ren erregealdiaz geroztik, oinezko libera jaulki zen, balio berekoa. Karlos V. erregea zutik agertzen zen txanponean.

1575ean, Enrike III.k zilarrezko libera sortu zuen, 14 gramoko txanpona, oso astuna, libera tornesaren balio-kidea. 1586an, erregeak zilarrezko moneta hau debekatu zuen, bere ertzak sarritan muxarratuak izaten baitziren. Edonola ere, 1642. urte arte libera erdiak eta laurdeneko liberak erabili ziren. Harrezkero, "franko" hitzaren erabilpena -liberaren sinonimoa edo baliokidea- zaharkitu zen edota erabiltzeari utzi zitzaion.

1795. urtean, libera terminoaren ordez "frankoa" izatea eta izendatzea erabaki zen Frantziako moneta bakar gisara. 1795eko abuztuaren 15ean jaulki zen; Frantziako egutegi errepublikarraren hirugarren urtean. Urte hartan, libera edo frankoa ehuneneko 10 zatitan jaulki zen, eta ehuneko zatia 10 zentimoetan.

1803. urtean, frankoa -edo libera bateko txanpona- "Franc Germinal" deitua zen. Egutegi errepublikarraren XI.

1958an De Gaullek moneta sistema berri zuen.

urtean jaulkia, Luis de Germinal erregealdi garaian. Garai hartan, libera edo txanpon laurdena, erdia, batekoa, bikoia eta bostekoak zilarrezkoak izaten jarraitu zuten. 10 eta 20 liberako txanponak urrezkoak ziren, aldiz. "Franko Germinal" txaponaren alde batean Bonaparte I. Kontsula agertzen zen. Pierre-Joseph Tiolier irudigileak egina zen. Iruntzian, "Republique française, 1 franc dans" idatzia da, erramu koro batekin. Garai hartan jaulki zen monetak 1914. urte arte iraun zuen.

1958an Charles De Gaullek berri zuen moneta sistema: 100 libera, libera bat izatera pasa zen. Libera berri bat = 100 libera zahar.

2002 urteko urtarrilean, euroak libera ordezkatuko du ●

Bizkaiko Foru Aldundia

Euskararen alde hizkuntzen urte europarrean

Bizkaiko Foru
Aldundia
Kultura Sala

Diputación Foral
de Bizkaia
Departamento de Cultura

Pezeta, Hego Euskal Herriko euskaldunok erabiltzera beharturik egon garen Espainiako diru nazionala, behin betiko desagertuko da 2002ko martxoaren 1etik aurrera, hau da, Europako diru batasunean esku hartzen duten herrialdeetan euroa soilik erabiltzeko jarri den egunetik aurrera.

PEZETA DESAGERTU EGINGO DA 134 URTEREN ONDOREN

ALBERTO ELOSEGI

■ Joan den ekainaren 19an egin ziren azken pezeta txanponak.

Pezeta 1868ko urriaren 19an jaio zen diru unitate gisa, Isabel II erreginari agintea kendu ondoren eratutako Behin-behineko Gobernuaren Dekretuz. Pezetaren lehen jaulkipen nazionala, Hispaniaren irudiarekin, 1869an egin zen. Billeteak geroxeago etorri ziren, 1874an.

1869an Gobernuak itxi egin zituen estatuko lurralde osoan aritzen ziren moneta etxeak, eta Madrilen bildu zuen ekoizpen guztia. Gerora Moneta eta Tinbrearen Fabrika Nazionala-Monetaren Errege Etxea izango zenaren muina zen. Lehenengo jaulkipena 1869ko urriaren 21ekoa da. Urte horretan egin ziren lehen txanponak ere. Lehenengoa pezeta batekoa izan zen, zilarrezkoa, eta aurreko aldean Espainiako Behin-behineko Gobernuaren goiburua zuen. Pezetaren izena ez zen berria, izen hori ematen baitzitzaion XVII. mendean biko errealarari eta, gero, lauко errealarari. Katalunian asko erabilia izan zen Independentzia Gerraz geroztik. Espainian urrez eginak izan ziren 1904 arte, eta zilarrez 1933 arte, eta gerora kobrez, aluminioz eta nikelaz.

Bitxikeria gisa aipa genitzake "txakur handi" eta "txakur txiki" izenez ezagutzen ziren brontzez egindako hamar zentimoko eta bost zentimoko txanponak. Izen

□ 1869an Gobernuak itxi egin zituen estatu osoko moneta etxeak eta Madrilen bildu zuen ekoizpen guztia

hori eman zitzaien atzeko aldean ageri zen lehoia txakur batekin nahastu zutelako. "Rubia" deitzen zitzaion 1937ko letoizko pezeta horiari.

PAPEREZKO DIRUAREN INPRIMATZEA. Espainiako Bankuko tailerrak eta atzerriko enpresak arduratu ziren. Lehenengo billetea 1874ko uztailaren 1ekoa da. Halaber, urte horretan eman

zitzaion Espainiako Bankuari billeteak berak bakarrik jaulkitzeko eskubidea, ordura arte banku probintzialak ere aritzen baitziren egiteko horretan. Hortik aurrera balio ezberdineko hainbat billete egon da: 25, 50, 100, 500 eta 1.000 pezetakoak. Gerora, txikienak desagertzen joan ziren, eta billete handiagoak agertu ziren: 5.000 pezetakoa 1976an, 2.000 pezetakoa 1980an eta 10.000 pezetakoa 1992an.

Monarkia ezarri zenean berriro, txanponen atzeko aldean Espainiako armen ezkuak jarraitu zuen, eta horri une bakoitzean erregetzan zegoen etxearen ezkutua eransten zitzaion; esate baterako, Alfonso XII. eta XIII. erregeen eta Juan Carlos I.aren txanponetako lisa. Aurreko aldean Hispaniako irudiaren ordez erregearen irudia jarri zen. II. Errepublikak osagai tipografiko berriak erantsi zituen, eta, bestalde, Franko diktadoreak bere erretratua jarri zuen. Juan Carlos I. diktadorearen eskutik Zarzuelara iristearekin batera, ez zen ezaugarri fisikoen aldaketarik ezarri txanponetan, baina Frankoren irudiaren ordez Juan Carlos I.arena jarri zen.

Joan den ekainaren 19an egin ziren azken pezeta txanponak. Billeteak egiteari 2000ko azaroan utzi zitzaion. Euroa ibilian jarri aurretiko hilabete hauetan euroaren txanponak eta billeteak egiten aritu dira. Zirkulazioan jartzen den lehen urtean euroaren 7.800 milioi txanpon egingo direla jotzen da, 1.952 milioi euroko balioarekin ●

ALBERTO ELOSEGI

ITZULIKA?

MAHAI JOKOA

Bizkaiaren ganeko 2.000 itaun-erantzun

GAZTETXO eta HELDUENTZAT

MAHAI JOKOA

ITZULIKA?

Zer dakizu Bizkaiaz?

- Zeri esaten jako "ogigaztaia"?
 - Nor zan Martina Ibaibarriaga?
 - Zein da euskera hobe, Markina ala Zornotzakoa?
- 2.000 itaun, geure herrialdea olgetan ezagutzeko.

DNI / CIF
ENA / IFK

Eskaerea egiteko orria

Persona y teléfono de contacto
Harremanetarako, izena eta telefonoa

Dirección
Helbidea

Código postal
Posta kodea Provincia
Probintzia

Forma de pago
Ordaintzeko era Banku bidez (20 zenbaki)

Entidad bancaria
Bankuaren izena

*Informazioa aek-ren fitategian gorteko da, babespekoa da eta interesatuak eskatu, aldatu edo ezabatu leike gura izan ezker. Beronen kontrola nahiz erabileria, Norberaren Datuak Babesteko Lege Organikoaren mende dagoz.
*Esta información se guardará en nuestro fichero, es confidencial y el interesado es libre de modificarlo o cancelarla. Su control y tratamientos están sujetos a la Ley Orgánica de Protección de Datos de Carácter Personal.

BIZKAIKO aek
euskal herriko alfabetatze euskalduntze koordinakundea

Salneurria: 5.000 pta./ 1.000 ogerleko/ 30,05 € (B.E.Z. barne)

Eskatu egizu zeure herriko aek-ren euskaltegian, edota:

• 94 415 52 57 edo 94 415 95 12 telefonoetan • Posta-e: idoia@aeknet.net • 94 416 65 55 faxa •

Rellenar este impreso y enviar a la siguiente dirección:
Eskari-orri hau bete eta bidali ondoko helbidera:

BIZKAIKO aek • Perro kalea, 1-5.a • 48005 BILBO

Nork ez du ezagutzen Bilboko Kafe Antzokia? Nork ezagutzen du benetan, ordea, Zenbat Gara elkarteak? Kafe Antzokiko teloiaren atzean, azpian eta gainean euskaltegia, irratiak, konpartsa, ikastaroak, tailerrak, zerbitzuak (sauna, frontoia...) mundu oso bat topatu dugu

ZENBAT GARA: TELOIAZ BESTALDEKO MUNDUA

Ostegun gaua. Gaur ere kontzertua Bilboko Kafe Antzokian. 6. urteurrena joan den larunbatean, hilak 15, bete berri duen aretoa jendez gainezka dago.

Biharamun goiza. Kafe Antzokiaren itxura aldatu egin da ordu gutxitan: ikasle batzuk kafea hartzen, musika lasaia... Zaila da imajinatzen aretoaren atzean dagoen mugimendua. Horretan laguntzeko, hala ere, gurekin ditugu Koldo Aldasoro eta Joxe Anjel Irigarai Zenbat Gara elkarteak. Lehenik, orain mahaiz beteta dagoen eszenatokia zeharkatu eta kamerinoetara joan gara haiekin. Bertan jotzen duten taldeek (Euskal Herriko guztiek eta nazioarteko askok) hormetan euren egonaldia oroitarazteko ohitura dute eta pintadaz beteta dago gelatxoak. Eszenatokiarenean azpian ere izan gara. Bertan dago edari eta jakien almazena eta material teknikoak (8.000 watioko indarrak ere lekua behar baitu). Sukaldeko usainak erakarrita, bertara ere hurbildu gara. Jo eta su ari dira lanean, ordu gutxi barru, bazkal orduan, jangela bihurturiko antzokia bete egingo baita. Eskailera igo eta anfiteatroan izan gara. Panel batzuekin itxita dago orain, modu horretan bertan bestelako ekitaldiak egin baitaitezke. Beste batzuetan, ekitaldi jendetsuetan, panelak jaso egiten dira eta beste barra bat zabaltzen da, behean dau den hiru barrekin batera.

Kafe Antzokiari tripak ikusi dizkiogu beraz. Baina Kafe Antzokia Zenbat Gara elkartearen zati bat baino ez da, San Vicente kaleko eraikinaren zazpi solairuetatik hiru besterik hartzen ez dituen. Igogailuari laugarren solairura eramanez gaitzan eskatu diogu, beraz. Harrera bulegoan egon gara lehenik eta ondoren,

DANI BLANCO

korridore luzearen alde banatan, ikastaroak, euskaltegiko gelak eta tailerrak ikusi ahal izan ditugu. Orotara 1.400 ikasle inguru ditu Gabriel Aresti euskaltegiak. Gramatika hutsean geratu gabe ordea, Zenbat Garako kideek euskaraz bizitzeko aukerari ematen diote garrantzia. Horregatik, euskaltegiko ikasleek

tailer mordoak dute aukeran euskara praktikatzeko: interneta, konboa, serigrafia, bertsolaritza, elikadura eta osasuna, sexologia, dantza, zinema, enologia, jostungintza... orotara 27 aukera. Internet gela ere laugarren solairu honetan dago, eta baita orain ikusten ez dugun telebista estudio baten hastapenak ere. Izan ere, Zenbat Garakoek telebista bat martxan jartzeko asmoa dute, eta dagoeneko instalazio teknikoak

horretarako prestatua dago.

Korridorearen beste aldean, aldiz, sauna, frontoia, aldagelak eta gimnasioak daude. Bertan yoga, mantenimendu gimnasia, aerobika, antzerki eta dantza tailerrak egiten dira, besteak beste. Baita masajea ere, eta hor topatu dugu, Zenbat Garako masajista kamila aurean, bizkarrik gogortuena ere askatzeko prest. Guk, ordea, hiru solairu ditugu oraindik zain.

Bosgarren solairuan administrazio eta kudeaketa bulegoak daude, baita Zenbat Gararen publizitate gunea ere. Bertan egiten dira Zenbat Gararen zerbitzu eta ekitaldien berri ematen duten esku orri eta afitxak, bertan diseinatzen da web orria, baita Gara argitaletxeko produktuak ere. Seigarrenean, berriz, didaktika gela, "Zenbat Gara" aldizkariaren gunea eta argazki eta serigrafia gelak daude. Azken solairuan Bilbo Hiria irratiaren estudioak daude, Bilbo eta inguruetan dagoenak FMko 96.0an entzun dezakeen irratiarenak. Guztira 100 bat lagunek egiten dute lan Zenbat Gara elkartearen, horietatik 20k Kafe Antzokian.

DANI BLANCO

■ Bilboko San Vicente kaleko Zenbat Garako egoitzak, Kafe Antzokia baino gehiago jasotzen du.

BIZITZA HELBURU, EUSKARAZ NOSKI. 1994ko udaberrian sortu zen Zenbat Gara elkarteak Gabriel Aresti euskaltegiaren baitan. Euskararen irakaskuntzan mugak gainditu behar zirela

DANI BLANCO

■ Kafe Antzokiaren gainean, laugarren solairuan, euskaltegiko gelak eta orotariko tailerrak daude.

DANI BLANCO

■ Ezkerrean, Kafe Antzokiko sukaldea. Goian, euskaltegiko ikasleak lanean. Eta lerro hauen eskuinean, elkarteko masajista lanerako prest.

DANI BLANCO

■ Lerro hauen alboan, Kafe Antzokiko kamerinoa, bertan izan diren taldeek egindako pintadaz josita. Eskuinean, laugarren solairuko gimnasioetako bat. Bertan aerobica, antzerkia, dantza... egiteko aukera dago.

“Alderdikeriak-eta baztertzen saiatu gara, bide integratzailea urratzen eta hori nabari egiten da gerora: erreferentzia izatea lortu da”

J. A. IRIGARAI

ikusitu zuen. Joxe Anjel Irigaraien esanetan, *“euskara helburu izatetik, sabai zatetik, zola izatera pasa behar zen, sabaia bizitza baita”*. Hori esatea oso erraza omen da, gauzatzea, ordea, gaitzagoa. *“Bizitza da gure egitasmoen helburu, baina beste modu batez, egungo sistemaren arauetatik at. Horretarako aldarrikatzen duzun aldaketa eguneroko bizitzan txertatu behar duzu. Orduan, amesten duzun mundu hori eguneroko mundu bilakatzen da”*. Elkarren arteko harreman sendoak, elkartasun kontzientzia, laguntasuna behar direla diote, eta hala ere oztoporik ez zaie falta izan.

Errezeloak ere sortu izan direla aitortu digute, baina *“une honetan onartuak*

garela iruditzen zait” dio Koldo Aldasorok, *“azkenean gune honetara denetik etortzea lortu dugu”*.

Irigaraien hitzetan, *“alderdikeriak-eta baztertzen saiatu gara, bide integratzailea urratzen eta hori nabari egiten da gerora: erreferentzia izatea lortu da”*.

Autogestioaren bidea hautatu zuen hasieratik elkarteak, eta horretarako bertan lanean jarduteko askatasuna eman bai, baina erantzukizuna ere eskatzen da. Hasieratik kooperatiba bat osatzea zen asmoa. Irratia edo euskaltegia bera kooperatiba dira dagoeneko. Eta denborarekin hasierako helburu hori lortzea espero dute. *“Lan zaila da, baina motibagarria”* Aldasororen ustez, ez baitute kanpoan dagoen eredia errepikatu nahi.

BIDEAN IKASITAKOA. Sei-zazpi urte hauetan asko ikasi omen dute. Idealistegiak omen ziren hasieran. Eta oraindik ere badira, baina errealismo gehiagorekin. Horrela azaldu digu Joxe Anjel Irigarai: *“Hasieran dena egiteko gai zarela pentsatzen duzu. Gero ezetz ikusten duzu. Orduan, indarrak eta aukerak*

“Zenbat Garako lagun eta laguntxoan partaide-tzak garrantzi handia du, euskaraz bizitzeko aukerak denon artean indartu eta zabaltzeko”

K. ALDASORO

ondo neurtu eta trinkotu eta egitasmoak askoz eskuragarriago bihurtzen dira”.

Sortu zenetik hona, jauzi kuantitateko gain, kualitatiboak ere eman ditu elkarteak. Euskaltegiako ikasleek gero eta aukera gehiago dute euskara egunerokotasunean erabiltzeko. Kafe Antzokian, kontzertu eta ekitaldi kopuruak gora egiteaz gain, antolamenduan eta koordinaketan ere hobera egin dela diote bertako kideek, baita publizitate eta hedapen kontuetan ere.

Ez zuten kontzertu areto konbentzional bat egin nahi. Ez zaie hori interesatzen. *“Interesatzen zaiguna sormenaren ildotik gauza berriak sortzea da, geuretzat eta besteentzat, geure arteko elkarta-*

DANI BLANCO

■ Bilbo Hiria irratia eraikinaren zazpigarren solairuan du estudioa. Bilbon bizi denak FMko 96.0an entzun dezake.

DANI BLANCO

■ Ezkerreko irudian, dantza tailerreko atea. Eskuinean, berriz, Zenbat Gara elkartearen publizitate, argitalpen eta diseinu gunea. Besteak beste www.kafeantzokia.com orria diseinatzen dute.

DANI BLANCO

BASANDERE ARGITALETXEA

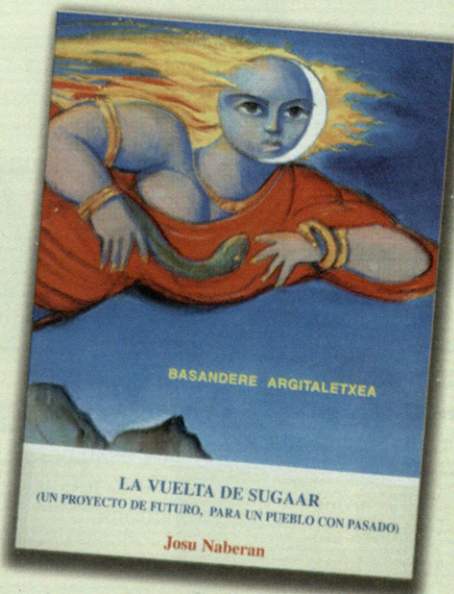
Birmingham 1, Pral. Eskubia
20002 DONOSTIA
Tel. / Faxe: 943 45 38 52

LA VUELTA DE SUGAAR

(Un proyecto de futuro para un pueblo con pasado)

Modernitatea, esaten digutenez, lehiakortasuna, lapurreta, gerra eta konkistaren gain eraikitzen da, eta horiek dira aurrekotasunaren giltzak. Eredu hori Antzinako Europan zehar mila urtetan zehar ekialdetik etorritako konkistatzaile indoeuroparrek ezarri zuten. Baina, orain, azkeneko ikerketa zientifikoek, Europa zahar hura (non euskal ezaugarriak erabateko eragina izan zuten), gizarte berdintzale, ez-patriarkal, ez gerrazale eta ludiko bezala azaltzen digute.

"La vuelta de Sugaar" liburuak unibertso berdintzale (nonbait gure kontinenteko sozialismo errealeko lehenengo esperientzia historikoa) hartara eramaten gaitu eta egungo kapitalismo basatiaren aurre ere du bezala kontrajartzen du. Euskal inkontziente kolektiboan oraindik bizirik dagoen mundu haren ezaugarriak ditu Josu Nabereanek oinarri Euskal Herriko egungo berreraiketa nazionala burutzeko eta, Europari begira, Europa Zahararen galdutako nortasuna aldarrikatzeko, gure kontinenteko azken herria indijenaren testigantza ekarri.

LA MUJER EN EUSKAL HERRIA (HACIA UN FEMINISMO PROPIO)

Funtsezko liburu honetan euskal feminismoaren erroak aurkitzen saiatzen da eta Euskal Herria borroka feminista globalari ekar diezazkiokeen bertako ikuspuntuak aztertzen dira, euskal gizarte matriarkalistan emakumeak burutu dituen berezko baloreen garrantzia aldarrikatuz.

Marta Agirrezabala (nekazari sindikalista), Xabier Amuriza (idazle eta bertsolaria), Miguel A. Barcenilla (historialaria), Arantxa Erasun (Senideak-Gureak), Isaure Gratacos (etnologoa), Nekane Jurado (ekonomialaria), Anne-Marie Legarde ("L'Univers psychique des basques: Une instauration de la symétrie des sexes" tesiaren ikerlaria), Roslyn M. Frank (Iowako Espainiera eta Portugalako Saileko kidea), Alizia Stürzte (historialaria eta idazlea), Zirrilda (Sexu ikerketarako eta Heziketarako Kolektiboa); hauek guztiak dira, ezpairik gabe, euskal pentsamenduan erreferente bihurtuko den liburu honen egileak.

PROIEKTO ABERTZALE ETA AURRERAKOI HONETAN KOLABORATU NAHI BADUZU HARPIDETZA EGIN GOIKO HELBIDERA TXARTELA BIDALIZ
(Urtean 4 liburu: 2.300 pztatan bana)

HARPIDETZA TXARTELA / TARJETA DE SUSCRIPCIÓN

Izen-abizenak / Nombre-apellidos

Helbidea / Dirección

Herria / Localidad

Posta kodea / Código postal

Tel.

Bankua edo Aurrezki Kutxa / Banco o Caja de Ahorros

Sukurtsala / Sucursal

Kontuaren zenbakia (20 digitu) / Número de cuenta (20 dígitos)

Data / Fecha

Sinadura / Firma

sunean eta baita herrien arteko elkartasunean ere". Gauza berriak egiteko gaitasun puntu horretara heldu dira.

Hor da esaterako Bilbo Hiria Irratia. Hasieran ordu pare bat emititzen zituen irrati honek egunero 14 orduko programazioa du zuzenean. Orain artean publizitaterik gabe egin du bere bidea Bilbo Hiriak, eta orain hasiko da euskal munduko publizitateren bat egiten. Aipatu ideien ildotik eta herri mugimenduekin batera, kolaboratzaile mordoa lortu du irrati honek eta Bilbo inguruan bere presentzia izatea lortu du dagoeneko.

Haurren esparruan ere lan handia egin du Zenbat Gara elkarteak, Koldo Celestinok azaldu digun moduan. Iganderoko "Olgetan" izeneko ekitaldiak, musika eskola, "Pipitaki" irratsaioa Bilbo Hirian... Aurten bigarrenaz Eskolen arteko Antzerki Topaketak antolatuko dituzte eta berriro ere haur eta gurasoentzat oporraldiak egingo dituzte Auritzberriko (Nafarroa) Urrobi kanpian.

3-7 urte bitarteko haurrekin egin dute orain artean lan. 7-12 bitartekoekin jar-

■ Ezkerretik eskuinera, Joxe Anjel Irigarai, Koldo Celestino eta Koldo Aldasoro, Zenbat Gara elkartearen nondik-norakoak azaldu dizkiguten elkarteak.

duteko asmoa ere badute. Baina urte berriarekin 12tik gorako adin konfliktiboari ekingo diote eta otsailean Gazteguneari zabalduko dizkiote ateak. Haurrekin bezala gaztetxoei ere zerbitzu irekia eta bizia eskaini nahi diete, eta horretarako Kafe Antzokia baino espazio zabalgogo behar dute.

Kafe Antzokiaren eraikina handia da eta, hala ere, "txikia geratzen ari zaigu" dio Irigarai. "Gauza asko egiteko gai garela erakutsi dugu eta Bilbon dagokigun, merezi dugun espazioa behar dugu, kiroltarako, jaietarako..."

Zenbat Garakoek, hala ere, ez dute euren jarduna Bilbora mugatzen. Aipatu bezala Urrobiko kanpian egonaldiak antolatzen dituzte, Bakaikun ere (Nafarroa) etxe bat badute eta aurki irekiko ditu bere ateak Ondarrok Kafe Antzoki berriak.

Bizitzako hainbat esparru eta, beraz, mundu txiki bat biltzen du Zenbat Gara elkarteak bere baitan. Baina nola finantzatzen da hau guztia? Zein oinarri ekonomiko du mundu txiki horrek?

Dirulaguntzei esker sortu, hazi eta bizi direnik ezin esan, Koldo

Aldasorok dioen bezala, jasotzen diren dirulaguntzak "sinboliko"ak baitira.

Euskaltegiak, bai, dagozkion dirulaguntzak jasotzen ditu. Irratiak aldiz, batez ez. Ezta Kafe Antzokiak ere. "Gure kultur programazioa" dio Joxe Anjel Irigarai, "edozein antzoki publikok duena baino handiagoa da eta hala ere ez dugu laguntzarik jasotzen".

Orduan, nondik jasotzen da dirua? Kontzertuetatik? "Ez, kontzertuak ez dira diru iturri; alderantziz, gehienetan dirua galtzen dugu. Gainera musikarekin dirua ateratzea ez da gure helburua".

■ Eraikinaren oinarrian, Kafe Antzokiko eszenatokiatik azpian, elkartearen oinarri ekonomikoa dena ere gordetzen da, gero barran kontsumituko dena, alegia.

Arturoren kaiera

EUSKARA ESKUBIDEA DELAKO

Oinarriak elkarguneak eta 640 udal hautsetsik manifestazioa deitu dute larunbaterako, hilak 22, euskararen normalizazioaren eta hizkuntza eskubideen ezagupenaren alde. Iruñeko Zezen Plazatik abiatuko da manifestazioa

“Euskara, eskubidea lege” lelopean. Nafarroako Gobernuak euskararen aurka hartutako neurriak salatuko dituzte elkarretaratzean. Euskal Herrian Euskaraz taldeak ere manifestazioan parte hartzeko deia egin du.

EGURALDIA IRAGARTZEKO TRESNA BERRIA

Parisko Lexiquet enpresak, UZEIk eta Ixa taldeak egindako ikerketa lanari esker, eguraldia iragartzeko Multimeteo sistema euskaraz ere erabil daiteke, <http://www.inm.es/wwi/MultiMeteo/MultiMeteo.html> web orrian. Sistema honek zortzi hizkuntzatan sortzen ditu eguraldi iragarpenak eta egunero irakur daitezke Interneten. Bertan agertzen diren testuak ez dira itzulpenak, testuen abiapuntua hainbat zerbaki dituen matrize bat da.

FRANTZIAK EUROPAKO ITUNA BERRETSI DEZAN

Nazio Batuen Eskubide Sozial, Ekonomiko eta Kulturalen Batzordeak Frantziako Estatu estutu du, Hizkuntza Gutxituen Europako Ituna berretsi dezan. Halaber, kultura eta hizkuntza gutxituak babesteko esfortzu handiagoa egin dezan gomendatu dio. Horrezaz gain, hizkuntza horietan hezkuntza hobetzeko neurriak hartzeko eskaera egin dio NBEk.

GAIZTOEI GOROTZA ETA TXINTXOEI URREA

Iruñeko Zaldiko Maldiko elkarteak urtero eman ohi dituen sarien onuradunak nortzuk izango diren erabaki du. Lamien Urrezko Orrazia Saria etorkin euskaldunei, kanpotik etorri eta euskara ikasi dutenei, emango die. Gorotz Joarea saria, aldiz, Nafarroako Gobernuari emango diote, euskararen aurka hartutako neurri guztiengatik.

■ Eguerditan bazkaltzera datorren jendeak betetzen du Kafe Antzokia.

Zenbat Gara elkartearen diru iturria, lagun eta laguntxoan ordain sariez gain, Kafe Antzokiko barra da, bertan kontsumitzen dena, asteburuetan bereziki. Horrela Bilbon euskaraz bizitzeko sortua denak jendearen egarriari esker ere lortzen du sostengu ekonomikoa. “Kultura egiteko bi modu daude” diosku Irigaraik, “bata, subentzioari lotutakoa, menpekotasuna eta ertsitasuna ekartzen dituen. Bestea, ludikotasunari lotutakoa, gero gauza berriak egin ahal izateko. Gure egitasmoak aurrera eramateko hori da dugun bidea”.

Koldo Aldasorok Zenbat Garan ahaztu ezin den elementu bat du hizpide: “Gure ekimen guztietan Zenbat Garako lagun eta laguntxoan partaidetzak garrantzi handia du, euskaraz bizitzeko aukerak denon artean indartuz eta zabalduz joateko”. Lagun eta laguntxoak, hurrenez hurren, 1.500 eta 600 dira egun, eta urteko 5.000 pezetaren trukean eskaintza eta abantaila ugari dituzte.

Eta bide eraginkorra dela dirudi, orrialde hauetan aipatu ditugun zerbitzu eta egitasmo guztiei erreparatzen badiegu. Eta baita aipatu ez ditugunei erreparatzen badiegu ere: Algara konpartsa eta bere 350 kideak, Urbeltzen Dantza Ganbara, nazioarteko elkarteekiko harremanak, mendi irteerak... Bizitzaren esparru guztiak euskaraz nahi zituztelako, bizitza bezain zabala baita Zenbat Gararen eskaintza ●

◆ NAGORE IRAZUSTABARRENA

Urrea

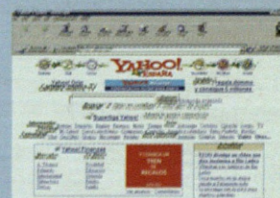

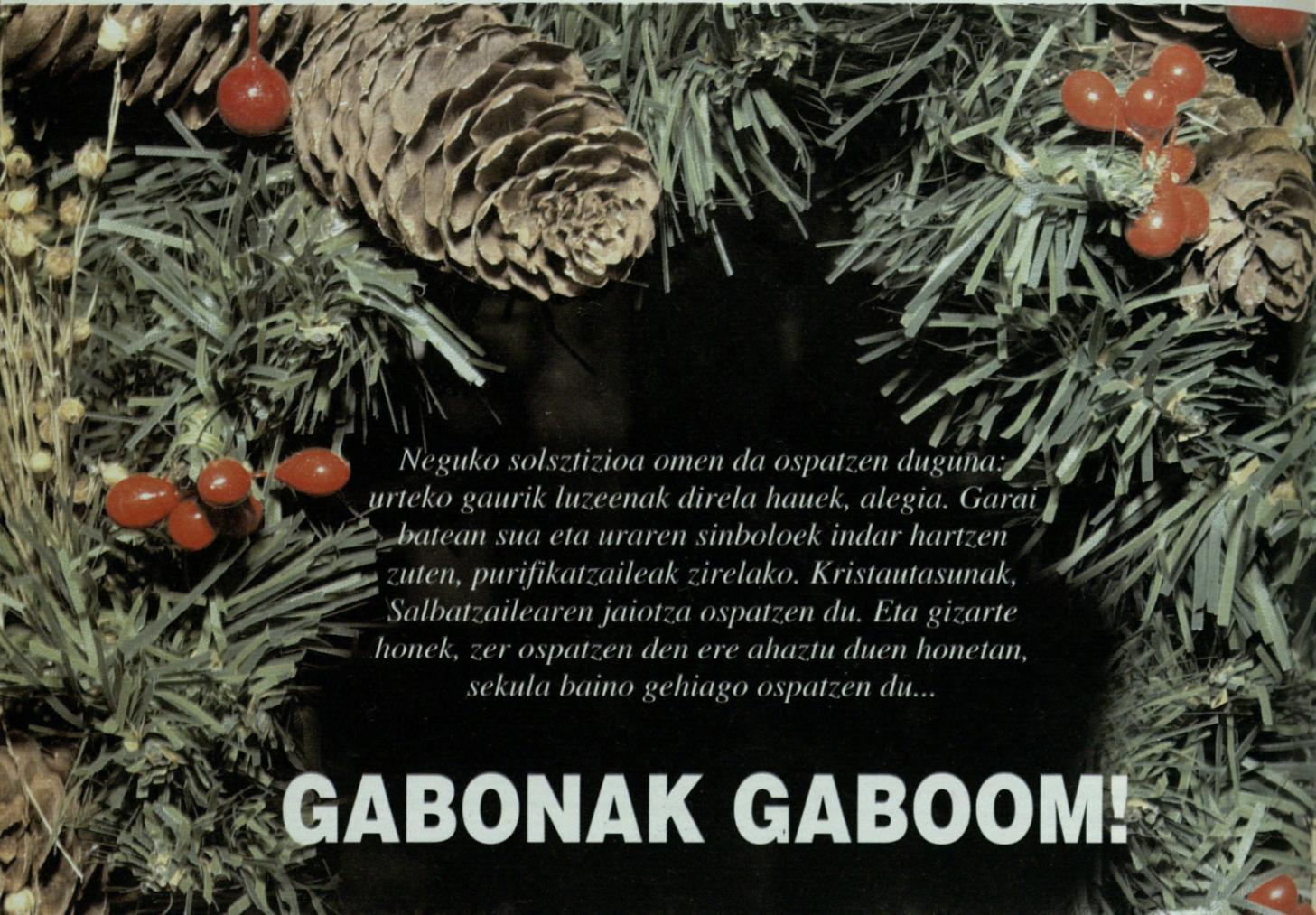
■ Orioko Udalak ekimen burutsua abiatu du. Izan ere, jatetxetako menu kartak euskaratzeko proposamena egiten dien gutuna bidali die jatetxeei, euroa abiatzearekin batera kartak aldatu beharko dituztela aprobetxatuta. Gainera, beharrezko laguntza eskaini die. Orain jatetxeen erantzuna ikusi beharko da. Oro ez da urre.

■ Yahoo!k katalanezko bertsioa paratuko du otsailean sarean. Azken honekin, hamalau hizkuntzatan bila ditzake web guneak Yahoo!k. Mementoz ez dago euskarazko bertsiorik, euskarazko albiste batzuk aurki daitezke bakarrik, eta uneon ez dute euskal bertsiorik egiteko asmorik.

Ikatz

Neguko solstizioa omen da ospatzen duguna: urteko gaurik luzeenak direla hauek, alegia. Garai batean sua eta uraren sinboloek indar hartzen zuten, purifikatzaileak zirelako. Kristautasunak, Salbatzailearen jaiotza ospatzen du. Eta gizarte honek, zer ospatzen den ere ahaztu duen honetan, sekula baino gehiago ospatzen du...

GABONAK GABOOM!

Donostiara joan gara, "Artzain Ona" katedralaren inguruan gabiltza, takoi-hots eta bisoizko berokiz inguratuta. Gaurik luzeenak argi gorri-berdez prostituituta daude, eta musikatxo bat entzuten da, gure bizitzako une intentsu hauei soinu banda jartzen diena. Eskaparateak sardinaz edo lentejuelaz apaindu dituzte, baina hortorakerietan erori gabe, koadro modernoak marraztu nahian: arbola chic xelebreak, giralda rustikoak... Gabonen zikin-briloa ezkutatzuz, abuztu erdian ere horrela dekoratuko balituzte bezala...

Nork baino nork eskaparatelanduagoa du. Jende gehiena ingeniari lan baten aurrean geratzen da: Olentzero sua eta guzti ikusten zaion ikatz-txondorraren aurrean, tren bat dabil

bueltaka, tarteka mendiko tunelean ezkutatzuz...

Atso batek eskaparateko maketa horren erreplika egiteko eskatzen dio Mac Gyver uste duen senarrari, sotilki: "Kortxoazko plantxa bat da, lau zulorekin... Ez da hain zaila!". "Ez dela hain zaila?". Senarrak, izututa besotik tiraka

ateratzen du tentazio horretatik emaztea.

Guri ere gogora etorri zaigu zer den etxean (ateoak izanda ere) jaiotza jartzea; belaunaldiz-belaunaldi iritsitako buztinazko figuratxoak, denborak batzuk besamotz eta besteak burugabe utziak, 40 urtetan erabilitako goroldio disekatuan jartzea. Koskortzen joan ahala, jaiotzako

txerrikumeari kariño gehiago hartu genion Jexuxitori baino, eta denborarekin, Jexuxitok eta txerrikumek elkarrekin konpartitzen zuten estalpeko sehaska.

Koskorretik aurrerago iritsi ginenean, (orain aitortuko dugunez) benetako jaiotzaren aurkako ekintza burutu genuen.

HAUR EDER BATEN BILA. Unibertsitateko ikasle garaitan, Noñosti hiri euro-

□ Eskaparateak lilurata, andreek etxeke egongelan erreplika bat egiteko eskatzen diete senarrari

tan, gerri parera iristen zitzaizkigun trapuzko gizontxo artera. Gabonetako espiritua zerion parke hura txikitik Disneylandia zen guretzat, baina mozkorraldi hartan 19 urte genituen, eta gorrotoa, goragalea ematen zigun kontsumoaren jardinak, oparizko paperetan bildutako zorion hipokrita moralista kirastuak. Errebeldia inozo bat izan zen patxaran eta

parra "naturaldu" behar genuela sartu zitzaigun kaskezurrean, ikasleen ostegunetako parranda espiritua berpiztu behar zela. Jexuxito berpiztu zen bezalaxe. Eta guri ere hiru egun iraun zigun bizirik ajeak. Aterik ate tabernariei limosna eman eta gero, pertsiak zerratu zizkiguten muturren aurrean, eta hiriaren bestaldeko zuloaren bila abiatu ginen, erromes, haiek karitate gehiago erakutsiko zutelakoan. Bide erdian, argi distiratsu batek gure begi gorriak mindu zituen: Jaiotza-ren argia zen! Gipuzkoako Plazako jaiotza! Umetan bezala korrika sartu ginen (beno, ez, balantzaka) jaiotzako belardie-

■ Olentz"eroak"

Olentzero txantajistak, azken hilabeteetan umeak isilarazteko eta txintxo edukitzeko erabilitako estrategiari jarraiki, orain egindako promesak betetzea dagokio. Ume kasketosoenari ekartzen zaion ikatza ere, azukrezkoa baita. Zakurik ez, baina karro handi bana hartuta dabilta Olentz"eroak" apaletan barrena. Makro-jostailu dendan bolero hortero-romantikoiak entzuten dira, biho-

tza belakia bezala puztu eta zeureekiko maitasuna txanponetan isuriarazten dizula.

Gurasoak zuzenean doaz apal jakinetara: barbie arrosaren bila, kasualitatez gero eta gutxiago jan eta arropa estuetan sartzen den alabarentzat; ordenagailua, hizketan ez dakien umea komunikatu dadin; pistolak, Rambo eta tankea negarrik egiten ez duen gure mutil gogorrari... Pintto txakurra aspergarri geratu da, eta zakur robotak saltzen dira orain. Baita iratxo ipuin kontalariak ere. Baina munstro horrek zer prezio duen ikusita, ez al litzateke praktikoagoa betiko ipuin kontalariari (amonari) hautsak kendu eta pilak berriz kargatzea?

Gu tesina hori hausnartzen ari garen bitartean, aita bat futbolinari begira ari da eta jokalaria hankazgora jartzei ekin dio. Emaztea atzetik du, ordea, ernegatuta: "Baina Martin, futbolinak umeentzat dira, ez helduentzat!".

Jostailutan transmititzen dio gurasoak seme edo alabari bere zaletasuna, ilusioa, bere amets frustratua... Zertan ari da, bestela, larruzko txupadun gizon makarra hori ordu erdiz jostailuzko motor eta kotxeei begira? ●

■ Ez dakigu kotxe hori semeari, alabari edo ilobari oparituko dion. Baina badakigu gehiena nork erabiliko duen...

■ Tele malutak

Ez al ditugu Gabonak gabonago bizi telebistan, kalean baino? Zergatik imajinatzen dugu, bestela, "elurra teilatuan, bufanda lepoan", herri honetan otsaila arte sekula malutarik erortzen ez bada? Gabonak magikoak direlako, sinengarriagoa zaigu telebistako iruzurra, kaleko errealitatea baino.

Horrela gertatzen dira gertatzen direnak. Turroi gogorra polborioiak bezain leun ebakitzen ikusten dugu iragarkietan, eta urtero bada hortza almendra eta karamelozko masa horretan uzten duenik. Urtero errepikatzen da, halaber, umeen "txaskoa" oparia irekitakoan, eskatutako makro traktorea miniaturazkoa dela ikusitakoan. Eta urtero oihukatzen du ume horren aita desesperatuak: "Zein ipotx klasek iragartzen ditu jostailuak?".

Urte Zahar-Urte Berri trantsizio horretan ere, kasik gehiago itxaroten dugu kanpaikaden osteko lehen iragarkia zein den, kanpaikadak "oztopatzen" dituzten azafata-azafatoen hankasartzeak baino.

Iragarki batzuk dira urtero Gabonak "inauguratzen" dituztenak, batez ere, txanpain marka ezagunak: Freixenetek aurten Penelope Cruzen aparra eta burbuilak harrotu ditu, beti Donostiako Kontxa ateratzen zuen Codorniuk emozioen filma esplikatu nahi izan digun bitartean. Paco Lobatoni falta zituen seme eta alabak itzultzen dizkio "El Almendro"k Gabonetan.

Eta hor daude larunbatetako sies-ta orduko filmak: printzesitak eta printzipeak, amandre eta ipotxak, oraindik elurrik esnifitzen ez zueneko Macaulay Culkin...

Aurten, Osakidetza bere egin beharko lukeen iragarki osasungarri batek harritu gaitu: mahats zuritu eta pipitarik gabeak saltzen dituenak. Bazen garaia, familia osoak urte berria itolarriak jota ez hastekoa! ●

garagardoen erreakzio kimikoek sortu zigutena, eta buruan ahots batek agintzen zigun: "Non dago Jexuxito? Bahitu egin behar dugu! Non dago Jexuxito!". Eskerrak Jexuxitok zeruko guardak dituen bizkartzain, eta parkeko leizeren batean ezkutatu zuten. Ez genuen gure begien parean topatu, edo ez genuen ikusi. Jexuxito ez bazen, behintzat beste zer-bait eraman behar, eta trapuzko gizon-emakume, bildots, ahate eta aingerutxoen artetik, zer hartuko eta, txeritxo bat! Umetako nostalgia edo nik al dakit zer sartuko zitzaigun kurrinkari horren begiratu xamurra ikusita, eta belazean errotik atera eta, ospa egin genuen txerria besotan hartuta, kale ilunetan udaltzainen kotxeetako argietatik ihesi.

UMEDADEA. Gabonak umedade handiko egunak dira. Malkoz eta emo-

zioz xenxibletuta gaudelako, eta umez betetzen direlako kaleak. "Gure barneko umea" esnatzen omen da gugan, tabakoa eroatera joan zenetik alde egin zigun ume hura. Gabonetan ikusiko dituzu umeak: umeak eskaparartetan; eskuak, sudurra eta aho zabala bentosa bihurtuta, kristalari itsatsirik, bareen pare lorde-arrastoa utziz. Ume anarkistak, ume arrazistak; Olentzeroren aldekoak, erregeak baino lehenago etortzen delako eta gainera etorkin edo beltz beldurgarri horri muxu ematea tokatzen ez delako.

Ume trapitxeroak, eskolan ikasitako kantei etekina ateratzen dakitenak; etxez- etxe pasatu eta izeba zaharrari "borondatez" urtean behingo bisitan joaten zaizkienak. Aingerutxo hauek gabon kantak 7ko taula baino gogo gutxiagorekin botatzen dituzte, zer dioten ere jakin gabe: "din-dan-don, din-dan-don, urte Barrigón!".

Ume melankolikoak, hazi nahi ez dutenak. Zenbat urtez itxaron zenuen gurasoei Olentzerorena iruzurra zela esan gabe? Ez al zenuen zuk ere pentsatu sekretua deskubritu zenuela aitortuz gero, opari gutxiago jasoko zenituela? Edo gurasoak frustratu eta traumatizatuko zenituela? ●

◆ **IXIAR ETA ESTITXU EIZAGIRRE**

□ Tabako bila joan zenetik galdu genuen barreneko ume hura pizten zaigu denoi Gabonetan

■ Umea zepoan erorita. Bi panpina ilehori: zer da, eskaparetea edo ispilua?

Bost urte igaro dira, "Kaixo.com", Euskal Herriko lehen ataria sortu zenetik. Eta hori denbora asko da Interneten, oraina, instant batean iragan bihurtzen baita. Sarean urte hauetan egindako ibilbide luzeaz hitz egiteko bildu gara Aitor Lopez de Aberasturirekin.

"KAIXO EGOKIA IRUDITU ZITZ AidAN ONGIETORRIA ADIERAZTEKO"

Gasteizko enpresa batean lanean aritu ondoren, urte eta erdi EJE-en (Eusko Jaurlaritzako Informatika Elkarte) jardun zuen. Ondoren "guay.com"-en zuzendari tekniko gisa, honen inguruan zeuden proiektuak zuzentzen: "AreaPC", "DiscoLibro" eta "Karlosnet.com" beste batzuen artean. Ostean, Madrilera joan zen "Viapolis.com" aurrera ateratzeko asmoz. Ikastera joan zen Madrilera, Interneten zer egiten zen ikasi eta ikustera. "Kaixo", proiektu hauek denbora uzten ziotenean egiten zuen.

Orain dela zortzi hilabete, Dulantzira itzultzea erabaki zuen, "Kaixo"rekin jarraitzeko. Dena den, Kaixo mantendu ahal izateko, beste proiektu batzuk egin behar ditu. Batez ere, besteen web guneak programatu.

Aurten, euskal web onena aukeratzaren "Buber" sarietan, publikoaren saria eskuratu du. Bost urte hauetako ibilbide luzearen sari.

■ **Nola bururatu zitzaizun "Kaixo.com" sortzea? Zein zen orduko Interneten egoera?**

Orain dela bost urte sortu zen "Kaixo"ren ideia. Nabigatzen hasi eta Euskal Herriari buruzko web orriak bisitatu nituen. 400 bat web gune zeuden, horietako 100 inguru euskaraz ziren, gehienak instituzionalak, eta pertsonalak eta gutxi batzuk enpresetakoak. Euskal Herriari buruzko web guneak atzerrian eginak ziren batez ere, esaterako, Estatu Batuetako "Buber"en web orria izan zen Euskal Herriari buruzko lehenengoa.

Baina, oso zaila zen ezer aurkitzea, ez baitzegoen bilatzailerik. Estatu Batuetan eta Espainian bazeuden Yahoo, Ozu, Ole eta beste batzuk, baina Euskal Herrian eta euskaraz ezer ere ez. Honela bururatu

JOSEBA OLALDE

■ "Internetek jendearen arteko harremanak erraztu ditu".

zitzaidan bilatzaile bat egitea. Bilatzailea martxan jartzeko egin nuen lehenengo lana zeuden 400 web helbideak lortzea eta sailkatzea izan zen.

Ondorengo lana domeinu-izena erostea izan zen. Orain dela bost urte domeinu guztiak libre zeuden, baina nik ez nekien zein aukeratu. Zerrenda bat nuen

□ **"Estatu Batuetako 'Buber' en web orria izan zen Euskal Herriari buruzko lehenengoa"**

eta, azkenean, "Kaixo" izena jarri nion. Internauta euskaldunei ongietorria adierazteko izen egokia zela iruditu zitzaidan.

Web helbideak hartu, domeinua erabaki, eta martxan jartzeko azkeneko pauso web gunea sarean ipini ahal izateko zerbitzari bat bilatzea zen. Nahiko lan zaila. Garai hartan, Internet orain baino askoz ere garestiagoa zen, eta nik behar nituen zerbitzuak bereziak ziren. Eusko Jaurlaritzarekin hitz egin nuen, baina erantzunaren zain hiru hilabete egon ondoren, azkenean "Kaixo" nire kabuz martxan jartzea erabaki nuen. Nire lehen soldatarekin "Kaixo" jarri nuen martxan.

■ **Askok aldatu al dira gauzak orduetik hona?**

Aldaketa asko gertatu dira, baina Euskal Herrian ez horrenbeste. Orain dela bost urte jende gutxi erabiltzen zuen Internet, duela bi urte ordea, booma egon zen. Enpresa guztiak Interneten azaldu behar zutenaren ustea zabaldu zen, lehia antzeko bat izan zen. Orain berri, egoera orekatu, normalizatu egin da.

Erabilera aldetik, poliki-poliki igotzen ari da, baina ez askok pentsatzen zuten neurrian. Euskal Herrian aipatutako boom hori ez da gertatu, enpresek ez dutelako inbertsio handirik egin. Orain arte, "Kaixo"n bost enpresek ipini dituzte iragarkiak, beraz, finantziarioa kanpoan bilatu behar izan dut. Ez erakundeek, ez enpresek ez dute Interneten asko sinesten. Dena dela, Eusko Jaurlaritzak martxan ipinitako "Konekta Zaituzte" kanpainari esker erabiltzaile gehiago dago, eta honekin enpresek ere ahalegin handiagoa egiten dute Interneten.

■ Zer da "Kaixo" eta zer aurki dezakegu bertan?

Euskadiko atari elebiduna da. Atari bat denez, zerbitzu asko biltzen ditu: bilatzailea, albisteak, eguraldia eta burtsari buruzko informazioa, doako posta zerbitzua, txata, foroa, jokoak, lehiaketak...

■ Zein da gehien erabiltzen den zerbitzua?

Atal guztiak erabiltzen dira, baina agian erabilienak, txata edo berriketa gelak, foroa, bilatzailea, berriak eta doako posta dira.

■ Nolako da "Kaixo"ren erabiltzailea?

Profila atalaren arabera da. Txatean 13-25 urte bitarteko gazteak sartzen dira batez ere, guztiak euskaldunak. Berrietan, adibidez, 20-40 urte bitartekoak. Eta abizenen foroa, batez ere, Ipar eta Hego Ameriketako diasporak erabiltzen du.

■ Atari elebiduna denez, euskaraz eta gaztelaniaz kontsulta daiteke. Zenbatek erabiltzen dute euskaraz?

Sartzen den % 40-50ak euskaraz erabiltzen du. Zerbitzu batzuk guztiz euskaldunak dira, txata esaterako. "Kaixo"ren txata, euskaraz txateatzen den gune bakarretakoa da, ehundik gora pertsona sartzen dira gauero. Beste kasu batzuetan, albisteetan adibidez, edukiaren %15 baino ez dago euskaraz. Zaila da gauza elebidunak egitea, informazio asko itzuli behar delako.

Dena den, nahiz eta elebiduna izan,

ALBERTO ELOSEGI

■ "Nahiz eta lehen baino web gune gehiago egon, oraindik ere gutxi daude".

euskararen erreferentzia da internauta euskaldunentzat. Ikastoletan adibidez, Interneti buruz hitz egiterakoan "Kaixo" erabiltzen dute.

■ Foroa, txata... Internetek jendearen arteko harremanak aldatu al ditu?

Harremanak erraztu ditu. Ameriketara edo beste edonon dagoen batek hemengo informazioa jakin nahi badu, edo jatorriari buruzko datuak jakin nahi baditu Internetera jo dezake. "Kaixo"ren abizenen foroan jatorria ezagutu nahi dutenek hartzen dute parte.

□ "Euskal Herrian aipatutako boom hori ez da gertatu, enpresek ez dutelako inbertsio handirik egin"

■ Kaixo ekonomikoki mantentzea zaila al da?

Bai, zaila da finantzaketa lortzea, nahiz eta "Kaixo" ez zen "pelotazoa" emateko sortu. Hasieran web gune asko "pelotazoa" emateko egin ziren, azkar egin eta azkar saldu. Interneten ere, telebista eta irratiaren bezala, diru iturri iragarriak dira. "Kaixo"ren finantziarioa Euskal Herrikan kanpo etorri da. Aurten lehen aldiz, bertako enpresa batzuk eduki ditu iragarle bezala.

■ Zein proiektu duzu esku artean?

Buruan ideia eta proiektu asko ditut,

baina gauzatzeko denborarik ez. Mementuz, "euskaraz.com" eta "webgune.com" ipini nahi ditut martxan. "Euskaraz.com" euskara hutsezko web gune bat izango da eta UEUK utzi berri duen "EuskaraZ" posta zerrendak jarraipena izango du bertan. "Webgune.com", euskarazko web guneentzako zerbitzari bat izango da. Bi proiektu hauek euskara hutsez izango dira.

■ Zeren bila sartzen da internauta "Kaixo"n? Zein da hitzik bilatuen?

Hasi berritan "ETA" zen hitzik bilatuen, baita "sexua" ere. Baina egun denetarik bilatzen da. "Kaixo"n 4.000 hitz bilatzen dira egunero eta mota guztietakoak dira. Batez ere jendea informazio eta eduki bila dabil.

■ Nola ikusten duzu Internet Euskal Herrian?

Madrilan lanean aritu nintzenean, lehen aipatutako boom garaia izan zen, oso azkar jarri nahi zituzten proiektu guztiak abian. Eta Euskal Herrian eta euskaraz, nahiz eta lehen baino web gune gehiago egon, oraindik gutxi daude.

■ Nola konbentzitu zenuke Internet sarearen erabiltzaile ez dena, Interneten sartzeko?

Nahi duena aurkituko duela esango nioke, gogoko dituen gauza guztiak aurkituko dituela ●

◆ AURIA ETXEANDIA

Teresa del Valle

“Feminismoari ikertzaile eta hezitzaile gisa aportatzea izan da nire hautua”

P E R F I L A

Ez dakigu zein usain duten lainoek, baina Antropologia Feministan maistra den emakumea desiratzen egoten da hegazkina hartu eta mundu berriak ikertzeko. Laino guztien azpitik eta sasi guztien gainetik, kultura, denbora eta espazioaren mugak gainditzen ditu.

Testuak: Estitxu Eizagirre
Ixiar Eizagirre
Argazkiak: Dani Blanco

Zure generazioan ez da ohikoa emakume batek halako ikasketak izatea. Nola esplikatzen da hori?

Nire familian arteari garrantzia eman izan zaio; izatez ahizpa, Begoña, margolaria dut. Eskola aldetik, Veracruzeko kolegiara joan nintzen, Berlizen. Barne-egia zen, garai hartan nahiko ohikoa zena. Niretzat esperientzia positiboa izan zen, txikitatik historia, literatura, artea, antzerkia oso presente zegoelako hezkuntzan.

21 urterekin Grupo de Mercedarios y Misioneros de Berliz-en (Berlizko Misio-lari eta Mesedetako Taldea) sartu nintzen. Kongregazioaren ezaugarri nagusia misioak oso leku urrunduetan zituztela zen: Mikronesian, Txinan, Japonen... Beste kulturekiko kontaktuan zegoen mundu bat nuen inguruan. Une hartan Mikronesiara joan nahi nuen, eta horre-

CURRICULUM A

- **Jaio:** Donostian, 1937. urtean.
- **Bizi:** Asteasun.
- **Antropologia sozialean katedraduna.**
- **Ikasketak:** EEBBetan egin zituen Artea eta Historia, eta Antropologiako ikasketa unibertsitarioak. Tesia Hawaiiien egin zuen, eta tesirako bilketa lana Mikronesian, Mariana Irletan.
- **Euskal Herriko Unibertsitatean,** "Emakumeari buruzko ikerketa mintegia" sortu eta zuzendu zuen, 1981ean. Mintegi honek, erreferentzia bihurtu den ikerketa berritzailea kaleratu zuen: "Mujer vasca: imagen y realidad" (1985).
- **EASaren fundatzaileetako bat da** (European Association of Social Anthropology), eta bertako lehendakari-orde izan zen 1988-1990 bitartean.
- **Kaleratutako lanak:** askoren artean: "Korrika, rituales de la lengua en el espacio" (1988); "Culturas oceánicas: Micronesia" (1987); "Género y sexualidad" (1991); "Gendered Anthropology" (1993); "Andamios para una nueva ciudad" (1997); "Prespectivas feministas desde la Antropología Social" (2000).
- Artikulu ugari kaleratu ditu bertako eta kanpoko aldizkarietan.

gatik EEBBetara bidali ninduten ikastetara; garai hartan Mikronesia EEBBen menpe zegoenez, ikerketetako eta unibertsitateko hizkuntza ingelesa baitzen.

■ **EEBBetan Historia eta Artearen ikasketak eginda, Mikronesiara joan zinen...**

Bai, Mikronesiako ikerketa zentrura joan nintzen, Wam-eko unibertsitatean. Aldi berean historiako klaseak ematen nituen. Oso esperientzia polita izan zen, Mikronesiako aniztasuna ezagutu nuelako, (kultura aldetik, hizkuntzak...). Bertan antropologiaz interesatzen hasi nintzen; baina ez hainbeste ikuspegi intelektual batetik, baizik eta ikaslegoarekin harremanetan jartzetik (5 artxipelago ezberdinetatik baitzetozen). Mikronesiako historia mota batengatik interesatzen hasi nintzen, benetan antropologikoa zena; normalean manciatzen zen historia, kolonializazioaren historia zen. Ni ikasleekin irla ezberdinak lantzen

"Etxeko lanekin barne produktu gordinari zenbat aportatu diogun kuantifikatzen denean, errazagoa izango da ardurak elkarbanatzeko kontzientzia hartzea"

hasi nintzen, ahozko historia bilduz, eta horrek Mikronesiako zonalde ezberdinetara eraman ninduen ikerketak egitera.

■ **Euskal Herrira itzulita, unibertsitatean Emakumeari Buruzko Ikerketa Mintegia sortu zenuen. Zerk eraginda?**

Itzuli nintzenean harritu ninduen diskurtsoa eta errealtatearen artean zegoen aldea zen. Hori dela eta sortu zen ikerketa mintegia, errealtatea garai hartako planteamendu antropologikotatik ikertu zuena. Ikerketa emakumearen boterea eta garrantziari buruz diskurtso bat baze-goela, baina gero errealtatean gizartea nola zegoen antolatuta ikusita, koska galanta zegoela egiaztatzea izan zen. Diskurtso eta errealtatearen arteko amildegia hori bera Mikronesian ere ikusi izan dut. Garrantzitsua izan zen nazionalismo historikoaren kontzeptualizazioaren barnean zein ideia zeuden agerian jartzea: emakumea familiako banderadun gisa jartzen zuen, euskararen transmisore gisa... baina gero hori dena ez zen gizartean islatzen; emakumeek ez zituzten gaitasun eta bertute horiek denak espazio publikoan betetzen.

■ **Nola ulertzen duzu boterea?**

Boterea definitzen dut besteengan eragiteko gaitasun gisa, besteek zugan eragitekoa baino gehiago; eta nork bere erabakiak eta ardurak muturreraino burutu ahal izatea. Boterea arlo ezberdinetara zabaltzen da: arlo politikoa, ekonomikoa, familiar, elizan... eta gero ikusi egin behar da non duen boterea: ez da gauza bera familiar boterea izatea, edo arlo ekonomikoan edo politikoan izatea, etxeko erabaki asko kontrolatuak eta eratorriak direlako arlo ekonomikoan edo politikoan hartzen diren erabakietatik.

■ **Gaur zer traba ditu emakumeak boterea izateko?**

Euskal Herrian, nik uste egun arlo guztietan dagoela emakumearen presentzia, erabakiak hartzeko ahalmenarekin. Baina ikusi egin behar zein den kopurua, eta non eta zein baldintzatan gauden. Horrek asko aldatzen du panorama.

Badugu beste oztopo bat, freno indartsua dena: emakumeak garela oraindik etxeko unibertsoa (erreproduzioarekin lotzen dena) eta kanpoko mundua

(dela produkzioa, edo dela bizitza sozial zabalagoa) bateratu behar dugunak. Hori konpontzen ez den artean, edo bizkarra zamatuarekin jarraituko dugu eta ezingo diogu beti errendimendu maila berari eutsi, edo bestela produkziara sartzea

BERTSOA

Doinua: Aita izena

***Ikusi duzu feminismoa
munduan norantza doan,
bidaietatik hainbat erantzun
ekarriz zeure gogoan.
Argi ikusi duzu guztiok
asko dugula jokoan,
eta ez soilik gizarteari
begira jarritakoan,
garapen horrek hasi behar du
geure sukalde txokoan.***

Aitor Mendiluze

denboraldi baterako kontua izango da.

Beste gauza bat ere ikusten dut ikerketetan, eta ikasleekiko kontaktuan: badagoela ordezkartza maila bat gizonea dena: "argazkian ateratzen" direnak

gizonak dira. Artxibo mamitsu bat badut, prentsan irteten diren orriekin: nortzuk jasotzen dituzten sariak, nortzuk agertzen diren argazkian instituzio bat ordezkatzeko. Harrigarria da. Hori ez dator bat, ez bizitza sozialean, kulturean, ekonomikoan, politikoan jadanik sartu garen emakume kopuruarekin, eta ez eremu horietan egiten dugun lan guztiarekin ere. Argazki horren atzean zer gertatzen den ez nuke esaten jakingo, baina nik uste oraindik indar handia dutela betiko erreferentziek: "Hemen emakumeak garrantzia handia du, boterea du", baina erreferentzia hutsean gelditzen dira, eta horrek era berean indartu egiten du bere presentziaren urritasuna. Oraindik euskal emakumei buruzko estereotipoak ditugu; eta lehen-dakaritzan emakumeak izatea

bada harro sentitzeko modukoa, baina aldi berean asko azpimarratzen da emakumea sostengatzen edo laguntzen ari dela, atzean emakumea dagoela, elementu kohesionatzailea dela...

■ **Politika arloan zer egin behar litza-teke?**

Beti defendatu dut politika publiko zehatzek duten garrantzia. Berregituratu egin behar da, maila orokorrean zein lokalean, aurrekontuak banatzeko erabiltzen den modua; eta ikusi non gelditzen diren beste motako aurrekontu horiek, babeseko politika publikoetara bideratu behar liratekeenak: amatasun/aitatasun bajaran laguntzak, gizon-emakumeek ardurak banatu eta elkartrukatzeko laguntzak...

Gaur arte politika mundua nagusiki gizonen esku egon bada, garrantzitsua da politikan emakume kontzientziatuen presentzia gehitzea; baina ez emakume lorontziena, kontzientziatuena baizik. Eta ez biologikoki emakumeok gauzak hobe egingo ditugula uste dudalako, baizik eta emakume askok jakintza pilatu ugari badugulako, gizarteko autoritate eta botere antolamenduaren nukleo indartsuetan oraindik sartu ez dena.

■ **Gizonek etxeko ardurak hartzea falta da. Nola lortu daiteke hori?**

Bide horretan interesgarria iruditzen zait EUSTATEk egin duena, Emakundek

eskatuta: kuantifikatu egin du etxean egiten den lan esfortzua. Eta garrantzitsua iruditzen zait, egunez egun emakumeek pilatu dugun produkzioa zenbatekoa den (gehienean emakumeek egiten baitute), eta barne produktu gordinari zenbat aportatu diogun jakiten denean, nik uste errazagoa izango dela esatea: "Honetatik guztitik, zer da gizonen egin ezin dutena?". Gizonen %98'9 egin dezaketela esango nuke. Eta hor eman behar da arduren elkartrukea, ardurak bienak direla neurri berean asumitzea. Garai hori iristen denean, esan ahal izango dugu emakume batzuk etxekoandre direla eurak hautatu dutelako, eta ez obligazioz. Eta berdin egin dezakete gizonen etxeko lanetara dedikatzeke hautu hori.

■ Espazioaren banaketari asko erreparatzen diozu...

Oso garrantzitsua da espazioaren banaketa. Norbaitek kontatzen didanean etxe barnean zein duen bere txokoa, bere espazioa, horrek informazioa ematen dit etxeko enlazioatzeko moduz. Emakume batek hitz egiten didanean bere espazioaz, eta espazio hori ez bada sukaldari lotua, hor al daketa bat eman den seinale.

Garrantzia handia ematen diot hiri barruko espazioari, nola banatzen diren erreferentzia sinbolikoak: hiri bateko monumentuak eta kale izenak ia denak gizonenak direnean, horrek esaten dizu errepresentazio mailan emakumeak oso eremu itxian gaudela. Espazioen negoziazioa garrantzitsua da, baita espazioaren jabe goaren negoziazioa ere. Propietate pribaturik gabeko gizarte batean

bageunde, inork ez luke espazioen jabe izan behar. Baina propietate pribatua dagoen gizarteetan, garrantzitsua da gizon eta emakumeek izatea jabe goa (nahiz eta ideologiaz nahiago dudan jaberik gabeko gizarte).

Espazio publikoen banaketari buruz, momentu hauetan emakumeak dauden espazioak ez dira izaten zentrikoenak.

■ Haurren heziketan edo sozializazioan, zer garrantzia du espazioak?

Sozializazioaren kasuan, hurrek bizi

dituzten espazioak anitzak eta zabalak izatea oso da garrantzitsua; eta hori jada eskolako jolas eremuan hasten da. Niri

esanahi handiko informazioa ematen dit zein joku motata-ra jolasten duten eta espazioan joku bakoitzak zein garrantzia duen behatzeak. Esaterako, askotan eskolako zelai batean neskak periferian jartzen dira, zelai

"Ikertzaile naizen aldetik, artelanez asko inspiratzen naute: hausnarketetara naramate, eta sakoneko ikuspegia lantzeraz"

erdian futbolak protagonismoa hartzen duen bitartean; eta oraingoz joku horretara jolasten duen gehiengo mutila da. Espazio banaketa hori garrantzitsua da.

Neska-mutilak espazioak korritzera, arakatzera bultza behar dira, eta espazio arrotzei eta iluntasunari dioten beldurra gainditzera bideratu behar da haurren heziketa edo sozializazioa. Horregatik gustatzen zait emakume mendizaleei buruz, edo txirindularitzaren bidez espazioak korritzen dituzten emakumei buruz irakurtzea. Horien esperientziak irakurtzeak espazio berrietara irekitzen zaitu, orain arte emakumeentzat debekatuta zeuden abenturataraz.

■ Zergatik interesatzen zaizu aztertzea literaturan, artean egiten dena?

Horri balioa ematen diot, agian nik asko disfrutatzen dudalako sormen prozesua, eta miretsi egiten dudalako giza kiaren sormen gaitasuna. Sormen prozesuan askatasunerako aukera gehiago

BIZITZAREN PASARTEA

Proiektu asko ditut. Horietako bat Mikronesiara itzultea da, landa ikerketa egitera. Herrialde bark harrapatu egin ninduen. Mikronesia ezagutzea oso garrantzitsua izan zen niretzat, beste mundu batzuetara zabaltu ninduelako. Egun nire erreferentzia munduak ez du mugarik (oraindik ez dut espaziora bidaiatu baina!). Eta sarri kontrajarritzat ikusten dena ulertzen lagundu dit: leku batekin identifikatua sentitu arren, beste leku batzuekin ere beste mota bateko identifikazioa izan dezakezula. Euskal Herrian bizitzeak bete egiten nau, baina aldi berean oso gustura sentitzen naiz beste herrialde askotan.

dago, espresio bidea da. Nire ahizpa Begoña margolaria da, eta bere mundua espazioz, marraz, mugimenduz betetako espazioa da, askatasuneko espazioa. Inspiratu egiten nau, sortzen duten horretan guztian akuiluak egon daitezkeela uste dut: beste, mota batzuetako hausnarketara naramaten akuiluak, eta gizarteari beste begirada sakonago batekin erreparatzera naramaten akuiluak. Begirada hori oso beharrezkoa dut ikertzaile naizen aldetik, eta zaila da gainera: izkutuko esanahi eta zergatiei zuzendutako begirada da, gizartearen begien bistan duginaren atzean, gauza jakina den horren atzean zer dagoen erreparatzen duena.

■ **Feminista eta ikertzailea zara aldi berean. Mugimendu feministak jarraitzen ditu ikerketak? Bidean aurrera batera egiten dute?**

Niretzat mugimendu feminista oso zabala da: desberdintasunaz jabetu eta hortik ateratzen saiatzen diren emakume guztiek osatzen dute. Inoiz ez naiz talde feminista bateko kide izan. Niretzat bizitzan hartzen duzun jarrera bat da feminismoa, bizitzan egoteko modu bat. Jarrera horrek elikatzen du ikerketa feminista, eta zentzu horretan niretzat oso lotuak daude feminista jarrera eta ikerketa.

Neronek bizi izan dut halako antagonismo moduko bat, feminismoko sektorearen eta ikertzaileon artean. Sektore batzuek ikerketa praktikarekin loturarik ez duen zerbait bezala ikusten dute. Nik praktika eta ikerketa erabat elkarlotuta ikusten ditut: ikerketak praktikatik elikatzen dira. Gainera ikerketek sarri errealitateko beste diskriminazio eremu batzuk deskubritzen dizkirate. Bestalde, antropologo soziala naizen aldetik, inora noanean euren esperientzia entzun eta bizi egiten dut, beraz, ikertzailea izanagatik neroni ere errealitate horren barruan nago, eta ez marfileko dorre batean.

Norberak ikusi behar du nondik aortatu behar duen. Nire aukera ikertzaile, hezitzaile eta pertsona gisa aortatzea izan da. Ikerketen emaitzak marko ezberdinetan eskaintzen saiatzen naiz (dela doktoradutza kurtsoetan, elkarte edo komunikabideetan), interesatu egiten zaidalako mundu ezberdinetara iristea, ez unibertsitateko jendearengana bakarrik. Orain, nik egindako ikerketak ez dakit noraino iristen diren.

■ **Beste kulturatan ere emakumea diskriminatua dago. Zein da beste kul-**

turiei laguntzeko modua, eta zein ez?

Gizarte batean sartua zaudenean, eta etengabe eraldatzen doan errealitate sozial horri erne begira bazaude, nik uste gaitasun bat hartzen duzula, beste kulturei begiratzen jakitekoa. Beste kulturei begiratzen jakitea da, beste kulturez interesatzea, aspektu ezberdinak jasotzeko ahalmena izatea, galderak izatea, eta

“Espazio arrotzei eta iluntasunari dioten beldurra gainditzera bideratu behar dira neska-mutilak”

kontziente izatea beste kulturatako aspektu asko ez dituzula ulertuko, geure errealitateko aspektu asko ere ulertzen ez ditugun bezalaxe. Horrek denak errodaje bat ematen dizu, zeurekin daramazuna, eta oso positiboa dena.

Nola lagundu? Gauzak zalantzan jartzea oso sana da. Orain, aldi berean oso kontuan izan behar da beste kultura horretako partaideek nola ulertzen duten

errealitatea. Batzutan, kultura horretakoei diskriminazio egoera bat azalduko dizute oso logikoa balitz bezala. Orduan pentsatu behar duzuna da: “Zuk diozun hori nork sortutako logika da? Nor dago interesatua egitura horrek jarrai dezan?”.

Beste errealitateekiko iritziak izatea oso ondo dago, baina zeurea inposatzea beste kontu bat da. Ni, antropologo gisa, gai ikusten naiz beste kultura batzuetara joan eta neure burua harritzeko, iritzia emateko, eztabaidatzeko, konparatzeko, kontrastatzeko... baina sekula ez dut inposatzeko gaitasunik izango.

Kuriosoa da Afganistanekin gertatu dena: grain badiirudi mendebaldeko gizartearen deskubrimendua izan dela Afganistango emakumeak zapalduta eta burkaren pean zeudela ikustea. Bizpahiru urte daramatzagu internten etengabe mezuak, testuak hedatzen, egoera horren aurkako protestan. Afganistan bertako emakume kolektiboek idazten zuten, eta beste nazioetako erakundeek jasota herrialde guztietara hedatu dituzte. Gaiak orain hartu du booma, baina lehendik ari ziren diskriminazio egoera horrekiko sentsibilitate eta iritzi bat sortzen ●

ARGIA ren eskutik

OSKORRI

VIZCAYATIK ... BIZKAIARA

Fronton Barakaldes - abenduaren 29an - 19:00etan

Laguntzaileak:

 euskadirrati
  euskadigaztea
  radioeuskadi
  radiovitoria

E Z P A

PRINTZA

UTZIKERIA

Joxemari Carrerek "Euskaldunon Egunkaria"n:

"Azpeitiko Antzerki Topaketak bereak egin du. (...) Gogoan dut orain dela hemezortzi urte antzerki jaialdi hori antolatzen hasi zenean antzerkia euskaraz genbiltzan talde amateurak izan genuen ilusioa, guretzat propio antolatutako jaialdi bat baiken. (...) Antzezlanak aurkezteaz gain taldeen arteko topagunea izaten zen hura, non bakoitzak besteen berri izaten zuen, askotan talde berriak ezagutzeko aukera izanez. (...) Gain behera etorri zen ondoren eta euskal antzerki amateur bide ilunean sartzen hasi zen. Taldeak desagertzen hasi ziren eta zeudenak gero eta arazo gehiago izaten zituzten aurrera egiteko; horrez gain, kontuan hartu behar dugu antzerkia zaletasun hutsez egiten duen talde batek zaila, ia ezinezkoa, duela urtero lan bat aurkeztea. Baina Azpeitikoak jarraitu zuen izaten topaketa gunea. Dena dela, hasieratik izandako hutsik nabarmena handitzen joan zen. Azpeitiko udalak Eusko Jaurlaritzaren diru laguntzaz antolatzen zuen, eta hau ona izanik bere alderik okerrean hasi zen agertzen, alegia, jaialdiaren antolaketan irizpide garbiak ez izatea, eta ororen gainera Eusko Jaurlaritzaren antzerki euskaldunari emandako laguntzak justifikatzeko aitzakia baino ez zela gero eta argiago ikusten zen. (...) Azpeitiko Antzerki Topaketak desagertzea euskal antzerkiarekin dagoen utzikeriaren beste adibide bat baino ez da (...)"

ZUZENDARITZA BATZORDE BERA

AZKEN lau urteetan izan duen Zuzendaritza Batzorde bera mantentzea erabaki du Euskal Editoreen Elkarteak. Beraz, presidentetza Alberdania argitaletxeak izango du, presidenteordeetza Elkarlaneanek, eta batzordekideak izango dira Erein, Ibaizabal eta Txalaparta. Erabakia, Durangoko Azokan eginiko Batzar Nagusian hartu zuten. Beste lau urteetan Zuzendaritza Batzorde bera izango du Elkarteak.

GRAFFITIAREN LEKUA

GRAFFITIARI buruz hausnartzeko xedez antolatu zituen joan den astean Arabako Arte Ederretako Museoaren Lagunen Elkarteak "Graffiti hirian. Artea edo ganberrismoa?" izeneko jardunaldiak Gasteizen. Graffitiak eskatzen duen lana ikusarazi nahi izan dute jardunaldi horien baitan egin diren hitzaldi eta ekitaldiek. Adibidez, hainbat graffiterok autobus bat margotu zuten hiriaren erdian, ondoren Kubara bidalia izango dena. Bestalde, Judas Arrieta eta Jose Ramon Bañales artistek hitzaldi bana eskaini zuten jardunaldietan.

INDUSTRIAREN PATRIMONIOA

XX. mende hasierako hainbat lantegi eta etxebizitza sozialek hirietan uzten dituzten hon-

■ Bilboko itsasadarreko patrimonio.

dakinak babestu eta berreskuratzeko xedea du Culture 2000 izeneko programak. Programa honek hiru atal ditu: lehena berreskuratu nahi diren guneen CD-ROM baten sorkuntza; bigarrena, gune horiek berreskuratzeko ideien lehia-keta. Eta hirugarrena, Bilbon eta Legazpin joan den asteburuan burutu den seminarioa. "Patrimonio industrial eta birmoldaketa" izenburupean European patrimonio industrialaren inguruan baliatu diren politikak aztertu dira.

DANTZARIAK INTERNETEN

EUSKAL Dantzarien Biltzarrak web gune berria jarriko du martxan datorren urteko urtariletik aurrera. www.euskaldantzarienbiltzarra.com helbidean honako atalok bilduko dituzte: historia, euskal folklorea, agenda, folklore egutegia, artxiboak, argitalpenak, delegazioei

H I T Z B I T A N

- Montxo Armendarizek eginiko adierazpenak dira hauek "El Cultural" gehigarrian: "Ofizioko lankideekin, zuzendareekin, zinemari buruzko eztabaida ia desagertu da. Orain film batengatik galdetzen duzu eta adjektibo batekin esaten da guztia: ona, txarra, kaka bat edo zoragarria. Hau ikaragarria da".
- Jose Mari Vélez de Mendizabal, Eusko Ikaskuntzako gerenteak zera esan zuen "Goienkaria"n: "Gero eta euskal idazle gehiago dago eta gero eta gehiago idazten da. Ez dakit,

L A K

ALBERTO ELOSEGI

HAMAICA AUKERA

Hamaika urte darama Eskoriatzako Haur Liburu Mintegiak Gabonetarako gida bat argitaratzen. Haur eta gazteei zer irakurri gomendatzen. Orain ordea, 1989tik 2000ra eginiko lana bildu nahi izan du gida bakar batean. Aurtengo Gabonetarako beraz, azken hamaika urteotan argitaratu diren haur eta gazte literaturako liburu onenak aukeratu dituzte. Nerea Alzolak zuzendu duen "Irakur Gida"k guraso, irakasle eta liburuzainei lagundu nahi die. Horretarako, adinen arabera izan dira sailkatuak liburuak. Eta horretarako baita ere, Diego Martiartu, Pruden Garzia edota Txaro Urrutia bezalakoek liburu ugari irakurri behar izan dute. Ondoren, aukeratzeko.

buruzko informazioa eta Euskal Herriko dantza taldeei buruzko informazioa.

INTERNET BIDEZKO AUTOEDIZIOA

SANTIAGO Pisonero idazle bilbotarrak "La tumba de Lunete" izeneko bigarren liburu argitaratu du. Liburuak berezitasun bat du: teknologia digitalaren bitartez autoeditatu duela autoreak, argitaletxei aurre eginez. Honela, irakurleek eskatzen dizkioten aleak argitaratzen ditu soilik, tirada handia plazaratu gabe.

FIPA JAIALDIA BIARRITZEN

HAMABOSGARREN edizioa du 2002ko urtarrilaren 22tik 27ra Biarritzan burutuko den Ikusentzunezko Programen Nazioarteko Jaialdiak, FIPAk. Urtero legez, nazioarteko telebistetan ematen diren programen hautaketa bat

egin eta eskainiko da egun horietan. Fikzioa, erreportaje handiak, dokumentalak, telesailak, musika eta ikuskizunak dira jaialdiaren atal ezberdinak. Bakoitzean Urrezko Fipa saria eta Zilarrezko Fipa emango dira.

CARIKOTZ GARIALDE

■ 2.000 profesional akreditatzen ditu FIPAk.

ordea, lehen baino gehiago irakurtzen den orain".

• Xabier Kintanaren iritzia da honakoa "Euskaldunon Egunkaria"n argitaratua: "Aspaldiko urteotan euskaldunok geure hizkuntzarekin nahi duguna egiteko aukera asko izan ditugu, eta ordua da argi eta garbi aitortu dezagun gauza ugari geure arduragabekeriagatik gelditu direla egin barik, eta ez inoren debeku edo oztopoengatik".

• Ruper Ordorikak "The Balde"n zera zioen: "Nire kezka erdaldun jendearekin dugun lotura falta da. Gehiengo handi batentzat euskal musika egileak ez gara existitzen".

EUSKONEWS & MEDIA

■ Miguel Zugaza.

IZENAK

Miguel Zugazak otsailean hartuko du Madrilgo Prado museoaren zuzendari postua. Hainbat astetako zurrumurren ostean, durangarrak Fernando Checak orain arte bete duen lekua hartuko duela eman zuen jakitera Pilar del Castillo Espainiako Hezkuntza eta Kultura ministroak.

Iparkor izeneko kolektiboa Iparraldeko hamasei taldek osatzen dute: E-Volv, Hartzarrak, Woc, Mahamudra, Dixpathe, Ikus, X-Cise, Tupolev, Ak, Tetsuo, Kontuz!, Patxeroak, ArgiaEelam-7, Kolpe-k eta Ikarak. Kolektibo honek Donibane Lohitzune-Ziburuko gaztetxean bere lehen lana grabatzen dihardu Dut-eko Karlos Osinagaren laguntzaz.

Manuel Leguineche kazetari eta idazleak "Verdad inocente" dokumentala estreinatu berri du. Afganistango haurrak dira honen protagonistak.

Ana Urkiza izango da aurrerantzean Euskal Idazleen Elkarteko idazkaria.

RUBEN PLAZA

■ Ana Urkiza.

Artxibategia Baionan

Duela hilabete pare bat Baionako euskal erakustokia inauguratu zelarik Catherine Tasca, frantses Kultura ministroak adierazi zuen artxibategi bat eraiki zitekela Baionan Pauekoa betetzen ari zelakotz poliki.

Nor nahik irriño batekin pentsa lezake: To! jostagailu bat gehiago euskaldunentzat! Egia da jostagailuak dauzkagula Iparraldean, baina ez jostagailu eder eta baliosak, pegeseria batzu, aldiz. Departamendu baten eske gabiltza, zenbait aldiz hitzemana bainan...

Hitz jaleari diot: on dagizula! Halere boterean direnek senditzen dute behar dela zer-bait egin, jendea hasarritzen hasia dela. Zer egin? Bota zakurrari hezurra.

HEZUR horietarik bat da artxibategia. Zertako artxibategia eta ez laborantza ganbera? Alde batetik artxibategian dokumentuak metatzen dira, zaintzen dira, kontserbatzen dira. Ez dute manifestaldirik egiten.

Beste aldetik Laborantza ganberan laborantza eta laborarien aldeko politika bat egiten da. Laborantza ganberan bizi dira jendeak, baserriak, kabalak; bere nortasuna dauka Laborantza ganberak, baserriarrek bizi arazten dute, lanjerosa da beraz gure agintarientzat.

Alde batetik dokumentuak eta haien ikertzeko zenbait jende espezializatua. Bertze aldetik jendea, bizi den jendea, bere nahia aldarrikatzen duen jendea.

AISE arrisku gutiago dauka artxibategi baten erakitzea. Halere, hala egin nahi badute egin dezatela, baldintza batzurekin.

1. Artxibategi horrek bilduko ditu Iparraldeko

dokumentu guztiak. Adibidez Lapurdi, baxe Nabarra eta Zuberoako notarioen guziak, Pauen daudenak, hala nola ere udaletxetako artxiboak jadanik Pauera igorriak.

2. Artxibategi horrek bil ditzazke Pauera igorriak ez ziren dokumentuak. Adibidez hor ere, euskal erakustokian diren artxiboak hobeki zainduak izanen baitira artxibategi berri batean.

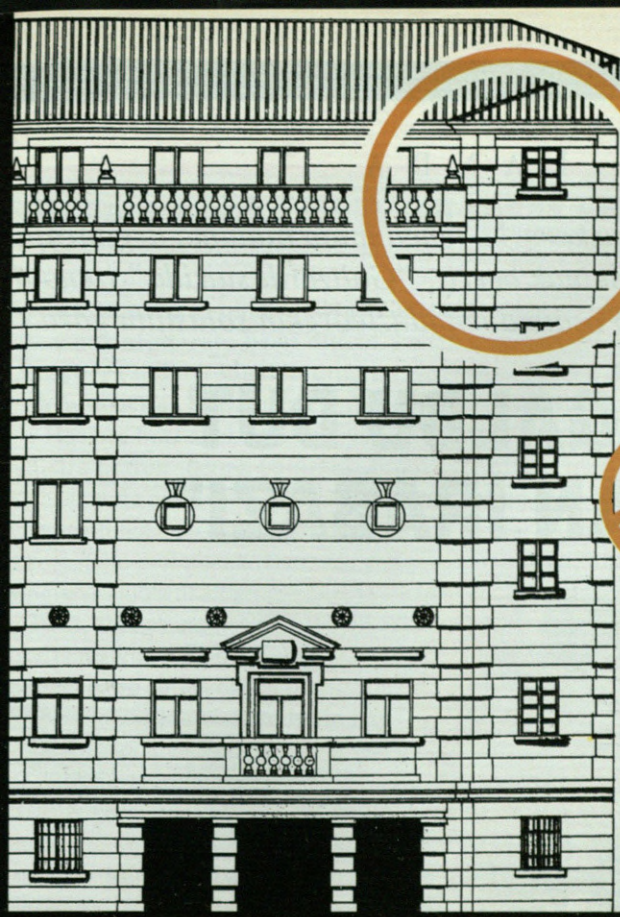
"EUSKAL KULTURA GAUR / AITOR BAYO"

Jean Haritschelhar
Euskaltzaindiako burua

"Hezur horietarik bat da artxibategia. Zertako artxibategia eta ez laborantza ganbera? Alde batetik artxibategian dokumentuak metatzen dira, zaintzen dira, kontserbatzen dira. Ez dute manifestaldirik egiten"

3. ARTXIBATEGI hori ez da izan behar Pauekoaren menpean. Bere nortasuna, bere aurrekontuak beharrezkoak ditu. Azkenean, artxibategi batek biltzen du herri baten iragana, herri baten historia. Artxibategi batean datza herri baten nortasuna.

Bost pasei urte iraganen dira artxibategia eraiki arte. Urrats bat gehiago Euskal Herriarentzat ●

ngi etorri

Bilbo euskaldunera

BILBO

- Kafe Antzokia
- Elkartaren zerbitzu, ikastaro eta tailerrak
- Bilbo Hiria irratia, 96.0 Mhz.
- Zenbat Gara aldizkaria
- Gara argitaletxea
- Umegunea
- Algara konpartsa

EGITASMOAK

- Helduentzako gune ludiko-kultural berriak
- Bilboko gaztegunea
- Euskaldunon arteko harreman sarea
- Lanpostuak

ZENBAT

EUSKAL HERRIA

GARA

- Ondarroako Kafe Antzokia
- Bakaikuko Etxea
- Oporraldiak Auritzberriko Urrobi kanpinear

EGITASMOAK

- Herri ezberdinetako euskaldungoa trinkotzeko harreman eta topagune sarea
- Kultura (musika, literatura saioak, liburugintza...) sarea indarberritu
- Ondarroako Arrigorri Itsas Aterpetxea

Elkar trukezko eta elkartasun ekimenak.

Batez ere:

- Bizi + Hitza fundazioarekin
- Galiziako Artabriarekin
- Katalunia, Bretainia, Irlanda eta Amerikako jatorrizko zenbait erakunderekin, besteak beste.

NAZIOARTEKOTASUNA

Gure ekimenetan parte har dezazun, gaur egun euskaraz bizitzeko geure buruari eskaintzen dizkiogun aukerak denon artean indartuz eta zabalduz joateko badugu LAGUNaren aukera, abantaila hauek eskaintzen dizkizuna:

- Bilbo eta Ondarroako Kafe Antzokiek antolatutako kontzertuak prezio erdian
- Elkartaren jardueri buruzko informazioa eta Zenbat Gara aldizkaria etxean doan

ETA HAINBAT DESKONTU

- Zenbait euskal liburu, disko eta abarretan
- Ikastaro eta tailerretan
- Gimnasio, sauna, masaje eta frontoi guneetan

Aurten hogeit urte bete dira Mariasun Landak euskarazko lehen ipuin bilduma argitaratu zuenetik: "Amets uhinak" izenekoa. Bere azken ipuinak berriz, "Galtzerdi suizida" izena du. Haur eta gazte literaturan bide propioa emaro osatu duen idazlearekin solastatu gara.

"INOZENTZIA GALDU DUT BAINA OFIZIOAN IRABAZI"

■ "Ez dut itzulpen bat lortu ez argialetxeen, ez Eusko Jaurkitaren ez inongo instituzioren bidez. Liburu bakoitzaren itzulpena abentura bat izan da".

Hogei urte joan dira zure lehenengo ipuin liburua argitaratu zuenetik. Nola hasi zinen idazten? Zergatik?

Erantzun hori nire bizitzaren nondik norakoarekin lotu behar dut. 1973. urtean -Parisen lau urte filosofia ikasten aritu ondoren- Euskal Herrian finkatu nintzen, artean ez nuen euskaraz egiten. Euskara ikasi eta hemengo kulturaren alde egingo nuela agindu nion nire buruari. 1974an Zarauzko ikastolan sartu nintzen. Lehenagotik ipuinak gaztelaniaz eta frantsesez ere idatziak nituen baina ez argitaratuak; 18 urte inguru nituela ipuin lehiaketa bat edo beste irabaziak nituen. Ez nuen zalarik idazle izan nahi nuela, baina euskaraz idazteko beharra ikusi nuen ikastolan, orduko ikasleek ez baitzuten apenas eus-

karazko literatur libururik. Garai haietan irakasleek denetarik egin behar izaten genuen eta horregatik hasi nintzen haur literatura lantzen.

Haurtzaroa, berez, beti iruditu zait oso gai literarioa, mundua haur ikuspuntutik begiratzearena, alegia, eta hori nire ipuingintzan islatzen da.

Nire euskarazko lehenengo ipuin bilduma 1981ean argitaratu zen: "Amets uhinak", Elkar argitaletxea sortu zen unea. Ipuin freskoak dira, fantasiarako ipuinak ziren gehienak; ikastolako klaseetan nik erabilitako ipuinez osatua. Orain, normala den bezala, ez nuke horrelako ipuinik idatziko, garai bateko emaitzak dira.

■ Idazle ibilbide honetan garaiak edo zikloak bizitakoa izango zara?

"Amets uhinak" idatzi nuenetik

"Txan fantasma" idatzi nuen arte garai bat bizi izan nuen. 1984an, "Txan fantasma" ipuina mugarri bat izan zen nire ipuingintzan. Errealismo kritikoa zenik ere ez nekien, baina ipuina horrela izendatua izan zen. Literatura modernoa bezala joa izan zen. Haurri eguneroko problematika azaltzen zitzaion ipuinaren bitartez. Gainera, Bartzelonako La galera argitaletxeak ipuina gogo biziz hartu eta katalanez nahiz gaztelaniaz argitaratu zuen. "Txan fantasma" rekin haurraren barne mundua arakatzen hasten dela -edo euskal haur literatura modernoa hasten dela-, esan du zenbait adituk.

"Txan fantasma", "Maria eta aterkia" eta antzeko ipuinek hemendik kanpo eza-gutarazi ninduten. Beste mugarri bat Asun Balzolarek lana topatzea izan zen.

■ “Fantasiatzko ipuin soil-soilak edo hutsean idatzia ez zaizkit gustatzen”

Elefante txori-bihotza” eta “Galtzerdi suizida” ipuinak argitaratu berri dituzu. Lehena, maistra batek bere ilobari idazten dion gutunarekin hasten da, “Elefanteneu” egunkarian irakurritako berriarekin...

Hasiera hori anekdota da. Ipuinean garrantzitsuena da maistra horrek -denak berdinak diruditen elefante multzo batean- nola aurkitzen dituen tigre bihotza duen elefantea, xinaurri-bihotz edo tximu-bihotza dutenak, alegia, oso bihotz diferenteko elefanteak. Badaude elefante agresiboak, hiper langileak, inozentziaren paradigma direnak eta besteentzako tontoak direnak ere bai, baita idealistak, poetak eta sentsibiltate berezikoak. Ez dira arrakasta sozial handikoak. Batzuek besteei barre egiten dieten pertsonaiak dira.

■ Norentzat idatzi duzu ipuin hau?

Sei-zazpi urtekoentzat, bere argumentua xumea da. Kikunga, elefante txori-bihotza duena, lainoetan dago, adin horretako haurrak bezalatsu. Argumentua erraza du baina barru poetikoa du eta umoretsua izaten saiatu naiz. Alegia, itxuraz denok berdina gara, baina gure baitan dugun animalia oso ezberdina izaten da. Istorio hau estilo berri baten bidez kontatu nahi izan dut, irakurleak haurrak izanik, ahalik eta modu orijinalenean.

■ “Galtzerdi suizida”n berriz, pertsonaia arras aldatu da.

Pertsonifikazioa da baliabide estilistiko erabiliena haur ipuingintzan. Nik haurrak, animaliak eta hutsalak diren pertsonaiak erabili izan ditut. Kasu honetan galtzerdi bat hartu dut pertsonifikazioa egiteko, pertsonifikazioa mutur baterai-

no eraman dut: objektu gris zulatua, ezdeusa, arrunta, marginatua eta batere enkanturik gabekoa. Agian, euskal literaturan dagoen lehen galtzerdi literarioa da.

■ Nolakoak da galtzerdi pertsonifikatu hau?

Xume eta atormentatua, inkorformista, erromantikoa, modaz kanpoko protagonista bat da. Guretako edonork bere burua aurki dezake bere baitan. Anaia ere hor dago. Bi eredu dira, anaia konformatu egiten da galtzerdi bizitza arrunta eramatearekin, ez dio bere buruari besterik eskatzen. Suizida delakoak, berriz, beste intentsitate bat eskatzen dio bizitzari. Badaki arriskuz jokatu behar duela, heriotza arriskatzeko, ipuin guztian heriotza gertu-gertu dauka, gorabehera guztien herioaren hurbiltasuna sentitzen du.

■ Bukaera zoriontsua dauka...

Narrazioa galtzerdiaren ikuspuntutik gauzatzea ez zait erraza izan. Xaxoian egon da luze, eta urteetan landu dut. Bukaera, dezente hausnartu behar izan dut, ez zaizkit gustatzen bukaera zoriontsu borobil horiek. Hala ere, bukaerarekin oso lasai gelditu naiz, nire filosofiarekin doa. Alegia: atzokoa joan zen eta biharkoa ez dakigu nola joango den. Estoizismoarekin lotzen dut ipuina, nire beste ipuinetan bezala ezin izan dut saihestu niretzat balio duten hainbat ideia tartekatzea, etika bat. Horregatik fantasiatzko ipuin soil-soilak edo hutsean idatzia ez zaizkit gustatzen, ez orain, ez hasi nintzenean. Bizitzaren sentimendu tragikoa islatzen dut, agian ikasketaz ere filosofia ikasia naizelako ●

Nirea bezalako estetika bat aurkitu nuen, handik aurrera adiskidetasun mina bihurtu dena. “Iholdi”, “Izeba Txikia” edota “Alex” izeneko ipuinak sortu ziren harrezkero. Euskadi Saria eta Nazioarteko Aipamen berezia jaso nituen; beste literatur mota bat sortzen hasi nintzen.

■ Espainiako beste hiru hizkuntzez gain, frantses, ingeles, aleman eta grekora itzuliak dira zure zenbait ipuin. Nola lortzen da hori?

Nire kasuan, nik neronek pertsonekin izan ditudan harremanen bidez gauzatu dira itzulpenok. Ez dut itzulpen bat lortu ez argialetxeen, ez Eusko Jaurlaritzaren ez inongo instituzioren bidez. Liburu bakoitzaren itzulpena abentura bat izan da. Ipuin bakoitzak pertsona baten barnea hunkitu du. Euskal idazle batzuek egin dugun bidea da, ez nirea bakarrik. Badirudi, zorionez, hau aldatzen ari dela.

■ Zure ipuinen arrakasta, samurtasun, xumetasun eta ironian omen datza.

Ez naiz inor hori esateko, hori besteek esan behar dute. Literaturaren egitekoa -barne mundu propio bat izaki- ideia

eta sentimenduen bidez bideratzea da. Desafio literarioa modu apal baina sakon idaztean datza niretzat; hitz neurtu eta baliabide estilistiko murriztekin egitea, norberaren barruko imaginarioa gauzatzea. Nire literaturan samurtasuna dagoen ez dakit, baina nire ipuinak ez

□ “Exigenteagoa naiz orain nire buruarekin, eta besteekin, baina irakurtzen dutenak ere bai. Egun ezin da edozer gauza argitara eman”

dira beti samurrak, ironia ia beti dago. Gauza serioz hitz egiteko umoretsuki jokatu behar duzu. Sentimenduen munda gustatu izan zait beti, baina izendapenei beldur handia diet, klaxeei beldurra diet. Orain gutxi arte klaxe batean sailkatua izan naiz: neska-mutilen arteko dia-

lektikak edo harremanak tratatu ditudan idazle bezala. Horrek amorru pixka bat ematen dit. Hala egin badut ere, ez dut propio egin. Esate baterako, feminista bezala idatzi dudala? Horiek klaxeak dira, idazleentzako sentsazio txarrak uzten dituenak. Gauza bat da norberaren ideologia, eta ni feminista naiz, egia da, eta beste gauza bat da ipuin feministak idaztea. Ezagutzen nautenek badakite ez nagoela horrekin ados.

■ Idazle gisa aldatu al zara hasi zinetik gaur egunera?

Hasierako ipuin haiek zuten freskotasuna galdu dut eta inozentzia ere bai. Poza eta jolas giro hori galdu dut eta autoexigentzia irabazi. Nolabaiteko inozentzia galdu dut eta ofizioan irabazi.

■ Zerbaitek baldintzatzen zaitu egun?

Exigentziak. Duela hogeitau urte baino exigenteagoa naiz nire buruarekin eta besteekin, baina irakurtzen dutenak ere bai. Gaur egun ezin da edozer gauza argitara eman. Garai militante haietan bai, haurrei eskaintzeko besterik ez baitzegoen. Ofizioak nolabaiteko sufrimendua dakar eta ezin

duzu atzera jo, ezin duzu lehen bezala idatzi, gero eta hobeto idatzi behar duzu. "Galtzerdi suizida", kasu, orduan ezin imajinatu genezakeen ipuina da.

■ Norentzat idazten duzu ero-soen haur edo gazteentzat?

Idazteko zereginen bi fase bereizten ditut. Nire buruarentzat idazten hasten naiz. Hau da, istorio bat bururatzeko zait eta istorioak ni eraman nazan uzten dut. Ez dakit ipuina noraino joango den, ez ideiak, berez, ipuina izateari eutsi egingo ote dion. Hori da idaztearen alde laketgarriena. Adibidez, "idatzi ezazu ezaugarri hauek dituen zortzi urtekoentzako zortzi orrialdeetako ipuin bat" esango balidate, idaztea eskribau lana bihurtuko litzaidake. Eta horretarako Unibertsitateko lana daukat; nomina eta beste. Orduan, literaturan libertatea bilatzen saiatzen naiz, nahi dudana egiteko libertatea.

Bigarren fasea irakurleei begira egiten dudana da, egin beharrekoa nik uste. Orduan, ezaugarrien arabera, ipuina zortzi edo hamabi urtekoentzat argitaratu daitekeela eta zenbait aldaketa, zuzenketa edota egokipen egiten hasten naiz.

Lehenengo fasea da atseginena, hala ere. "Galtzerdi suizida"ren kasua, esaterako, non hasten dudana galtzerdi batek bere burua botatzen duela kontatuz. Hortik aurrera istorioa galtzerdi baten ikuspuntutik osatzen doa. Ipuinak berak ziurgabetasun batean eramaten zaitu. Jakina, horregatik gelditzen dira ipuin asko mahaiko kaxoian eta ez dira ipuina izatera iristen. Nik eginbide hau mantendu nahi nuke, bestela literatura zeregin benetan lehorra bihurtzen da, ez zeregin laketgarria behintzat.

■ Zein osagai behar ditu ipuin batek?

Ipuin batean, bi alde lantzen dira: literarioa eta linguistikoa. Eskolan lantzen dena gaitasun linguistikoa izan ohi da. Egun, hizkuntza aldetik ondo idazten da, erabiltzen diren egiturak onak dira; denok irabazi dugu horretan. Bestea, gaitasun literarioa, askoz zailagoa da lantzen. Hau da, literatur irakurleak liburu bat preziazte-

ko lehenago beste liburu batzuk irakurri behar izan ditu; kate bat da, denok bizi izan edo bizi behar dugun katea. Nik "Madame Bovary" maitatzeko, aurretik beste liburu

DANI BLANCO

■ "Gaitasun linguistikoa eskolan osatu ohi da, landu behar dena gaitasun literarioa da".

batzuk irakurri behar izan ditut.

Gaitasun linguistikoa eskolan osatzen da. Gurean landu behar dena gaitasun literarioa da. Zer da literatura? Zer da literatura ona eta zer ez da hain ona? Haurrei gustatzen ote zaie irakurtzea? Behartuta irakurtzen ote dute? Literatura-

□ "Literatura liburua eta irakurlearen arteko elkarrizketa isila da, batzutan baino ematen ez dena"

ren koska gaitasun literario horren barruan dago.

■ Zuk nola ulertzen duzu gaitasun literario hori?

Literatura esperientzia bat bezala transmitituz; esperientzia hori topaketa bat bezala ulertua izaki. Hau da, literatura liburua eta irakurlearen arteko elka-

rizketa isila da, batzutan baino ematen ez dena. Haurra eta gazte nintzela topaketa hori bizi izan nuen, emozio bat, liburuarekin bat egite hori, esperimendatzeko hori; liburu batzuekin bederen. Literaturan esperimendatzeko den harreman hori da literaturazale bihurtzen zaituena.

■ Harreman hori ematen da egungo gazteen artean?

Ez naiz ziur. Eskolan burutzen den irakurketaren bidez baliteke haurrek dezente irakurtzea, baina inoiz ez ezagutzea zer den esperientzia literarioa. Liburu guztiek ez dute esperientzia hori eskaintzen eta irakurle bakoitzak liburu ezberdinetan aurkitzen du berea. Batzuek Harry Potter-ekin aurkitzen dute, beste batzuek "Zekale artean harrapakak", Salingerren liburu zoragarriarekin. Kontua emozio hori aurkitzea da.

■ Harry Potter fenomenoaz zer iritzi duzu?

Harry Potter-en lehen liburua besterik ez dut irakurri, beraz, nire iritzia erlatiboa da. Batetik, duina iruditu zait, baina genero hori ez da nire gustu literariokoa. Tradizio anglosaxoikoa da, Charles Dickenekin lotu daitekeena: protagonista umezurtza, osaba-izeba gaiztoak, lehengusu nazkantea eta abar... Hasiera hori, adibidez, ez nuke nik inoiz idatziko, klise bat iruditzen

zait. Baina ulertzen dut haurren gustuko izatea. "Bostak" eta antzeko liburuak ere izugarritzko arrakasta izan dute haurren artean eta aditu guztiek oso literatura txartzat tratatzen dute Ingalaterran. Bestalde, alderdi on bat ikusten diot hau guztiari: irakurleak sortzearena. Beste alderdi bat, marketinarena, askoz kezkarriagoa iruditzen zait. Liburu mota hauen bitartez irakurleak lortzen ditugu, eta hori ona da. Pena eta arriskua da, ordea, irakurle maila horretan gelditzea.

Literaturak hortik aurrera eraman beharko luke haurra, eta ez bakarrik liburuaren pelikula ikustera. Irakurtzeko ohitura horrek literaturaren klabeak ezagutzea ekarri beharko luke, literatur gaitasuna sortzea. Beno, hau nire iritzi apala da, beste iritzi desberdinak badaude, ezta? ●

◆ MIKEL ASURMENDI

Ale hartan zioenez, hiru jokaera antzematen zituen Bujandak Eguberrian: fededunena batetik, axolagabeena bestetik eta min hartzen zutenena azkenik.

Eguberrian nor ote zoriontsu

Urte amaieran zeuden, Eguberriak gainean, eta hain zuzen gai horri eskaintzen zion ZERUKO ARGIAk bere lehen orrialdea. Eta "Zorionak?" galdetzen zuen I. Bujandak hizki larriz handik. Zer zela-eta? Bada, somatua zuen zera bategatik, hara. Alegia Eguberrien aurrean "iru jokaera" zeudela. "Eguberriak poztea" zen horietako bat. Eta norena ote jokaera hori? I. Bujandak behintzat ez zuen duda izpirik: "zaharrena". Bere iritziz, Eguberriak zetozelako poztzen zirenak "fededunak dira, fededun iraun nahi dute, Elizaren artaldean zintzo. Eutsi ohi-tura onei. 'Ator, ator, mutil, etxera'".

■ Eguberriak gerturatzen zirelako poztzen zirenak fededunak ziren Bujandaren aburuz.

GAZTEEK EGUERRIAZ MIN

Baina antzemana zuen beste motako jenderik ere. "Eguberriaz baliatzea" maite zutenena, adibidez. Jokaera hori "ajolakabeena" baino ez zen, "sinistu ez sinistu, ardure gutxi, edo batere ez. Zertarako bizia konplika? Jan eta edan dezagun" pentsatuz, nola edo hala, aurrera egiten zuten haiena.

Eta azkenik, hirugarren jokaera bat ere igarria zuen lan haren egileak. "Eguberriaz min artzea" ohizkotzat zutenena. Jokaera hau "gazteena" zen, I. Bujandaren hitzetan. Zergatik haien mina? "Guduak. Giza-ilketak. Gosea. Arrazake-

ria. India. Pakistan. Zuriak eta beltzak. Mundua bere gorroto zerrian utziaz, gu emen elkarri 'zorionak' esaka. Kanpora itxurakeriak" sentimendua barneraturik zutelako.

Gauzak horrela, berak aldarrikatzen zuen kristau-espíritu marduletik begirata, honakoa egitea proposatzen zuen:

"Parroki, erri, eskualde, barruti eta Estatu bakoitzean, garaiz eta buruz antolatutako billera bat egin urtero, Eguberriak inguratzerako, kristau-erriaren azterketa modua eta erakusgarri izan dedin, eguneroko bizitzatik puntu mingarrienak aukeratuaz, argi ta garbi jakin dedin ausartzen ote garan ala ez, elkarte

eta erri geranez, Jesukristoren espiritua- rekin geure buru eta bizierak konpara- tzen, behar direnak utzi edo zuzentzeko, eta zein bidez, egiazko bihotz-bihurketa eta metanoia iristeko".

EGUBERRIAK ETA ZUZENTASUNA

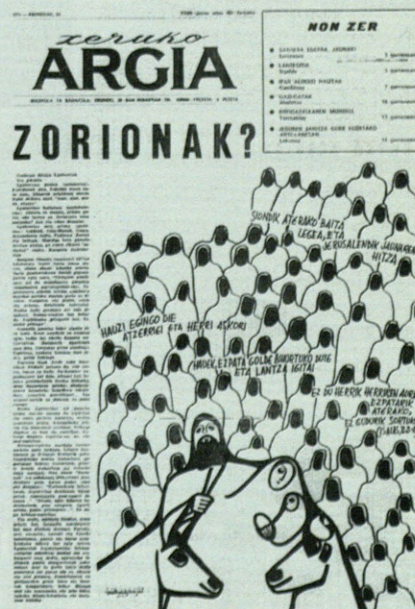
Garaian garaikoa, gai huraxe zuen ZERUKO ARGIAren editorialak ere. Zehazki esateko "Eguberriak eta zuzen-

■ Zenbat Gara

Amatiño, 1971-XII-26

Euskara hedatzen ari da erdal egun- karien barrena. Apurka apurka, behar bada, baina... apurka apurka bederen, txindurriak ere lan ikaraga- rria egin ohi du. Horra hor, aspalditxoko "Basarri" eta "Garoa" Donostiako egu- nerokoetan. Horra hor, Iruñeko "Diario de Navarra" delakoan "Nafar-izkuntza orria" (A. Apat-Etxebarne, Antton, Ikusle, Sagi, Satrustegi etab.). Horra hor ere Bilboko "La Gaceta del Norte" egu-

nerokoan "Egunon amigos" orria, eus- kara eta gaztelania, bitara bada ere, ize- nak berak argi azaltzen duenez. Eta hona hemen, azkenik, Donostiako "Hoja del Lunes" asterokoan, eta Jose de Arte- txe zenak utzitako sailean, Juan San Martin, Joseba Intxausti, "Amatiño" (maila horretako idazleen artean nola ausartu den ez dakigularik) eta oraindik izendatzeko bide dagoen laugarrenen bat (...)

■ Dolarra eta urrea: 1933 eta 1971

G. Ansola, 1971-XII-26

Egun, abenduak 15, ez da oraino erabakia urrearen prezioa goratua izango dena. Ba dirudi, halere, Nixon eta Pompidou-ren hizketa ondoren, dolarra desbaliatua izanen dela, hots, ontzako urreak, ofizialki, 35 dolar baino gehiago balioko duela. Erabaki hau har badadi, izango da lanik, etor ditezkean ondorioak zuzentzen. Bizkitartean, alabaina, on izango da, 1933 urtean zer zergatu zen gogora ekartzea. Munduko Lehen Gerrateak ondatu zituen Gold Standard, hots, urre-diruaren oiñarri guziak. (...) Bildu eta gorde egin zuen urrea jendeak. Inflazioa, bertatik hedatu

zen erresuma gerlari orotara. (...) Pausugabeko inflazioak nazional diru oro akitu zuen. Markoa ondaturik eta deusezturik erori zen. Franko frantsesak, gerra aurretik zuen balioa, hiru laurdenetan galdu zuen. (...) Merkatuko indarrak eta espekulazioaren antsiek hasi ziren diru-ganbioa erabakitzen. Indar eta nahikari horiek, berez aldakorak eta izukorrak direlarik, ez da harritzeko ganbioak pulunpaka abiatzea. Diruaren desegurtasunak nazioen arteko salerosketa ondatzen du eta, honen ondorio, krisis eta langabezia nagusitu zen Europar (...) ●

tasuna". Eta kezkatu ageri zen editorialgilea hasieratik bertatik, bi kontzeptu horien elkar harremanaz. "Elkarrekin zer ikusirik bai al dute? Eskatzen al digute zuzentasunik Eguberri jaiek? Edo zabala-gozan galdeturik: Jainkoa gurtzea al da elizkizunen elburu nagusi bakarra? Egin al ditek mezarik zuzentasunik ez dagoen tokian?".

Galderei erantzuna dagokie, eta saia-

■ Jesus-en jaiotza

Lekuona'tar Manuel'ek, 1971-XII-26

Ebanjelio Santuak, Jesus'en bizitzako gertakariak esatean, askotan urri-antxa ibilli oi dira. Bear bada guk nai baiño urriago eta xurrago, batez ere Jesus'en Aurtzaroko gauzetan. Ortikan sortu da, artistak, gertakari oiek agertu nai izan dizkigutenean, ebanjelioak baiño zenbait zertzelada ta detalle geiago ipintzea berak beren sorkarietan. (...) Izan ere, Arteak ba du bere mundu. Ori bai, guk ez degula naasi bear Artearen mundua, Ebanjelioaren munduarekin. Artea ez da Ebanjelioa. Ez gaitezela, beraz, asalda -norbaitzuek asaldatu diran bezela- gure Elizetako Arte lanetan Ebanjeliotik kanporako zenbait gauza arkitzen ba degu, adibidez, Epifaniako Gertakarian "Iru Errege". Egia da, Epifaniako Mago aiek, Ebanjelioak ez diola, ez Erregeak ziranik, ez iru ziranik ere (...)

tzen zen, bada, haiexek eskaintzen: "Baietz dirudi gaurko kristau askoren iritzi eta jokabideak ikusiz. Baita Elizaren agiriak irakurritz ere".

Baina bere iritzia besterik zen, antza denez, horrela baitzioen bat-batean: "Ez dirudi liturgiak eta zuzentasunak elkarrekin zer ikusi aundirik dutenik. Jainkoa gurtzeko bakarrik direla dirudite gure elizkizunak. Aski dela dirudi sakramentuen indar soilla meza egiteko, entzuleen eta emailen bizitza zintzo edo okerrari begiratzeke".

Horrelakoak esatearekin aldizkariaren alde zerutiarra arriskuan jar zezakeela pentsatuz-edo, azalpentxo bat ematen

hura, beraz. "Eliza dotoretan eta jantzi apain, abesti zoragarri, jarrera, jardun eta arau egokiz egin ditezke gure mezak, baiña zuzentasunaren gose-egarri gabeak badira, utsak ditugu. Mamirik gabeak. Zuzentasunik ezak baliogabe bihurtzen ditu. Meza beraren muiña desegiten du".

Eta behin adorea berreskuraturik, heresiak esaka ez zebilela agerian utziko zuten adibideak ere eskaintzera ausartzen zen editorialgilea:

"Au garbi dakusgu Liburu Santuetan. Zalantzarik gabeko erabakia ematen digute bai Igerleek, bai Jesusek eta bai apostoluek. Guzti auentzat, Aita

Jainkoari parra egitea da, zuzentasunik gabe elizkizunak moldatzea. 'Aitari bere aurrean semea iltzea bezala da, behartsuen ondasunekin opariak eskeintzea' dio Jaunaren itzak. Orregatik zeuden lotuak lehenengo kristaudentzat 'Jaunartzea' edo Meza eta biotzak bat egiten eta ondasunak elkarren artean banatzea. Gaur ez da onela gertatzen, ordea. Asko arritzen gaitu apain-jantzirik gabe meza emateak, baiña gutxi zapaldu eta zapaltzaille, behartsu eta aberats, nagusi eta langilleek batera meza emateak.

Zoritzarrez eliz-atarian uzten dituzte askok beren egite, beren diru-poltsak, beren lur aundi-zabalak, beren irabazpide neurrigabeak, beren dirutxauketa bildurgarriak". Kristau bizitza eta banku irabazien arteko kontraesana? ●

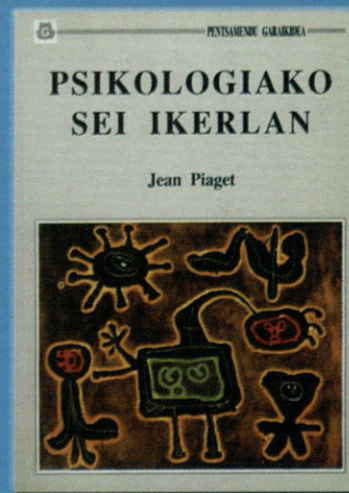
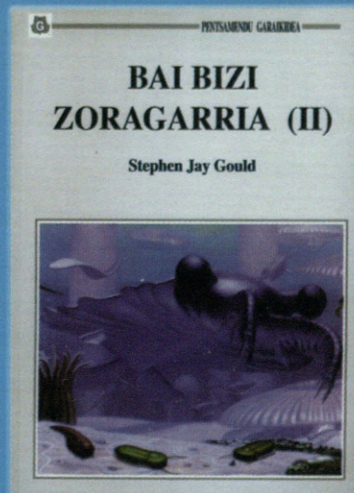
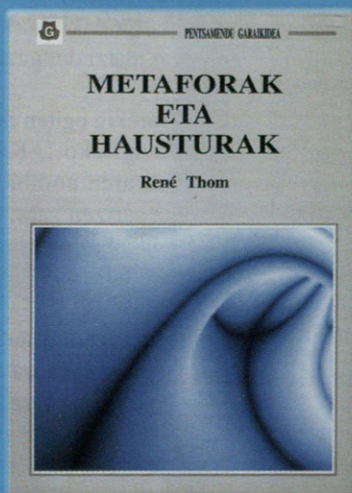
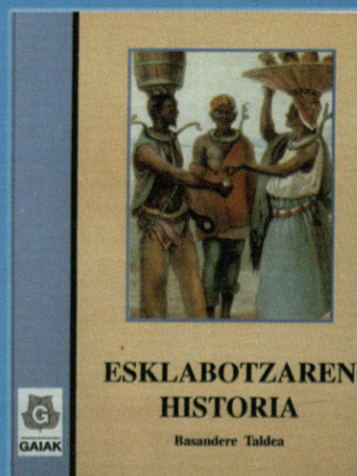
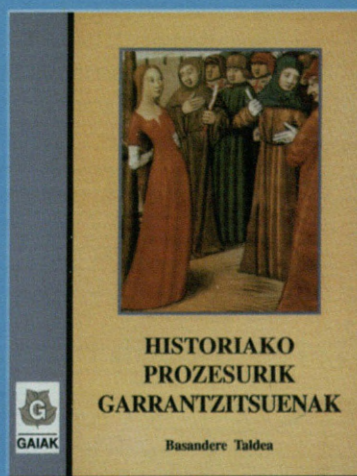
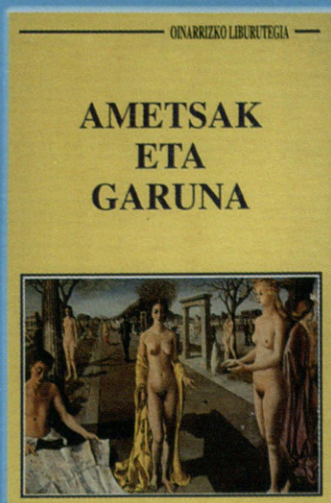
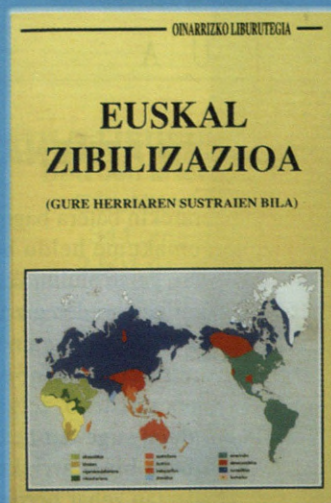
■ "Epifaniako gertakarian 'Iru errege'".

zuen jarraian: "Ez dugu inolaz ere esan nahi Elizaren agirietan zuzentasunaz eta elizkizunaz erakutsi bikaiñik ez dagoenik. Ez dugu esan nahi kristauei bizitzan zuzentasunik eskatzen ez zaienik, elizan bildurik egiten dituzten otoitz eta mezak zuzentasunera eragiten eta behartzen ote dituzten baizik".

Gogoeta proposamena baino ez zela

"ELHUYAR HIZITEGI ENTZIKLOPEDIA"

◆ PILAR IPARRAGIRRE

GAIK

*Kultura Euskaraz,
Eguberrietako oparirik ederrena!*

ARGITALDARIA

Astia Hartuta

A S T E K O L I B U R U A

“SARTU, KORRONTEA DABIL”, IXIAR ROZASEN AZKENA

**SARTU,
KORRONTEA
DABIL****Ixiar Rozas
EREIN**131 orrialde
1.700 pzt./ 68 lib.
10,22 euro

Erein argitaletxearen eskutik kaleratu du Ixiar Rozasek bere azken lana, “Sartu, korrontea dabil” izenburua duen nobela. Parisera doan treneko bagoi batean doazen pertsonaiekin hasten den narrazio honetan, autonomia duten istorio asko tartekatu ditu idazle lasartarrak, nobelan zehar korapilatuz istorio horiek eta beren pertsonaiak. Bere aita Parisen aurkitzeko itxaropen osoa duen etorkin gaztea ezagutuko du irakurleak aurrenik. Maliko gazte horrek aitaren argazki bat baino erreferentzia gehiagorik ez du bere helburua lortzeko, eta harri-duraz eta inbidi izpi batez begira-

tzen die berarekin batera bagoian doazenei, emakume heldu hain erakargarriari, gazte biolinjoleari, liburua irakurtzen ari den gizonari, pentsatuz ea zergatik gainditu behar dituen berak hainbeste oztopo edonora iristeko, zergatik ibili behar duen suge bat bezala arrastaka, bere bizia arriskuan jarritz, mendeetan zehar herrialde handiek behar zuten guztia lapurtu badiote bere herriari. Horrelako galderak egingo lizkieke besteiei. Baina Parisera iritsiko dira, eta emakume erakargarriari esker ez dio polizien galdeketari erantzun beharko. Gero, bakoitza galdu egingo da hiri handian, berriro elkartzeko zoria duten arte.

▼ Egileari Galdezka

“Errealitatea fikzioa baino askoz areago doa”

Ixiar Rozas

■ Zeren bila zenbiltzan “Sartu, korrontea dabil” idaztean?

Idazle batzuek diote idazterakoan ez dela garrantzitsuen istorio bat kontatzea, norberaren ahotsa aurkitzea baizik. Niretzat liburu honetan biak izan dira garrantzitsu. Aspaldi buruan nituen istorioak -etorkinarena, adibidez- eta beste batzuk kontatzeko beharra neukan, eta ahots baten bila ibili ere ibili naiz. Ez dakit aurkitu dudana, behintzat une honetan dudana ahotsarekin idatzi dut guztia.

■ Nolakoa da zure idazlan honen egitura?

Pertsonaia guztiak gurutzatzen doaz, bata bestearekin egiten dute topo, gero banandu egiten dira berriro topo egiteko... Kasu batzuetan, elkar gurutzatze horrek beren bizitzaren norabidea aldatuko du. Kasualitateen zurrumbilo horretan sartzen zara, eta iristen da memento bat ez dakizula erreala den hainbeste kasualitate gertatzea. Eta orduan galdetzen diozu zeure buruari: Zer da erreala, fikzioa, errealitatea?

■ Eta zein da zuk galdera horri ematen diozun erantzuna?

Irailaren 11ko gertakizunen ostean asko idatzi da fikzioa eta errealitateari buruz. Izan ere, Hollywoodeko gidoilari batzuek atentatuaren antzeko sekuentzia bat zuten beren gidoi batean. Pentagonoak, hau jakin bezain pronto, gidoilari horiei deitu zien handik aurrera gerta zitekeena iragar zezaten. Pentsa nola dabilen mundua! Nire ustez fikzioa gertatzen zaigun zerbait berriro pentsatu eta hausnartzen dugunean hasten da. Batzuentzat fikzioak ez du mugarik. Ionescorentzat fantasia da errealitatea ulertzeko modu bakarra. Nik, berriz, fikzioak mugak dituela esango nuke, errealitatea fikzioa baino askoz areago doala. Izan ere, errealitateak fikzioak baino egoera surrealista goak sortzen ditu.

L I B U R U A K

ESTILO LIBURUA

Batzen artean

EGUNKARIA

344 orrialde

2.501 pezeta

100 libera

15,03 euro

IDAZKERA BIZIA, SAMURRA ETA ABERATSA HELBURU

Berrikuntza ugariarekin datorkigu "Euskaldunon Egunkaria"ren azken "Estilo Liburua", komunikabide horrek bizirik daramatzan hamar urteetan plazaratu duen hirugarrena. Hizkuntzaren arautzeak ekarri dituen berritasunak eta administrazioako eta gainerako alorretako erabilera finkatzeak ekarri dituenak jasotzeaz gain, oraingoan, beraien erronka idazkera berri, samurra eta aberatsa (ez korapilatsua) erdiestea denez, arauen alderdia baino gehiago, idazkuntzaren arloa sakondu nahi izan dute. Bestalde, Euskal Herriko izendegian toponimia estandarizatzeko urteotan ondu den lan sorta bat, munduko herrialdeetako hainbat eta hainbat hiriren izenak, hizkuntzak eta datuak, Euskaltzaindiak Hiztegi Batuarekin egindako ekarpenak ez ezik, esamolde traketaskoren egokitzapenak eta abar aurkituko dituzue bertan.

EJERCICIOS DE DUELO

Luisa Etxenike

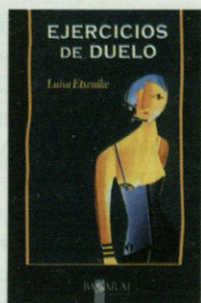
BASARAI

110 orrialde

1.501 pezeta

60 libera

9,02 euro

ERRONKA JOTZERA BEHARTZEN GAITUZTEN ZERAK

Makina bat arrazoi izan dezake pertsona batek erronka jotzeko beste norbaiti, batik bat iraindua sentitzen bada. Hori da dueloa, irain bat garbitzeko bi pertsonen artean egin ohi den borroka, eta arau zehatzak izaten ditu. Baina Luisa Etxenikek "Ejercicios de duelo" liburuan bildu dituen ipuinen protagonistek, arrazoi ezberdinengatik, ezin dute beren arazoaren irtenbidea hain argi aurkitu. Nola, bere aurrean gertatzen zenaz inoiz ohartu ez eta emazteak betirako alde egin diola onartu beharrean aurkitzen den gizona izanik? Ordaindu beharrekoa jadanik hilik dagoen norbaitek iraganean egin zizun kaltea baldin bada? Tratu txar andana jasan arren, emazte on eta etxekoandre fin izateko hezitu baldin bazaituzte? Halere, izan, badira desafio horiei guztiei aurre egiteko erak, Luisa Etxenikek ironiatsu azaltzen dituen hauexek, kasu.

BETAURREKOAK DITUT, ETA ZER?

Ana Urkiza/

Jokin Mitxelena

ELKARLANEAN

32 orrialde

850 pezeta

34 libera

5,11 euro

LAUBEGI IZATEAK ERE BADITU BERE ABANTAILAK

Zortzi urtetik aurrerako irakurleei konplexu guztiak uxatzeko erabat aproposa den bilduma dugu Elkarlanean argialetxearen hauxe. Ana Urkizak idatzi eta Jokin Mitxelenak marraztutako "Betaurrekoak ditut, eta zer?" ipuinean, neskatala batek arazo frankori aurre egin behar izango dio, txikitandik betaurreko handi batzuen atzean begiak gorderik daramatzalako. Begiak okertzen zituen, eta hori zela-eta, betaurrekoak jarri zizkioten. Geroztik, lagunez urri bizi da, bere ikaskideetatik inork ez duelako laubegi batekin ibili nahi. Miope, begioker eta nork daki zenbat horrelako entzun behar izan dituen; eta okerrrena dena, ziurtatu diotenez, betaurrekoak eramaten dituen bitartean sekula mutilik ez zaio inguratuko. Egia ote? Sinestekotan dago, harik eta betaurrekoak izateak badituela bere abantailak ere ohartzen den arte.

K A L I T A T E A

**Produkturik
onenak,
MultiOpticasen**

**Aukerarik
zabalena
betaurreko graduatu,
ukipen-lente,
audiofono eta
eguzkitako
betaurrekoetan.**

**ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS**
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hernani, 4 - DONOSTIA

LIBURUAK

AXA MIXA ZILARRA AGENDA- EGUTEGIA

J. M. Olaizola
"Txiliku"

ELKARLANEAN

365 orrialde

2.501 pzta/ 100 lib.

15,03 euro

JOLAS EGITEKO APROPOSA DEN AGENDA-EGUTEGIA

Elena Odriozolak marraztu eta diseinatu du J. M. Olaizola "Txilikuk" egin-dako "Axa mixa zilarra agenda-egutegia", izaera bikoitzeko produktu haxe. Izan ere, agenda bezala erabil daiteke, oharrak jasotzeko koaderno gisa, baina mahai gainean zutik jar daiteke ere. Betiko egutegiekin izan ohi duten egitura agertzen duen arren, euskaraz jolas egiteko tresna baliagarria izatea du bere helburu nagusia, horretarako 376 esatera zahar, 200 igarkizunetik gora, ipuinetik bi hamarreko, bost dozena kanta, hogeiren bat hitz-joko, dozenatxo luze bat aho-korapilo eta jolas eta bitxikeria ugari eskaintzen dituelarik. Urteko egun bakoitzerako, igarkizun eta galderaren bat. Erantzuna, berriz, hurrengo egunean dator. Zerbait irakurri nahi dela? Bada, esatera zaharrik, ipuin laburrik, jolaserako kanturik eta abesti zaharrik ez da bertan falta.

METROKO NESKA

Iván Igartua
HIRIA

150 orrialde

2.250 pezeta

90 libera

13,52 euro

IVAN IGARTUAREN LEHEN IPUIN BILDUMA

Ipuin eta mikroipuekin osaturik dago Iván Igartuaren lehen liburu hau, Hiria largetaletxearen bidez kaleratu duen "Metroko neska". Umoreak eta ironiak beren lekua duten istorio errealistak dira, haietako batzuetan fantasiazko ukitu nabarmena antzeman badaiteke ere. Irakurle amorratua dugu Iván Igartua, Gasteizen jaio eta Errusian bere ikasketa unibertsitarioak burutu zituen gazte hau, gaur egun "El País" egunkarian idazteaz gainera EHUn errusiera eta errusiar literatura irakasten ari dena. Eta irakurzaletasun horrek bultzata, omenaldi moduko bat eskaini nahi izan die Kafka, Borges, Cortazar, Augusto Monterroso edo Queneau bezalako idazleei berak idatzitako ipuinotan: esate baterako, "Itxuraldaketa", "Zeruan bezala lurrean ere", edo "Parkeen jarraitasuna" izenburua duten istorioetan.

ALKIMISTA Paulo Coelho

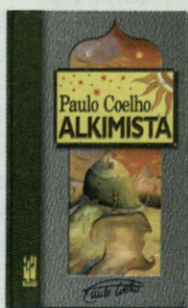
TXALAPARTA

225 orrialde

2.200 pezeta

88 libera

13,22 euro

MUNDUAN IBILTZEKO GOGOA ZUEN ARTZAINA

Xabier Aranburu "Artzai"k euskaratu du Paulo Coelho idazle brasildarra-ren "O Alquimista", dagoeneko 52 hizkuntzatan irakur daitekeen eleberria. Artzain gazte bat du protagonista. Nekazari apal batzuen seme izaki, apaiz egitea amesten dute bere gurasoek. Baina gazteak munduan ibiltzeko gogoa du, eta badaki noizbait itzuli ahal izateko abiatu beharra duela. Beraz, artzain egin eta artalde hartuz bideari ekingo dio, ahal duen guztietan ibiltzeko bide ezberdina hautatuz. Egiptora iritsi nahi du, hango piramideetan bizitza aldatuko dion zerbait aurkitzea espero baitu. Bidean, adiskideak, ezustekak, basamortua, amodioa, gudak, herri ezberdinak eta alkimiaren sekretuak eza-gutuko ditu. Traba guztien gainetik, aurrera egingo du mutilak, amets bat gau-zatzeko aukerak bihurtzen duelako bizitza interesgarri.

DISKOA

EUSKO DANCE 2

Batzuen artean

RUN DOWN MUSIC

18 kanta

2.894 pezeta

115 libera

13,79 euro

EUSKAL HERRIAN EGINDAKO DANCE ABESTIAK

Run Down Music diskoetxeak jakinarazten duenez, Euskal Herrian egindako dance abesti one-nak biltzen saiatu dira Carl Watermarkeren birnahasketak medio plazaratzen duten "Eusko dance 2" honetan. Beraz, CDA eskuratzen duenak ordubete baino gehiago pasa dezake dance musika entzuten eta Carlek birnahasturiko honako kanta hauen konpasean gorputza higitzen:

Gozategi Anaïen "Nirekin", Ugaren "Elementuak", "1,2,3" eta "Natura"; Julius MC-ren "Hegan", DJ Teddy X-en "My London soul", DJ Charly-ren "Playing", Sodium-en "I won't carry on", Yunaren "Y tú no estás" eta "Quiero fiesta"; Mark TD-ren "In my life", Non-en "Trying to forget you", WIMSen "Ametsak amets", Seeleck-en "Reality" eta Watchmakeren "Amo voçe, fica connigo".

BARAKALDO, abenduaren 22a arte Antzerkia

"Manolito Gafotas" antzezlanaz gozatu ahal izango dugu Ados taldearen eskutik. Bertan Elvira Lindo idazlearen pertsonaia hezur haragizko pertsonaia bihurtuta ikusi ahal izango dugu. Barakaldo antzokia 20:30

DONOSTIA, abenduak 20

Kontzertua

Ruper Ordorikak "Hurrengo goizean" lana plazaratu berri du eta bertako doinuak Donostian eskainiko duen kontzertu honetan entzun ahal izango ditugu. Egiako kultur etxea 21:00

ERRETERIA, abenduak 21

Bertsolaritza

Euskal Herriko Txapelketa Nagusiaren aztoramendua igaro ondoren, Jon Maia eta Xabier Amurizak "Mende honetako aldarriak hogcigarrean" emankizuna eskainiko dute. Aranburu jauregia 17:30

BAIONA, abenduak 20

Kontzertua

Gospel musika gustuko dutenek aukera aparta dute The Bill Moss Singers taldearen ahotsak entzuteko. Taldea sei kantari eta Bill Moss piano joleak osatzen dute. Baionako antzokia 21:00

BILBO, abenduak 26

Kontzertua

60 eta 70eko hamarkadako disko musika gogoko dutenek Fundacion Tony Maneroren zuzeneko emanaldia gozatzeko aukera izango dute. Kafe Antzokia 22:00

ARRASATE, abenduak 23

Kontzertua

Kepa Junkerak bere azken lanaren aurkezpenez gingo du zuzeneko emanaldi honen bitartez. Amaia udal antzokia 19:30

GASTEIZ, abenduak 20

Antzerkia

Bernardo Atxagaren txakur xelebre du ardatz Txalo produkzioaren "Bambulo" antzezlanak. Haurrek gozatzeko aukera aparta izango dute. Printzipal antzokia 20:00

AGURAIN, abenduak 26

Antzerkia

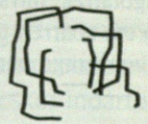
Txiskine taldekoek "Gus eta Gas" arratoi bihurrien historia dakarte. Gas sagu beltz eta ausartak Gus bizi den gazta erraldoian sartzea nahi izango du, baina hark ez dio utziko. Harresi aretoa 17:00

ZIZUR NAGUSIA, abenduak 21

Pailazoak

Gazteak eta hain gazteak ez direnek barre algara ederak egingo dituzte Takolo Pirritx eta Porrotx pailazoan "Aupa kintxo" ikuskizunarekin. Pilotalekua

Juan Sebastian Bech
Eduardo Gáliz

IRUÑEA, abenduaren 31 arte

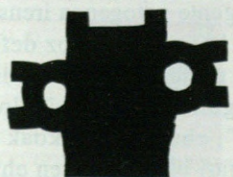
Erakusketa

Pello Irazuk bere lanak ipini ditu ikusgai Moises Perez de Albeniz galerian, Eduardo Txillidaren grabatu batzuekin batera. Moises Perez de Albeniz galeria 10:30-14:00 eta 17:30-21:00

Agendarako deialdiak hogei egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioako laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora

kutxa

zuri esker
gracias a ti

gizarte ekintza
obra social

Errioxan, egunero, urtetako bilakaeraren ondorioa den zientzia gero eta zehatzago bati eusten diote. Bitartean, bada inguruetako kaleetako zuhaitzak mahatsondoak bailira jipoitzen dituen.

BADA EZPADA ERE

Landare den edonork, gu bezalaxe edozein animaliaak jateko emango du fruitua. Animalion urdailaren uxuala garratza eta hesteetako simaurraren gozoari esker fruitu barruko haziak ernetu eta iraun ahalko baitira. Eta landarea ugaldtu. Gu nora, hara zabalduko da. Etekin ederra fruituarena.

Fruitua etekina da, baita Errioxan ere, eta bertakoak mahatsondoaren mahatsa estutzen iaio askoak. Arte humanista eder baten milaka urtetako bilakaerari trabesa egiten diote oraindik, egunero, hangotarrek; lurra, txertoak, kimika, alkimia eta abarren garrantzia zientzia gero eta zehatzago batera itzuli eta gastrono-

moen arerio amorratua den Vazquez Montalbanek "ahosabaiaren geografia"-tzat jotzen duen ardoaren textura, ia-ia digitalki topografiatzeraino.

Fruitua bezalaxe etekina estutu behar: mahatsondoari egurra! Artista finetan finak, baina txorrotxoak! Eta bihotzeraino egurra ematen dionak, zer ez die egingo gainontzekoei? Itzal handiegia edo... egingo duten beldurrez, ederki jipoituz muarrotzen dituzte mahastiak inguruetako plaza eta kaleetako zuhaitzak, mahatsondoak bailira... Humanismoa, espezie zapaltzailearen artea. Artea edo jolasa? ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@zerain.com

O S A S U N A

Zorne edo hiroa itxura horixka eta opakoa duen isurkari bat da. Odol sueroz, sistema immunologikoko zelula hil eta biziz, eta zorne jarioaren erantzuleak diren bakterioez osatua dago.

ZER DA ZORNEA?

Itxura horixka eta opakoa duen isurkari bat da, zaurietan, abszesuetan eta ultzera infektatu edo handitu gaiztotuetan agertzen den likido-modukoa. Euskaraz baditu beste izen batzuk ere, materia edo hiroa ere esaten baitzaio euskalki desberdinetan. Eta zerk osatzen du zornea? Edo bestela esanda, zein da bere osagaia? Esan daiteke zornea odol-sueroz, sistema immunologikoko zelula hil eta biziz, eta zorne-jario edo supurazioaren erantzuleak diren bakterioez dagoela osatua.

Zehazkiago esateko, zornea ez da kanpotik gure gorputzari erasotzen dion agente patogeno baten eta linfozito edo globulu zurien arteko borroka gogorraren ondorio edo emaitza besterik. Gure

defentsa-sistemak (horri immunitatea esaten zaio) gorputzean arrotza edo kanpokoa den zerbait atzematen duenean, esaterako bakterio bat edo birus bat, zelu-

la immunologikoen armada kontraerasorako prestatzen da. Eta bataila edo gudua-ren lekura agertzen diren linfozitoen artean neutrofiloak eta makrofagoak aipatu behar dira batik bat, horiek erasotzailearen kontra zuzenean aritzen direlako. Eta kontraeraso horri nola ekiten diote? Bada, agente patogenoa irensten dute. Borroka horren ondorioz defentsako zelularik gehienak hil egiten direnez, handik egun batzuetara "hilotz" edo "gorpuak", ehun nekrotikoak eta baita likido ugari biltzen dituen ehun-hantura edo inflamazioa agertzen da, erdian zulo edo hutsune batekin. Infekzioa desagertzearekin batera, zornea autosuntsitu egiten da ●

◆ JABIER AGIRRE

Aizkorri-Urbasa-Entzia

Erregeari burua makurrarazi zion tunela

■ San Adrian tunelak Gipuzkoa eta Bizkaia Aizkorripetik lotzen ditu.

Euskal Herriko erdigune geografikoaren inguruan hiru mendi lerro hauek altxatzen dira, aipatutako herrialdeen mugak markatzen dituztenak. Aizkorri arrokatuaren pean aurkituko dugun San Adrian haitzulo edo tunel natural ikusgarria mende askotan zehar Gipuzkoa eta Arabako, eta ondorioz, Frantzia eta Gaztela arteko lotura garrantzitsua izan da. Horrenbestez, tunelaren alde bateko zein besteko herriak harreman horri esker indartu eta ondare aberasgarria utzi digute (Segura, Zaldondo...). Bestalde, Nafarroan goilautada itxura duen Urbasa mendizerra zelaitzuan beharbada Euskal Herriko txokorik zoragarriena den Urederra ibaia jaio eta isurtzen da, izenak berak dioen moduan ikuskizun ederra

sortzen duen urjauzi-uharka multzo izugarria. Halere, Urederra bertako miraririk handiena bada ere, Urbasa osoan sekulako ibilerak egiteko aproposak diren hainbat eta hainbat leku aurkituko dugu. Azkenik, Entzian, Urbasako arabar jarraipenean, paseatzeko zelai eder gehiago ditugu, Legairekoak; eta amaitzeko, bere ondoko Agurainaldean besteak beste historiaurreko euskal monumenturik ederrenetako bi behatzeko aukera izango dugu.

Ihesi sailaren babeslea

Usurbilgo Udala

Euskarak ez du mugarik!

EUSKAL PRESOAK
EUSKAL HERRIRA

USURBIL

AIZKORRIPEAN

Segura, abiapuntutzat aukeratu dugun herria, Erdi Aroan harrsiz inguratua zegoen, Alfonsu X.ak 1256an gotorleku izatea agindu zuenetik. Gaur, bere kaleek aintzinako trazadura hori mantentzen dute, Santiagoko eta Gaztela-Frantzia bideak bertatik pasatzeak ekarritako monumentuez gain.

Jasokundeko Andra Mari eliza (XIV-XVI. mendekoa) gotikoak 42 estatuadun erretaula txumigereskoa eta Bohemiako kristalezko lanpara erakusten ditu. Baita ere, Arrue (arkudun Birpizkunde-koa), Gebara eta Lardizabal (udaletxea, barrokoa) jauregiak azpi-

■ Uribarrenaren eskultura Altsasun.

marratu behar ditugu, beste jauretxe batzuen artean.

Zegamara bidean eskuinera, berehala bertako bizilagunei esker herri-museo modukoa bihurtu den Zerain herritxora ailegatu gara, herria bizirik eta osasuntsu mantentzeko proiektu benetan polita. Bertaratuz gero, herriko eta nekazal munduko bizimodua erakusten duen etnografia museoa, Jauregia deitu dorretxea, Jasokundeko Andra Mari eliza eta herritik hurbil Larraondoko Zerrategia (XIX. mendea) ikusteko parada izango dugu besteak beste.

Zegamak Gipuzkoa eta Gaztela arteko merkataritza San Adrian tuneletik igarotzen zenean garrantzi ekonomiko nabarmena izan zuen. Horren adibide dira, Artza-Enea edo Aitamaren Zarra jauretxeak edota Zumalakarregi jeneral karlistaren marmolezko hilobia gordetzen duen San Martin Tours eliza (erretaula nagusia, XV. mendeko ate gotikoa eta XVIII. mendeko dorre barrokoa).

Herria zeharkatu eta Aizko-

■ Segurako kaleek Erdi Aroko herriak gogorarazten dizkigute.

■ Altsasuko San Pedro basiliza.

miko gailurriaren pean, bide polit, arbolatsu baina bihur-gunetsuan zehar Otzaurte mendaterantz abiatuko gara. Mendatera 15,5 km.an ailegatzean, eskuineko etxearen osteko harrizko bidea hartu (Altzaniko Atsedenekura), eta paraje atseginak igaroz bi km.tan aipatu atsedenekura iritsiko gara. Gatozen moduan, bidea utzi gabe eskuinerantz goaz, eta hortik aurrera beti zuzen segitzen dugu, beste atsedeneku bat eta paraje ederrak pasatuz. Lehen atsedenekutik 3 km.tara urrunean gure helmuga ikusgai izango dugu, eta bat beranduago, bidegurutze batean dagoen burdinazko langa berde baten aurrean aparka dezakegu, oso hurbil dugun San Adrian tunel (eta galtzada) ikusgarri eta historikora oinez igo asmoz.

Bide beretik Otzaurtera itzuli eta bertan eskuinerantz joz, bide eder batek Nafarroan bameratuko gaitu. Berehala hartuko dugun errepide nagusiak berri, Altsasuraino zuzen eramango gaitu (37 km.). Oso hiri berria (1907), 1863. urtean trenbidea iritsi zen arte ez zen herri gisa garatzen hasi. Jasokundeko Eliza (XVI. mendea), eta plaza erdiko "totem" harrigaria ikusgai.

AIZKORRI MENDIZERRA

Aizkorriko Parke Naturalak Gipuzkoako hego-ekialdea eta Arabako ipar-mendebaldea lotzen ditu 18.000 hektareatan zehar, Nafarroa ondoan. 1.000 eta 1.551 m. arteko mendiz osatutako talaia natural honetatik, eguraldi ona eginez gero, Urduñan hasi eta Pirinioetako mendiak ere ikusteko parada izan dezakegu.

Parkeak beste atal batzuetan jorratu ditugun lekuak ere biltzen ditu (Oñati, Arantzazu, Zalduondo...). Horregatik, hemen parke osoaren azalpena egin beharrean, leku berezietako biren inguruan arituko gara.

■ Altsasuko alde zaharreko armarridun etxea.

SANDRATIKO KOBAZULOA

Zegama eta Altsasu lotzen dituen bigarren mailako errepidea hartu, Otzaurteko gainean eskumara egin, atsedentleku bi atzean utzi eta ezkererako bihurgune baten alboko langa berde batean aparkatu ostean (ikus ibilbidea), oinezko ibilbidea hasiko dugu.

Burdinazko langa horren atzean bidetxo bat hasten da, tuneletik oso gertu. 50 metrora bidegurutze bat dugu eta guk ezkerreko bidezidorra hartuz, gorantza egiten duena, 15-20 minututan zuzenean San Adrianetik igarotzen den galtzadara iritsiko gara, ikusgai dugun sarreratik 50 metrora (1.030 m.).

Sandratiko kobazulo edo San Adrian tunel hau Gipuzkoa eta Araba lotzen dituen pasabide naturala da, eta bertatik Flandria eta Gaztela lotzen zituen galtzada zaharra igarotzen da, batzuentzat erromatar garaikoa, besteentzat Erdi Arokoa.

Bertatik edonolako bidaiariak pasatu dira, errege-erreginak, erromesak, gidalosteak... euskal geografiaren pasabide ospetsu

■ Aizkorriko maldan gora izerdia bapo botako dugu.

eta mitikoa bihurtuz. Bestalde, parajea bi aldetan eder-ederra da. Tamalez, barruan duen ermitaren hondakinak besterik ez dira geratzen.

■ Aizkorriko bista ederra Mutiloatik.

AIZKORRI GAINA

Tunelaren bestaldean, galtzadaren eskumalderantz bidezidor bat hasten da, lizardi baten ondotik doana. Gero, itzelezko pagadi baten erditik "Kalbarioko aldapa" igoko dugu eta azkenik, zabalune batera iritsi eta maldan gora eginez tontorrera iritsiko gara (1.528 m.). Tontorreko baselizatik sekulako panoramika zabalaz goza dezakegu.

Informazio Praktikoa

ZERAIN

Turismo Bulegoa: Herriko Plaza. ☎ 943- 80 15 05 / 17 05.

Jan eta lo egiteko:

Tellerine Nekazal Etxea- Aizpea. ☎ 943- 58 20 31. Logela bikoitza 4.500 pzta.

ZEGAMA-OTZAUURTE

Lo egiteko:

Arrieta Haundi Nekazal Etxea- Arrieta auzoa. ☎ 943- 80 18 90. Logela bikoitza 4.000 pzta.

San Adrian Aterpetxea- Otzaurte.

☎ 943- 58 20 76.

ALTSASU

Udaletxea: ☎ 948- 56 21 61.

Laarrialdia: ☎ 948- 56 35 03.

Jatorduan:

Aitzgorri Jatetxea- Madril-Irun bidea, 402. km.

Akelarre Jatetxea- Pedroko Bidea 14.

Basamutur Erretegia- Pedroko Bide z/g.

Gure-Kabia Jatetxea- Zelai 59.

Jan eta lo egiteko:

***Hotel Alaska- Madril-Irun errepidea, 403. km.

☎ 948- 56 28 02. Logela 6.550-7.100 pzta.

*Hotel Ulayar- Madril-Irun errepidea, 398. km. ☎

948- 56 28 03. Logela bikoitza 6.000 pzta.

*Pensión Mendia- Estación 11. ☎ 948- 56 20 07.

Logela bikoitza 4.000-5.500.

*Pensión Zubi-Ondo- G. Ximenez 45. ☎ 948-

46 79 01. Log. bikoitza 3.000.

Santo Cristo de Otadia Aterpetxea- Texeria

aldapa. ☎ 948- 46 75 84.

Kike Amonarrizen
Umorea

YETIA

- Ba al dakizu zein den Mayor Orejaren eta Yetiaren arteko aldea?

- !!!

- Oso erraza da. Batak gorputza ilez josita dauka, itsusi amorratua da eta guztiz beldurgarria. Bestea berriz, Himalaian bizi omen da.

GUIGUIXUA

Abenduaren 15ean ospatu zen Kafe Antzokiaren 6. urteurreneko bestan gertatu omen zen.

Haserako mintzaldiak, proiektzioak eta ekitaldiak amaitu eta gonbidatu guztiak besta giroan murgiltzen ari zirenean, Nafarroatik hurbildutako gonbidatu gazte lerdan eta itxuroso batek honako hau esan omen zion belarrira 5. urratsean zebilen neska ikasleari:

- Erakutsiko al dizut guiguixua?

Neskak ez zuen hitza ezagutzen, eta pentsatu zuen nafar euskaldun zahar aborigenen euskalkiren batekoa izango zela. Baina hala ere, ez zion batere traza onik hartu proposamenari:

- Baina zu nor zara? Zer diozu?

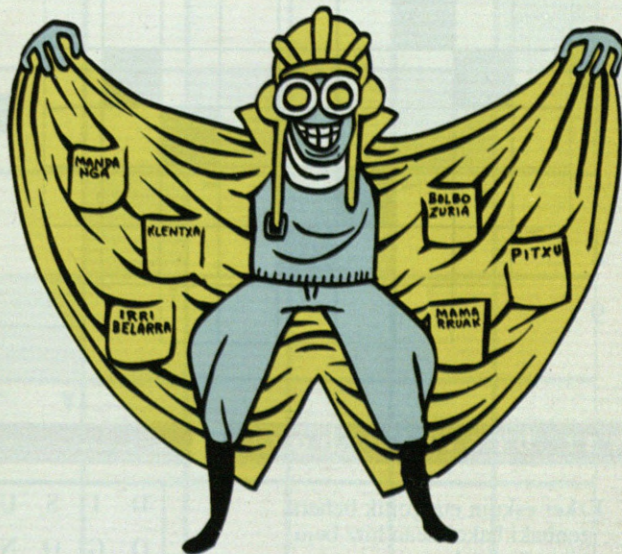
- Neska! Ez horrela jarri! Nik gui-

MANIXUT MANIXUT
MANIXUT MANIXUT

ΖΑΞΡΙΑΚ
BATMAN

Asteko Lokuzioa

TXERPOLARIA

Edozeren sal-erosketan dabilen pertsona; babak ateratzeko edozer egiten duena, trafikeroa

HIK, DARAMAAN TXERPOLARI BIZIMODU HORREKIN, PINGUINOEI IZOTZA SALTZEA BAIZIK EZ DUK FALTA

TITIRITERO, TRAPICHERO, BUSCAVIDAS / MAQUIGNON /
LITTLE CROOK

guixua erakutsi bertzerik ez nizun egin nahi. Bertzerik ez!

- Besterik ez? Seguru?

- Erran ez dizut bada? Egin kasu, gauza hauek horrelako giro eta lekue-tan bakarrik egin baitaitezke. Hagitz polita da guiguixua. Goazen txoko hartara eta erakutsiko dizut.

Neska, azkenean animatu eta biak tabako makina dagoen txokora hur-

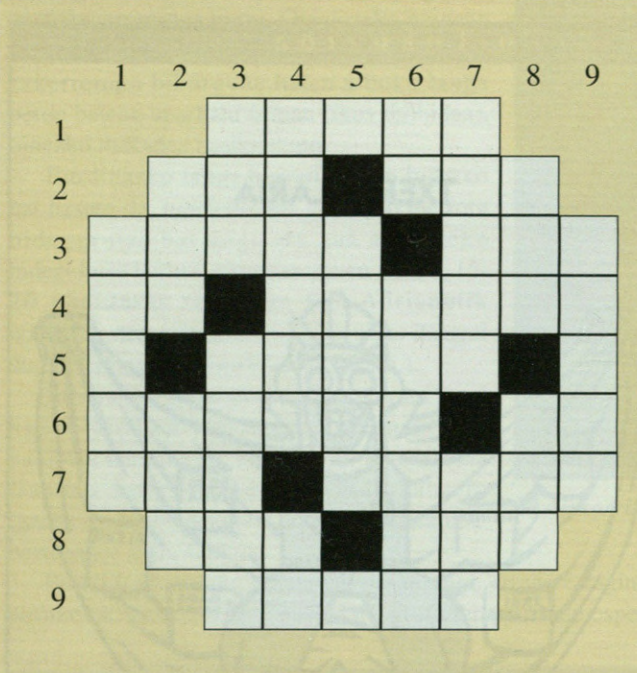
bildu dira:

- Tira, mutiko jatorra ematen duzu-lako ausartu naiz. Ea!

Eta orduan mutilak, tabernako barran "Anis del mono"ren botila bat eta koilaratxo bat eskatu eta:

"Guiguixu a merri krismas, Guiguixu a merri krismas, Guiguixu a merri krismas an a japi niu ir!"

Hitz gurutzatuak

EZKER ESKUIN

- 1.- Nafarroako herria. 2.- Euskal sindikatua. Beldur.
- 3.- Amaren ahizpa. Areago. 4.- Bokal errepikatua. Sailak.
- 5.- Kontsonantea. Errenkada. Bokala.
- 6.- Katilu txikia. Litioa. 7.- Betekada. Galdera.
- 8.- Bete. Galdetzaile bat.
- 9.- Pluralean, landare mota.

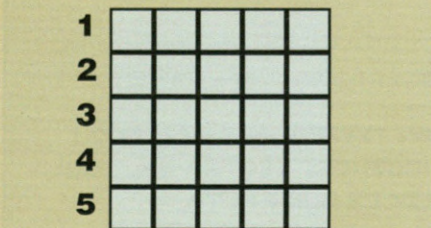
GOITIK BEHERA

- 1.- Joan den urteko. 2.- Gabezia. Ikas eta Ari.
3.- Bilo. Ikasten ahalegindu. 4.- Ez estu.
Euskal Herritarrok. 5.- Bokala. Ataurre. Bat.
6.- Bat eta bat. Guztiz garbia. 7.- Larrua. Euskaraz eta kitto!
8.- Oinarritzko edaria. Lurralde.
9.- VI. hilabte.

Ekar bosteko hori!

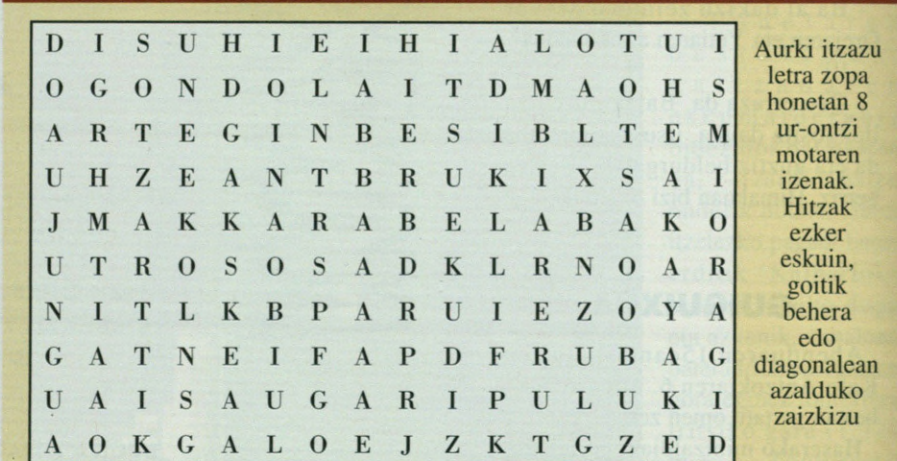
Ezker eskuin eta goitik behera,
zenbaki bakoitzean hitz bera
aterako zaizu

1 2 3 4 5

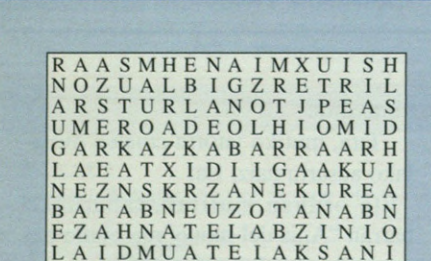
1. Hortz birrintzaile. 2. Aitaren
ama. 3. Bortitz. 4. Tentel, kaiku.
5. Oparoa.

Letra Zopa

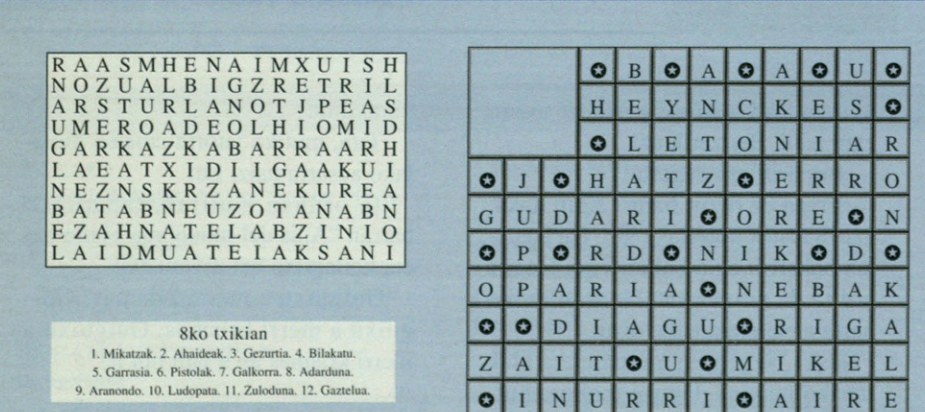
D	I	S	U	H	I	E	I	H	I	A	L	O	T	U	I	Aurki itzazu letra zopa honetan 8 ur-ontzi motaren izenak. Hitzak ezker eskuin, goitik behera edo diagonalean azalduko zaizkizu
O	G	O	N	D	O	L	A	I	T	D	M	A	O	H	S	
A	R	T	E	G	I	N	B	E	S	I	B	L	T	E	M	
U	H	Z	E	A	N	T	B	R	U	K	I	X	S	A	I	
J	M	A	K	K	A	R	A	B	E	L	A	B	A	K	O	
U	T	R	O	S	O	S	A	D	K	L	R	N	O	A	R	
N	I	T	L	K	B	P	A	R	U	I	E	Z	O	Y	A	
G	A	T	N	E	I	F	A	P	D	F	R	U	B	A	G	
U	A	I	S	A	U	G	A	R	I	P	U	L	U	K	I	
A	O	K	G	A	L	O	E	J	Z	K	T	G	Z	E	D	

Aurreko asteko soluzioak

8ko txikian

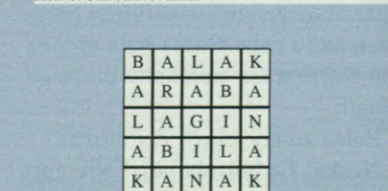
1. Mikatzak. 2. Ahaideak. 3. Gezurtia. 4. Bilakatu.
5. Garrasia. 6. Pistolak. 7. Galkorra. 8. Adarduna.
9. Aranondo. 10. Ludopata. 11. Zuloduna. 12. Gaztelua.

Hitz gurutzatuak

Ezker eskuin: 1. Alaba. 2. ELA. Aro. 3. Izaga. Ahi. 4. Ra. Ukabil. 5. T. Enara. A. 6. Ezkata. Ar. 7. Noa. Suhia. 8. Rik. Dot. 9. Nahia.

Goitik behera: 1. Irten. 2. Eza. Zor. 3. Ala. Ekain. 4. Laguna. Ka. 5. A. Akats. H. 6. Ba. Araudi. 7. Araba. Hoa. 8. Ohi. AIT. 9. Ilara.

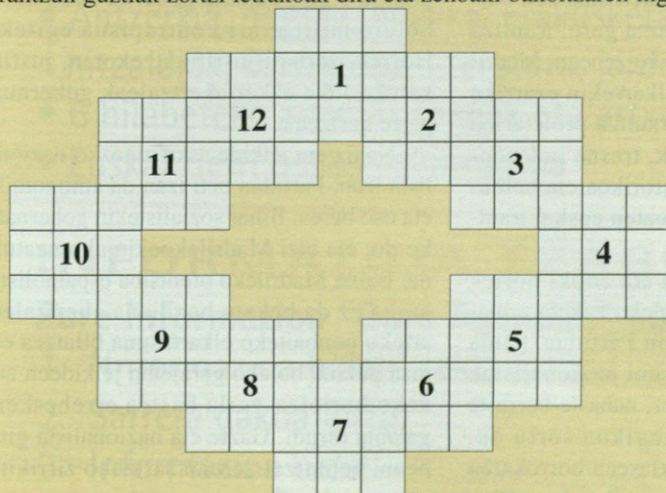
Hitz Gezidunak

	Izena	Mahai jokoa	Behorra bero egon	Zaren horrek	Bokala
	Kokapena	Ontzietako albo	Bizkaiko ibaia	Portu	
	Patrikak				Jakitunak
	Boliviako ibaia				
Eskegiak	Harena		1	Iodoa	
Asto emea	Errusiako enperadore		Hostoak	Lur puska trinkoa	
			Oxigenoa	Uzkiaren erdian	
			Fruitu mota	Sindikatu abertzalea	
Deitura			Saila		
VI. hil			Konforme		
			Ilunabar		
			Röntgen		
Iridioa		Bizkaiko itsasadarra			
Soro		Kontso. errep.			
			Zintzoa	Musika nota	
			Bokala	Bokala	
Gizon izena				Pl., suari dariona	

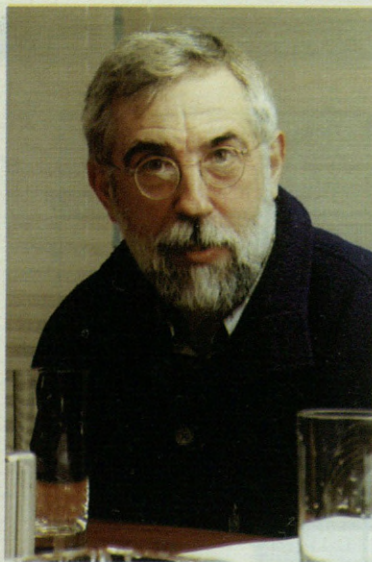
Pertsonaia: Deportivo Alaves futbol taldeko entrenatzailea

8ko Txikian

Erantzun guztiak zortzi letrakoak dira eta zenbaki bakoitzaren inguruan kokatu behar dira. Hitzak ordu orratzen arabera bideratu behar dira, beti ere zenbakiaren gaineko lauki txikitik abiatuta.

- 1.- Zorakeria
- 2.- Egiazko
- 3.- Produkzio
- 4.- Zapatak konpontzen dituen
- 5.- Salatzearen emaitza
- 6.- Euritakoak
- 7.- Saileko nagusi
- 8.- Isuria
- 9.- Garoak, irak
- 10.- Pl., kentzearen emaitza
- 11.- Ogi saskiak
- 12.- Ziria sartu

ALBERTO ELOSEGI

EMILIO LOPEZ ADAN

ANTZERKIA ETA KOMEDIA

Gazte ginenean, Salamancako estudiantearen doinuaz zera kantatzen genuen: "Aita jainkoak egin banindu zerueta giltzari / Azken orduan jakingo nuke atea nori ireki / Lehenengo ETari / gero ELari / gero EGI ta Enbatar / Ta azken orduan, isil-isilik, Partiduko zahar guztiei". Gurean Partidua, bakarra, Alderdi Jeltzalea da. Perlesiak jota zegoen ETA agertu zenean, geldi eta zer egin jakin gabetik, eta maldaz behera ikusten genuen. Euskal Herriko historia belar-naldi berriek idatziko genduela pentsatzen zen eta, halere, denok abertzale baikin, zirrikitu txiki bat uzten zitzaion, azken orduan, isil-isilik, zeruan sartzeko.

GERO MINDU ZEN GIROA eta EAJ kritikatzeko molde berriak ageri, borroka sozialen eta marxismoaren eskutik. Hasieran ikuspegi nazionalista hutsetatik begiratzeko zitaion eta immobilismoa leporatu, 1970 inguruan, alderdi burgesa izatea zuen hoben handiena, eta burgeskerian, hain zuzen, aurkitzen zitzaion epeltasun eta geldikeriaren arrazoia. Bestalde, kontradikzioen garrantzia eta bilakaera argitzeko dialektikaren tresna kontzeptualak arretaz erabiltzen ziren. Funtsean, esaten zen, burgesien arteko kontradikzioak ez dira antagonistak, eta langileen eta burgesen artekoak, bai; horregatik, faxismoaren aurka, eskubide demokratikoen bila joaten ahal zen burgesia nazionalarekin, baina gero, iraultza soziala bere gorrian ageriko zenean, Madril eta Bilboko burgesiak elkarrekin ezarriko ziren eta bien aurkako iraultza proletarioa garatuko zen. Hasieratik, tresna independenteak, malgutasun historikoa eta helburuak argi ukan behar zituzten euskal iraultzaileek.

Orain, berriz, arreta eta eduki horiek galdu dira. Ezker abertzaleko aukera armatuak gogor kritikatu du Partidua, baina tresna ideologikoak arrunt nazionalistak dira, eta horrek, nire ustez, nahaste-borraste kontzeptual eta estrategikoa sortu du. Nahaste-borraste, diot, klaseen borrokaren ikusmoldeak ez baitira besterik gabe aplika-

garriak abertzaletasun edo nazionalismo hutsaren denboretan, are gehiago irtenbidea demokrazian, eta ez iraultzan, aurkitu nahi bada.

ETAk esan du PP eta EAJren arteko liskarrak antzerki hutsa direla, biek Hego Euskal Herria Espainian mantendu nahi dutelako. Ez da hor klase analisirik, eta perspektiba nazionalista hutsean murgildu gara. Horrela bada, nola ukatu Espainiaz PPk duen ideiak zuzen erasotzen duela euskal autonomistena? Antzerki horretan komedia gutxi, eta biek garrantzi handia ematen diotenean, bien arteko etsaigoa nabari denean, badirudi autonomia sakontzeko bidea erabiltzen ahal dela autodeterminazio eta lurraldetasunarena indartzeko. Hots, abertzaletasun erradikalak EAJren aurkako borroka gorria hautatu du... nazionalismo espainolaren ofentsiba garaian. Bitxi egin du.

GAUZA BERA ERTZAINAKIN. Polizia beti polizia da, ordenu sozialaren mantentzeko tresna klasista; gurea besteen antzekoa dela jakiteko nahikoa eskarmen-tu bildu dute gazteek eta zokoratuek. Baina ETAk etsaia deklaratu du Espainiako borondate inperialista laguntzen duela, berriz ere argudio nazionalista hutsak erabiliz. Arazoa nazionalismoa bada, euskal botereak zuzen gobernatzen duen poliziaren konpetentziak indartzea izan daiteke zentralismoaren aurkako tresna bat, eta, munduan zehar bezala, lekuan lekuko polizia erabil daiteke gobernu zentralaren botere militarri kontrapisua egiteko. Horrek, zerbait justifikatzekotan, justifikatuko luke ezker abertzaleak gobernuan parte hartzea...

Nahiz eta jeltzide asko zinezko nazionalista izan, Partidua beti izan da autonomista eta oso berea. Bihar sozialistekin gobernatuko du, eta etzi Madrilekoekin akomeatuko da. Baina Madrileko ofentsiba espainolisten aurka ez da bekatu handiena abertzaleen arteko nonbaiteko elkartasuna bilatzea eta, gisa guztiz, holako garaian jeltzideen aurkako heriotza-gerla hastea errebeskeria galanta dirudi. Gazte eta nazionalista ginenean, behintzat zeruan sartzeko zirrikitua uzten genien ●

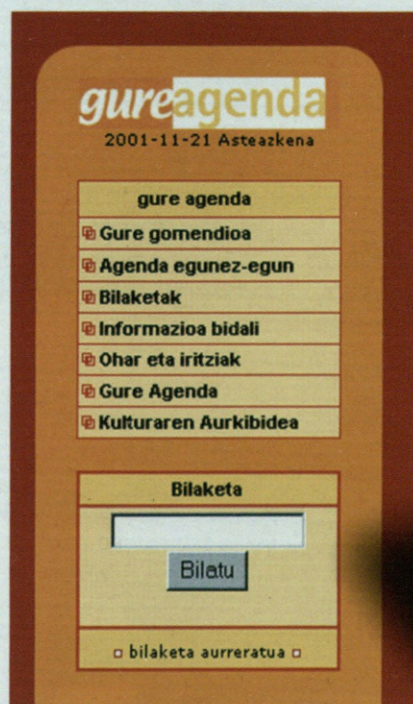
"ETAk esan du PP eta EAJren arteko liskarrak antzerki hutsa direla, biek Hego Euskal Herria Espainian mantendu nahi dutelako. Ez da hor klase analisirik, eta perspektiba nazionalista hutsean murgildu gara. Horrela bada, nola ukatu Espainiaz PPk duen ideiak zuzen erasotzen duela euskal autonomistena?"

Euskal Herriko kultur agenda

"Zer egin dezaket asteburuan?"

"Non eskaintzen dituzte antzerki ikastaroak?"

"Non eta noiz jotzen du nire talde gogokoenak?"

gureagenda
2001-11-21 Asteazkena

- gure agenda
- Gure gomendioa
- Agenda egunez-egun
- Bilaketak
- Informazioa bidali
- Ohar eta iritziak
- Gure Agenda
- Kulturaren Aurkibidea

Bilaketa

☐ bilaketa aurreratua

egunero

www.argia.com

INFORMAZIOA JASOTZEKO TRESNA

- Antzerkia, dantza, musika, erakusketak, kontzertuak, lehiaketak, bertsolaritza, hitzaldiak, ikastaroak, literatura, jardunaldiak...
- 6 hilabeteko aurreikuspenak eta artxiboa
- Euskal Herri osoko informazioa

INFORMAZIOA EZAGUTARAZTEKO TRESNA

Zure informazioa "Gure Agendan" automatikoki agertzea oso erraza da:

1. "Informazioa bidali" tekla sakatu
2. Sarrera gakoa lortu
3. Informazioa bidali

Euskadi Irratia. Irrati-lilura.

euskadi**irratia**

Gertu